

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 23 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az új koronaőr.

Budapest, 1900. december 4.

(s.) Ezelőtt hat esztendővel, a kötelező polgári házasságról szóló törvényjavaslat főrendiházi tárgyalásának legeslegelején nagyon bátor férfi kellett ahhoz, hogy a méltóságos főrendek előtt kimondja az első szót a javaslat védelmére. Ennek az első szónak a befogadására egyáltalán nem voltak berendezve a főrendiház akkori többségének a méltóságos dobhártyái. Az a bátor férfi, aki ezt a nehéz szót nemcsak ki merde mondani, de kimondta úgy, hogy az valóságos hitvallás volt a törhetetlen, nem akadódó, nem hátráló liberalizmusról: gróf *Széchenyi* Béla volt.

Ez volt gróf *Széchenyi* Bélának talán első nyilvános szereplése a politikai életben. Azóta nem szerepelt, amint azelőtt sem szerepelt. Ellenben dolgozott, áldozott, folytonos nemes kötelesegteljesítésben töltötte életét azelőtt is, azóta is.

Ime egy főúr, akinek egész egyénisége fényesen mutatja azt az igazságot, hogy a szereplő és a dolgozó mágnás nem szükségképpen ugyanaz. És akinek az egyénisége egyuttal példa arra is, hogy a dolgozó mágnásokban és a dolgozó polgároknak milyen szépen megvalósulhatnak az összetartó társadalom együttes kötelesegteljesítése.

Az a kötelesegteljesítés, amelyről nem éppen rég szóltunk ezen a helyen, gróf *Pálffy* János nagyszerű adományának ötletéből. Amit akkor mondottunk, az nem menekült meg a félreértéstől, de azért megmaradt igazságnak. Nem volt az rekrimináció, hanem *chajtas*, hogy dolgozzék velünk, teljesítse kötelesegteljesítését velünk együtt az arisztokrácia is, amely fokozottabban képes a társadalmi közterhek viselésére. Elismertük akkor, hogy vannak az arisztokrácia sorában, akik dolgoznak, áldoz-

nak s ezzel csak megerősítik a mi igazságunkat. Ime, egy kivétel. Egy *Széchenyi*. Minden demokratizmusunk mellett is el kell ismernünk bizonyos nemes atavizmust, amely gróf *Széchenyi* Béla szimpatikus munkásságában rámutat atyjára, *Széchenyi* Istvánra és öreg atyjára, *Széchenyi* Ferencre. A legnagyobb magyar fia igazán méltó igyekezett lenni az apjához és méltó is reá, mert ha zsenijét nem örökölte is, de örökölte hazaszeretetét, ideális kötelesegtudását, az önzetlen, nemes dologtevésben való fáradhatatlan kedvtelését.

Mint fiatal férfi nagyszabású tudományos expedíciót vezetett exotikus országokba; az expedíció eredményét hatalmas könyvben örököltette meg, amelynek érdemét egész Európa tudós világa méltányolta. Ezzel szolgálatot tett a tudománynak és becsületet szerzett hazájának.

És azután eltűnt. A reklám dobja egészen hallgatótt róla; szinte aggodalmasan került a nyilvános szereplést. De nem kerülte a munkát és áldozatot. A szépért, jóért, a humanizmusért, a művészetért, a nemzeti célokért áldozott is, dolgozott is, csendben, előkelő diszkrécióval. Egyszerre aztán megint a nyilvánosság elé lépett, bizonyára nem jókedvből vagy hiúságból, hanem azért, mert kellett. Szükség volt reá. Azt a bizonyos *első szót* kellett kimondania a héroszi küzdelmet vívó liberalizmus érdekében. Hogy ezt is milyen igénytelenül cselekedte meg, arra emlékezni fog mindenki, aki hallotta ezt az emlékezetes beszédet. Gróf *Széchenyi* Bélának talán *első politikai beszéde* volt és a mai napig az utolsó is. Ma ismét beszélt. Hanem közben még dolgozott egy kicsit. Egy kicsit sokat.

Szemtanuk beszélék, hogy mit mivelt a párisi világiállítás magyar történelmi csoportjának az elnöke, aki ismét *Széchenyi* Béla volt.

A mi párisi kiállításunk rendezésének — minden sikere mellett — volt egy jellemző sajátossága, amelyen ma már nyíltan lehet bosszszankodni is, mosolygni is: a rengeteg nagy, főlegesen nagy apparátus. Hogy ott mennyi ember fontoskodott közkölségen, az egyszerűen elérhető, ha komolyan vesszük; kacagtató, ha mulatni van kedvünk rajta. Ebben a különös apparátusban — és ez volt a szerencse — mégis volt néhány ember, aki *enyvedetlenül* dolgozott, sokat és jól. E kevesek közé tartozott gróf *Széchenyi* Béla. Hogy dolgozott, azt tessék a szónak — hogy úgy mondjuk — fizikai értelmében venni. Közönséges nap-szamos munkát is végzett, nekigyürkőzve, porosan, piszkosan, verejtékező. Azután mikor készen volt, mikor minden jó volt, minden szép volt, akkor ismét félreállott. A kiállítási reklám, zajos reprezentáció, az előlében való diszkelgés, cifrázkodás nem az ő kenyere. Valami sajátosságos uri flegma jellemzi gróf *Széchenyi* Béla egész egyéniségét. A kötelesegteljesítés nála egészen magától értetődő dolog. Dicsőséget, elismerést nem kér érte. És szerepelni is csak éppen akkor akar, ha kötelessége.

Ma ismét szerepelnie kellett. Megválasztották koronaőrnek és ebből az alkalomból meg kellett jelennie és meg is kellett szólalnia a törvényhozás színe előtt. És ebben a legujabb szereplésében is mennyi szimpatikus szerénység van. Az a nagyszű méltóság, amelyet ma a király és az országgyűlés együttes akarata reáruházott, igazán sok, nagy érdemet jutalmaz. Az áldozatra és munkára kész hazafinak, a liberalizmus elszánt harcosának érdemeit. És gróf *Széchenyi* Béla, midőn mindefféle sok érdemének méltó jutalmát elveszi, akkor egyszerűen letagadja minden érdemét. Mindent az apjára hárit.

T A R C A.

Mikulás.

Ah mindenütt köd, — a hideg szél

Végigsivít a lelkemen; —

Milyen más mostan a december,

Mint azelőtt, én istenem?!

Csak orrom fázott, nem a lelkem,

Nem tudtam, mi az elmulás. —

Minden be másképp, óh be szép volt,

Mikor még jött a Mikulás!

Volt akkor is köd, de mögötte

Csodálatos varázs virult,

Hol gyermekálmom vakmerően

Ezer reményre, vágyra gyult.

És zúghatott a tél viharja,

Ijeszthető a borulás, —

Ereztem, tudtam: túl az éjen

Közleg felém a Mikulás!

Ma már nincs álmom, nincs reményem,

S mikor utamra ül a köd,

Oly jól tudom, mi zord sivárság,

Melyet előttem árnya főd,

Illúzióm nincs, hát jövőm sines,

A sors kegyét hadd kapja más! —

Emlővő gyermekszív reméli,

Csak oda jó a Mikulás.

Nem kell nekem több a világon:

Kis szerelem — ha víg, ha bús, —

Kis meszika, kis kölni víz, — és

A Drechslernél jó marhahús...

Es sirni édes fájdalomban,

Ha elfog a szép látomás

Onnét a multból, ifjúságból,

Mikor még jött a Mikulás!...

Gergely István.

Az együttes ülés.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

No hiszen régebben próbálta volna meg valaki, hogy diszruha nélkül jöjjön az együttes ülésre! Ugy járt volna, mint Bagi uram bele is bujtatta idegen ruhától szüz testét a frakkba. (Az is igaz, hogy a frakkja szárnyát mártogatta a levesbe, mondván: „egyél frakkom, mert téged invitáltak ide, nem Bagit!”)

Most már a smoking is elvegyülhet a ragyogó diszruhák közé. Legfőképpen a karzat ütközik meg rajta. Odafenn elsúgnak-búgnak a tisztelenségnek:

— Miért jön be, ha még diszmagyarja sines? Vagy a király elő is így megy? Ha meg a királynak kiöltözködik, mért sajnálja tőlünk a látványosságot? A nép is felséges, mint a király: öltözködjék ki, aki elébe áll. Legalább az ilyen napon.

A karzat ma szigorubb, mint a szokás. S mivelhogy a karzatnak az együttes ülésből alig is van egyéb gyönyörűsége, mint a ragyogó ruhák, drágaköves menték, csillagos forgók színes látványossága: van is benne valami, ha ilyenkor

kedvesebb neki *Gajári* Géza, aki még a diszruhás alakok körül is kirí a maga tarka diszruhájával, mint azok a komoly politikusok, akik smokingban állnak előtte és úgy gondolkoznak, hogy ráérnek a diszruhának nevezett kemencében pörkölni, ha majd a király elő visz az ut. Hát a karzat nem is volt ma elragadtatva, mert a ragyogó képen sok volt a fekete folt: a smoking. S a karzat itéletével szemben édeskeveset ér, ha el is panaszlod, hogy a mai embernek kináz a nehéz diszmagyar, kivált ha az a mai ember valamivel testesebb, mint például Lukács pénzügyminiszter.

Éppen jókor panaszskodol. Mikor kiejtett a pénzügyminiszter nevét, elhalad mellette valami különös alak. A fején kalpag, a lábán szattyán-esizma, melyet ragyogó kard csapkod — de a törzsön nincs panyókára vetett mente, hanem más valami. Közönséges, szürke havelock, ha ugyan nem volna becüsletesebb, hogy szürnek nevezük az ilyen durva ruhadarabot. Veled együtt az egész nyüzsgő folyosó rajta felejtí a szemét. Ilyen kombinációban se lögött még halandó emberen a diszruha. Forgós kalpag és szűr! De ki is öltözködik így ki? Akkor látod, hogy éppen *Lukács* László, a pénzügyminiszter. Hát neki még a diszmagyar se elég meleg, hanem szűrűt csap fölébe, hogy melegebb legyen.

A folyosón ekkor árad el némi jókedv. A feszes ruha mintha a lelkeket is nyomta volna. De a pénzügyminiszter szüre meghozza a kedvet. — Ez a fotografushoz megy, nem a királyhoz! — hangzik az első csipkedés.

De már utban van a másik és ez jobb indulatu:

Hiszzen mikor az apa olyan nagy, mint gróf Széchenyi István, akkor igazán nem lehet hallgatni róla. És a maga gyöngédségében szép látvány az, midőn a fiu, életének egy nevezetes pillanatában, atya emlékének áldoz kegyeletes érzéssel. De abból a babérkoszorúból, amely az apa homlokát díszíti, megilleti egy levél a fiut is, aki nemcsak a szó és érzés kegyelével, hanem egy becsületes, szép harmonikus élet egész munkájával, egész törekvésével igyekezett fölemelkedni atya emlékéhez.

Örömmel üdvözljük gróf Széchenyi Bélát az ország zászlósi között. Maga az állás, amelyre ma emeltetett, csak díszére nagy, nem politikai fontosságára. Mégis benső örömmel látjuk, hogy olyan férfi foglalja el, aki a politikában is, egész munkásságában is a miénk: a küzdő magyar liberalizmusé, a dolgozó magyar társadalomé.

BELFÖLD.

Koronaőr-választás.

— A főrendiház és képviselőház együttes ülése. —

Budapest, december 4.

Korán, már reggel kilenc órákor olyan volt a Sándor-utca környéke, mint zavaros, zivatáros viták idején. A nagy obstrukciók, tüntetések napjában Temérdek kíváncsi szállotta meg a képviselőház vidékét, hogy lássa a főrendek és képviselők pompás felvonulását.

Fél tíz óra tájban robogott elő az első hintó benne diszmagyarban Perczel Dezső képviselőházi elnök út, közvetlenül utána érkezett gróf Csáky Albin, főrendiházi elnök, feketé diszmagyarban. Aztán sűrűn jöttek a főrendek és képviselők. Az előcsarnokot el-lepték a tarsolyos, zsinóros, mentés csatlósok, huszárok, inasok, odabenn a folyosókon pedig csupa ragyogás. A szivarvány minden színében pompázó diszruhák, lovassági tábornokok skarlát piros mentéi, a püspökök vörös talárjai, a fiatal főrendek és képviselők huszáregyenruhái s elég sűrűn feketé polgári szalonöltözöttek tarkállottak.

Tíz perc alatt annyian voltak a folyosókon, hogy már mozogni se lehetett. Sarkantyupengés, kardesőtetés, selyem subogása, rámás csizmák recsegése vegyül az élénk diskurzusba, amely akörül orog, hogy kit kandidál első helyen a felség a koronaőr díszes méltóságára.

Megszólalnak pontban tíz órákor a folyosókon a villamos csengetyük, akáresak mások. S erre a főrendek és a képviselők beözönlöttek az ülésterembe.

— Ugy illik a pénzügyminiszterhez, hogy szürke daróccal takarja el a kincseket. Nem jó azt mutogatni, hogy gazdagok vagyunk.

S azontul teli van a folyosó jókedvű megfigyelőkkel. Mindenki megfigyel, mindenki csipked. Van rá ideje, mert az együttes ülés hasonló a francia drámához: három felvonása van s hosszabbak a felvonások, mint a felvonások. Míg a miniszterelnök benyújtja a királyi kéziratot a hármas jelöléssel, míg a nagyságos és méltóságos urak kiválasztják és megválasztják az új koronaőrt: az nem igen tart tovább öt perennél. De míg a miniszterelnök meghozza a király jóváhagyását Budáról: az egy óras felvonás. Míg a jóváhagyás bejelentésére (ez a második felvonás) beözönlök a diszruhás társaság: az megint csak néhány perc. De míg az eskütételre az egész törvényhozás a király elé járul: az megint jó másfélórás felvonás. S aztán jön a harmadik felvonás, mikor végre a hős is megjelenik a színen, sőt beszél is. De ez is csak tíz perc dolga.

Látványos, hogy kissé szeszélyes technikájú dráma s elég különös: a hős csak a legvégén jelentkezik. De látványosságnak aztán kifogástalan s ami nem közönséges előnye a szindarabnak, igen sok szünetet kínál. Hát azért is marad az ember szívesen a folyosón mindjárt. Ott külön epizódokat játszanak, amik nem tartoznak a darabhoz, nem is olyan fontosak, de sokkal bájosabbak. Ott a pénzügyminiszter magára kapja a szűrt és Mezei Mórral is másként évdőnek, mint a felvonás alatt. Ott a jó emberei kerülgetik a Lipótváros képviselőjét s azt is megkérdezik tőle: van-e igazán kard a zománcos hüvelyben? S ott Mezei őszintén megmondja:

Már fönn ülnek az emelvényen egymás mellett gróf Csáky Albin és Perczel Dezső: együtt vezetik a koronaőr-választó gyűlést.

Most vonulnak be a kormány tagjai s erre gróf Csáky Albin, a főrendiház elnöke, megrázza a csengetyűt s megnyitja az ülést.

A sok diszmagyaros főrend és képviselő letelepszik a padokra, akiknek hely nem jut, azok a középben, az elnöki emelvény alatt, a gyorsírók asztalai körül és a padsorok között állottak.

A kormány tagjai, a beteg honvédelmi miniszter kivételével, mind megjelentek. Széll Kálmán miniszterelnök remekül fest rókaprémás, süttét piros mentéjével, amely alól kipiroslik a Lipót-rend széles szalagja; maga elébe teszi hatalmas sástollas kalpagját.

Mellette foglal helyet gróf Széchenyi Gyula, a király személye körüli miniszter, meggyiszin bársony diszmagyarban, vagyont érő arany képesekkel, ökölnyi drágaköves gombokkal s széles sárga szalaggal a mellén.

Wlassics Gyula kultuszminiszter diszruhája már egyszerűbb; Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter egészen kékbe öltözködött, csak a mentéje sötét piros. Az igazságügyminiszter fekete diszmagyart visel, a pénzügyminiszter diszöltönye majdnem egészen olyan, mint a miniszterelnöké. Darányi Ignác földművelési miniszter atillája lilás-szürkés, dus aranyozással, a mentéje sötét barna; Cseh Ervin miniszteré is pompás.

Gróf Festetics Tasziló a millenáris ünnepokről ismert gyönyörű diszruháját viselte, amelyhez csak a gróf Karácsonyi Jenő fogható díszre, drágaságra nézve. Az egyháziok közül megjelentek: Császkai György érsek, Bubics, Fircsik, Goldis, Bogdanovics, Baltik püspökök. Komlóssy Ferenc prémes papi mentében volt Kalocsay Alán pedig feltűnt a cisztercióték fehér talárjában. Tisza Kálmán, gróf Apponyi Albert, Wekerle Sándor, báró Podmaniczky Frigyes, gróf Szápáry Gyula és az ellenzék tagjainak legnagyobb része polgári tekte szalonkabátot viselt.

Pompásan feszült a fekete diszmagyar Kossuth Ferencen és gróf Pálffy János, a nemeskeblű lóur gyönyörű sötétkék diszöltönye is általánosan feltűnt; a dalás, agy gróftól mindenfelől üdvözölték miniszterek, főrendek és képviselők.

A hadsereget Lobkovitz herceg, hadtestparancsnok képviseli, aki nem vette fel mára tábornagyai diszgyenruháját; gróf Pálffy testőrkapitány és Máriássy János skarlátpiros lovassági díszben jelentek meg; Münnich Aurél honvédfőrnagy, gróf Zichy Aladár, gróf Forgách Károly, Lóvay Lajos, Wolfner Tivadar, Förster Ottó a huszáregyenruháiban jöttek elő.

Feltűnő szép diszruha feszül a déleleg Gromon Dezsőn, Nemeskéri-Kiss Pálon, Klobusitzky Jánoson, Latinovics Géza halavány rózsaszín, olaszstülű mentéjét, gróf Pallavicini lengyel diszruháját és báró Fei-

— En bizony nem tudom, még sohse néztem a pengéjét.

— Megtréáltak Móric bátyánk, nincs abba penge.

— Lehet — mondja Mezei és maga nevet legjobban. De most már igazán meg akarja nézni és megkapja a markolatot, hogy kihuzza a kardot. A markolat ugy marad a kezében — pengéje nincsen.

S akkor előttem egyenruhában Förster Ottó: — Mi lesz veled, ha a trón előtt megismétlődik a vitám et sanguinem? Kisül, hogy micsoda kardot viselsz.

Amin elröstelkedik egy kicsit Mezei Mór, de már készen is van a maga vizsgatlasával:

— Ahhoz a jelenethez ma ugyis Mammlicher kellene nem fringia . . .

Egyenruhás katonák, kincset érő diszruhában képviselők és főrendek hullámzanak az évdő csoport körül s csak feltűnik egyszer, hogy elszólitják Gajári Gézát. Valaki hivatta. Már rajta felejtette valami Ward Klára a szemét — kacagnak a dolgán s lehetne a dologban valami esőpp igazság, mert akad a karzatban néhány Ward Klára. De míg ezen tanakodnak, hát csak jön Gajári Géza s egy csodálatosan szép öreg urat kísér. A diszruhája ugyan egyszerű fekete, de a mellén kétoldalt akkora két gyémánt, hogy meg lehetne rajta venni egy kis német fejedelemséget.

— Ki ez? — kérdik sugva Gajáritól.

— Gróf Pálffy János, — sugja ez vissza.

S akkor veszi észre a folyosó, hogy a két nagy gyémánt fölött még sebb gyémánt is ragyog keltő: az a két csudajó szem, melylyel a nagy mecenás a világot és most a folyosót nézi. S most már ismeretlenül sokan is kísérgetik, míg Gajári

litsch Arthur gyönyörű diszöltönyét is méltán megbámulták.

(Az ülés.)

Alig ér rá az ember, hogy körülnézzen; kezdődik az ülés.

Perczel Dezső megrázza az elnöki csengetyűt, gróf Csáky Albin pedig megnyitottnak jelenti ki a koronaőr-választó gyűlést.

Most felkél Széll Kálmán miniszterelnök s átnyújtja a díszbe öltözött terebirtosnak a király pecsétet levélét, amelyet kezébe vesz a főrendiház elnöke s átadja a képviselőház elnökének. Perczel Dezső, felvágja a pecsétet, felbontja a levelet s átadja a jegyzőnek. Amint Molnár Antal belefog az olvasásába, fölemelkednek helyükről főrendek, képviselők egyaránt, csak hárman maradnak ülve: Madarász József, Lakatos Miklós és Nyécs Bélát.

A királyi levél így hangzik:

Mi első Ferenc József, Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya. Kedvelt Magyarországnak és társországai hű zászlósainak, egyházi és világi főrendeknek és képviselőinek, kik az általunk 1896. évi november hó 23-ik napjára Budapest székesfővárosunkba összehívott országgyűlésen egybegyűlvék, üdvőt és kegyelmünket. Kedvelt hiveink! Az 1883: XIV-ik törvényeik értelmében koronaőrré megválasztott okányi Szlávay József, belső titkos tanácsosunk, Szent-István-rendünk nagykeresztese, őszintén kedvelt hívünk elbunyván s így az egyik koronaőr állás megürülvén, hogy az országos főrendek és képviselők a magyar szent korona örökének megválasztására nézve fennálló törvényes jogukat gyakorolhassák, királyi hatalmunknál fogva, a mondott koronaőr állásra: 1-ször sárvári és felső-vidéki gróf Széchenyi Bélát, belső titkos tanácsost, a magyar főrendiháznak örökös jogon tagját; 2-szor branyicskai báró Jósika Sámuel, belső titkos tanácsost, aranykulcsot, volt magyar minisztert és a magyar főrendiháznak élet-hosszúlag választott tagját; 3-szor aszódai és podmanini báró Podmaniczky Gézát, belső titkos tanácsost, a főrendiháznak örökös jogon tagját; 4-szer Karavay Ferencet, nyugalmazott ítélőtáblai tanácselnököt, a magyar főrendiháznak élet-hosszúlag kinevezett tagját, kedvelt hiveinket, ezennel kijelöljük, a megválasztandó és általunk megerősítendő koronaőr a törvényes úrral esküt szokás szerint az országos főrendek és képviselők színe előtt fogván letenni. Hozzátek egyébíránt királyi kegyelmünkkel állandóan hajlandók maradtunk.

Kelt Gödöllőn, ezerkilencszáz évi november hó harmincadikán.

FERENC JÓZSEF, s. k.

Széll Kálmán, s. k.

Géza körülvezeti a folyosón, hogy mindent megmutasson gróf Pálffy Jánosnak.

Hallani, hogy Gajári a buffet tájkán azt mondja:

— Ha érdeklí excellenciádat, igen szép leány van a buffetben!

A gyémántember esőndesen mosolyg s arrafelé indul, ahol szűk folyosón könyves szekrények látszanak.

— Inkább a könyvek . . .

S most már eltűnnek a sötét folyosón, ismerős könyvek és ismeretlen emberek között. Nem is kerülnék elő, csak mikor már az egész diszruhás sokadalom a király elé iparkodik. Ahogy elsorjáznak a folyosón, az ember sorra megfigyelheti a legszebbeket. Legmagyarabb talán Vörös László, talán Zámory Béla. A legszebb talán Feszty Béla, talán gróf Karácsony Jenő. A legragyogóbb — hát itt föllesgés a talán — a legragyogóbb gróf Pálffy János. De mind csillog, mind tündöklök s káprázik a szem a miniszterelnök sok rendjelétől, a Gromon Dezső diszruhájának drágaköveitől, a püspökök hatalmas aranykeresztjeitől. S a kapujában libériás inasok, huszárok — maguk is látványosságok — gyöngéden bepólyázzák a nagyságos, méltóságos és excellenciás urat, úgy eresztik a legfőbb ragyogás: a trón elé . . .

Az már egy két órára esik, mikor a harmadik felvonásra felgördül a függöny. Akkor jelenik meg az új koronaőr is, gróf Széchenyi Béla s beszédet is mond, a ragyogó milieube illőt. Hogy a szent korona jelképe a mi szabadságunknak és jogainknak, a Szent István koronája alá tartozó országok területi egységének, felbonthatatlan és feloszthatatlan voltának.

A törvényhozás tagjai ismét leülnek s *Percezel Dezső* jelenti:

— A legkegyelmesebb királyi levél hódolattal tudomásul vétetik.

Most átveszi a szót gróf *Csáky Albin*:

— Az ülést felfüggesztem.

(Szünet után.)

A diszmagyaros képviselők közül többen felsietnek a karzatra övéikhez, gróf *Csehonics Endre*, gróf *Szapáry Gyula* és mások is hazamennek, hogy felültsék diszruhájukat, mire a király elébe mennek. A folyosókon egymással évődnek a diszmagyaros honatyaik, de hamarosan megszólalnak a villamos esőnygetyűk s kiki besiet.

Percezel Dezső nyitja meg ismét az ülést, gróf *Csáky Albin* pedig bevezeti a választást:

— A méltóságos főrendek és a tisztelt képviselők a felség által kijelöltek közül meg fogják most választani a koronaári méltóságokra azt, akit legéremesebbnek tartanak.

Zugó éljenzés támad: *Éljen gróf Széchenyi Béla!* A hatalmas éljenzésből nyilvánvaló, hogy ezen a részen van a túlnyomó többség.

Gyöngye éljenzés felel rá a néppártból és a szélsőbalmező felől:

— *Éljen báró Jósika Samu!*

Percezel Dezső megint átveszi a szót: Konstatálom, hogy szavazást nem kértek s hogy a többség közfelkiáltással gróf *Széchenyi Bélát* választja meg a koronaári méltóságra.

A szélsőbaloldaltól nébányan akadékoskodtak: — Nem lehet megállapítani a többséget! Kérünk névszerinti szavazást!

Ezekre azonban rádupláz *Percezel Dezső*: — Hárszabály szerint husz aláírással kellett volna kérni szavazást! Ez nem történt!

Rakovszky István leugrik és az előki emelvénghez siet, kezében a hárszabályokkal. De már késő volt *Percezel Dezső*nek gondja volt rá, hogy simán menjen minden és kihirdette a határozatot:

— Az országgyűlés mindkét Háza közfelkiáltással gróf *Széchenyi Bélát* választotta meg a koronaári méltóságra.

Azokon a padokon, ahonnan az imént báró *Jósika Samu* nevét hangoztatták, elégedetlenség, mozgolódás támadt.

Sűrűn hallatszott: *Éljen Jósika! Szavazzunk!*

Zmeskál Zoltán is hangosan békétlenkedett: Honnan tudják, hogy amott a többség?

De *Percezel Dezső* nem is hederített rá, hanem szólt:

— A választás eredményét a miniszterelnök ő felségének még a mai ülés folyamán legmagasabb tudomására fogja juttatni.

Gróf *Csáky Albin* pedig a jegyzőkönyv megszerkesztésének idejére felfüggeszti az ülést.

S ekkor *Ugron Gábor* közbeszól:

— Es jelképe az ország keresztény jellegének.

Mindenhová talán el se hallszik a közbeszólás, de a saját pártja meghallja. A saját pártjából pedig csak ketten vannak jelen: *Visontai Soma* és *Molnár Jenő*. (A jó isten tudja, mért ereszti le a hirtelen a fejét mind a kettő?) A tisztelt és a méltóságos Ház azonban csak az új koronaárideli alakján csüng tekintetével, szavát figyelni mindenképpen s nem is tud az epizódról, ugy lehet.

Aztán vége az együttes ülésnek. Hazamenet elcsevegnek róla:

— Nem nagy dolog az egész. Más ülésen ugy van, hogy az elnök megnyitja és bezárja, az együttes ülésen pedig két elnök van, hát mind-egyiknek kevesebb a munkája. Az egyik megnyitja, a másik bezárja. Ami közül esik, az csak a szemnek való.

— De nem ám — mondja a másik. Politika az, nem látványosság. Mert nem kicsi dolog az, annyi nagy mágnás familiából ugy választani, hogy sértődés, harag ne legyen miatta. A mágnás sok, koronaár pedig csak kettő kell. Politika az ősem, hogy a miniszterelnök kettőt, vagy éppen csak egyet válasszon s a többi se nehez- teljen miatta.

Tovább csevegnek, hogy látványosság-e, vagy politika. S egy öreg képviselő azt mondja a hátuk mögött:

— Mégis csak ravasz ember ez a Széll Kálmán, hogy most már két fiatal koronaárra van neki s egyhamar nem kell ilyen kényes problémával törődnie.

Hát talán mégis politika, nem látványosság...

K. E.

Ezuttal csak pár percig tartott a szünet. Azalatt hangos társalgás folyt a teremben. *Wlassics* miniszter élénken beszélgetett gróf *Pálffy Jánossal* aztán rendre járultak az ősz főur elébe a főrendek és képviselők. *Rakovszky István* még egyszer megpróbálta a hárszabályokat megmagyarázni *Percezel Dezső*nek, *Zmeskál Zoltán* pedig *Mezei Mórral* évődött.

Igy telt el öt perc. Újból megszólalt a csőnygetyű és gróf *Csáky Albin* felolvastatta a jegyzőkönyvnek a választásra vonatkozó részét gróf *Vigyázó Ferencel*.

Ezt az aktust be sem várta a miniszterelnök s felhajtotta a várba, jelentést tenni a választásról a királynak.

Az alatt szünetet rendelt el a főrendiház elnöke.

(A megerősítés.)

Háromnegyed óra múltán jött vissza *Széll Kálmán* miniszterelnök a királytól.

Most *Percezel Dezső* képviselőházi elnökön volt a sor, hogy az ülést megnyissa s nyomban átadta a szót a miniszterelnöknek, aki a következőket mondotta:

T. főrendek és t. képviselők! Van szerencsém ő felsége legkegyelmesebb királyi leiratát átnyújtani, melyet ő felsége az országgyűléshez intéz és melyben a történet koronaár-választás fölött nyilatkozni kegyeskedik. Kérem e nyilatkozatot felolvasatni.

A terembeosztás átvette a miniszterelnöktől a peséses királyi levelet, elvitte gróf *Csáky Albinhoz*, ő átnyújtotta *Percezel Dezső*nek a képviselőház elnöke felbontotta a levelet s felolvastatta *Molnár Antallal*.

A főrendek és a képviselők megint feltek ültükből, a karzat közönsége is felemelkedett, csak hárman maradtak ülve a szélsőbaloldalon. Ugyanazok, akik az előbb is így tüntettek.

A királyi megerősítő levél így hangzik:

Mi első Ferenc József, Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya. Kedvelt Magyarországunk és Társországaink hű zászlócsinainak, egyházi és világi főrendinek és képviselőinek, kik az általunk 1896. évi november hó 23-ik napjára Budapest székes fővárosunkba összehívott országgyűlésen egybegyűlvék, üdvöt és kegyelmünket. Kedvelt Hívünk! Tekintetes és nagyságos Sárvári és Felsővidéki gróf *Széchenyi Béla* őszintén kedvelt hívnék, az országos főrendek és képviselők által *Okányi Szilárd* József belső titkos tanácsosunknak, *Szent-István-rendünk* nagykeresztes vitézének elhalálózása folytán megürült koronaári állásra megválasztván, e választást ezennel jóváhagyjuk és megerősítjük. Hozzátok egyebíránt királyi kegyelmünkkel állandóan hajlandók maradunk.

Kelt *Budapestben*, czerkileneszáz évi december hó negyedikén.

FERENC JÓZSEF s. k.

Széll Kálmán s. k.

Zajos, háromszoros éljenzés kél most már mindenfelől.

Percezel Dezső elnök pedig jelenti:

— A választást megerősítő imént felolvasott kegyelmes királyi leirat hódoló tisztelettel tudomásul vétetik. A megválasztott koronaár felesketése, a két Ház fogadása délután 1 órakor fog megtörténni, az e tárgyban fölveendő jegyzőkönyv pedig utána nyomban itt fog hitelesített. Kérem eunól fogva az országosan egybegyűlt főrendeket és képviselőket, hogy az eskü letétele után itt újra megjelenni méltóztatásanak.

Még csak a jegyzőkönyvnek a megerősítéséről szóló részét hitelesítették, aztán gróf *Csáky Albin* egy órára felfüggesztette az ülést.

A diszmagyaros gyülekezet sietett kiféle. A karzat közönsége is elszedt arra az időre, míg a törvényhozás tagjai megjárják az utat a várba s onnan vissza a Sándor utcai ósdi palotába.

(Az eskü.)

A képviselőket és főrendeket hosszú kocsisor vitte a királyhoz, a budavári palotába.

A szőnyeggel borított felső márványlépcsőkön ezüst-sisaku koronaárok helyezkedtek el. A trónterem ajtajában, kezében aranykoronás botjával, gróf *Apponyi Lajos* udvarnagy állott. Az előszoba tele volt piros kabátos, vadgalambszin térdnadrágos, fehérharisnyás, csattos cipős udvari lakókkal.

Az aranyozott, magasszárnyú ajtó előtt, amely a felséges ur belső szobáiba nyílik, egy magyar és egy arciére-testőr örködött.

A trónterem, melynek sárga márványból vannak a falai, dusan aranyozott arabeszkekkel, csakhamar megtelt főrendekkel, képviselőkkel. Az urak halkan társalogtak, kisebb-nagyobb csoportok verődtek össze.

Az udvarnagy botjával megkopogtatta a parkettét. Annak a jele, hogy az urak álljanak fel.

Az új trón, amelyet a millénium esztendejében

állítottak fel, hermelines, piros bársony mennyezet. Tetején két fehér strucc. A mennyezet alatt aranyozott szegélyű piros bársony karosszék, előtte kis asztal.

Az urak fölállanak. A tróntól jobbra is, balra is három-három magyar testőr áll. Kivonják kurta, Mária Terézia korabeli magyar kardjukat, tisztelegnek s mozdulatlanul állva várják a királyt.

Schlauch Lőrinc lángvörös bibornoki talárjában, a tróntól jobboldalt foglal helyet, mellette a katolikus főpapok, szemben a főrendekkel és képviselőkkel.

Megjött az új koronaár is. Gróf *Széchenyi Béla* sötét meggyeszin diszmagyarban érkezik. Kardját leoldja, keztyűjét lehuzza jobbkezeréről: a leteendő eskü előkészületei.

A heregprimás elvegyül a főrendek között. Jóságos arca viruló színben van. Piros selyem kapuciumát fenntartja fején.

Jön a menet. Elöl az udvarnagy, utána a zászlós urak, a miniszterek, a miniszterelnök s lovassági tábornoki diszruhában a király; nyomában a magyar testőrség kapitánya és *Lichtenstein* herceg.

A királyt harsány éljenzés fogadja. Feltett kálappal leül az aranyos trónusra. A zászlós urak jobbról és balról felállanak.

Széll Kálmán a trón lépcsőjén áll, felkéri a felséges urat, hogy az új koronaár esküjét hallgassa meg. A király tejjével könnyedén bólint.

Gróf *Széchenyi Gyula*, a felség személye körüli miniszter felolvassa az eskütextét. Az új koronaár messzire hallatszó hangon utána mondja.

Mikor az eskünek vége van, a király feláll, Kalgapját levezsi s a menet, abban a sorrendben, a hogy jött, eltávozik. A főrendek és képviselők hódolattal hajolnak meg a távozó király előtt. A márvány talak csak ugy zugsnak az éljenzéstől.

Nagy a tolongás a kocsik körül. A királyi kapus magyar nyelven kiáltja elő a fogatokat. Sietve ülnek be a főrendek és a képviselők. A törvényhozás tagjai visszamennek a képviselőházba. Velük tart az új koronaár, a magyar udvarnagy és báró *Radvánszky Béla* koronaár is.

(Az új koronaár beszéde.)

Negyed kettőre járt az idő, amikor az első hirtők a képviselőház elé robogtak. A gyülekezés most is soká eltartott.

Gróf *Széchenyi Bélát*, aki egyszerű meggyeszin bársony, öltöny aranygombos diszmagyarban jött az ülésre, a folyosón mindenfelől szivesen üdvözölték.

Feltűntelt a magyar udvarnagynak, gróf *Apponyi Lajos*nak, aranyliomokkal diszített vérvörös mentéje, atillája, pazarlányú köcsagiorgója és drágakövekkel kivert remek dicszardja.

Az új koronaár az előki emelvénytől jobbra, az első padsorban ült le. Tőle jobbra foglalt helyet négy zászlósúr: gróf *Khuen-Höderváry Károly*, gróf *Csehonics Endre*, gróf *Szapáry Gyula* és gróf *Apponyi Lajos*.

Gróf *Csáky Albin* nyitotta meg az ülést s jelentette, hogy az új koronaár ősi szokás szerint az ország színe előtt letette az esküt ő felsége kezébe.

Gróf *Vigyázó Ferenc*, a főrendiház egyik jegyzője felolvassa az erről szóló jegyzőkönyvet.

Percezel Dezső kérdi: Van-e észrevétel a jegyzőkönyv ellen?

Senki sem felel. A jegyzőkönyvet hitelesítik.

Most gróf *Csáky Albin* veszi át ismét a szót:

— Méltóztatásnak megengedni, hogy az új koronaár, aki szót kér, nyilatkozhassék.

Gróf *Széchenyi Béla*, eleinte elfogódott hangon, majd mindjobban belemelegedve, a következőket mondotta:

Méltóságos főrendek! Mélyen tisztelt országos képviselők! O császári és apostoli királyi felségének kijelölése alapján abban a szerencsében részesültem, hogy az országos főrendek és képviselők bizalmát a megírtot együttes gyűlésből kifolyólag megnyerhetem a koronaári méltóságot elváltaltam. Ezen választás ő felsége által helybenhagyatván, megerősített. Az országgyűlés mindkét Házának jelenlétében tettem le az imént ő felsége kezébe ünnepléses eskümet, miszerint a koronaári méltósággal összekötött kötelességeket legjobb erőm és tehetőségem szerint, hűen, odaadón, pontosan és becsületesen teljesítek. (Eljenzés.)

A rém ruházott méltóság sulya alatt érzem azonban leginkább fogyatkozásaimat és voltom parányiságát és jól tudom, hogy az országgyűlés ezen kimagasló állásra a jelöltek közül nálammal érdemezebbet találhatott volna és ha mégis reám esett szavazata, köszönetem ezt azon kegyelme- nek, melylyel a törvényhozás tagjai jelezhetetlen atyám, gróf *Széchenyi István* iránt viselnek: nem a fiut, a fiuban az atya emlékét óhatották tisztelni.

Mindannyian tudjuk, hogy a magyar szent koronának sokkal nagyobb, sokkal mélyebb jelentősége van, mint bármely más ország koronájának. (Igaz! Ugy van!) Kilencszáz éve már képviseli az alkotmányos királyságunkat, jelképe jogainknak és szabadságunknak (Igaz! Ugy van!) és szimbóluma Szent István birodalma egységé-

nek. (Igaz! Ugy van!), területi épségének, összerendezésének és eloszthatatlanságának. (Igaz! Ugy van!)

Ugron Gábor itt közbeszólt:

— Es kereszténységének!

Gróf Széchenyi Béla koronáról folytatja:

— Fogadják a mélyen t. országgyűlés a benem helye ettől bízalomért, a reám ruházott méltóságért hálámát és köszönetemet. (Elénk éljenzés.)

A beszéd mély és kellemes benyomást tett a főrendekre és képviselőkre. Általános éljenzés zúgott fel utána és két órákor Perczel Dezső berekesztette a koronáról-választó gyűlést.

Asbóth János lemondása. Az Asbóth János visszalépésével kapcsolatban a lapok azt írták, hogy mandátumát néppárti programmal nyerte el. Ezzel szemben arra figyelmeztetnek bennünket, hogy Asbóth János pártunkívüli programmal lépett fel s csak megválasztása után csatlakozott a néppárthoz; ám ez a csatlakozás sem történt feltétlenül, hanem azzal a kikötéssel, hogy a néppárt nem fog felekezeti párttá alakulni. Asbóth pedig — ez információ szerint — akkor s azért lépett ki a néppárt kötelekéből, amikor és mert látta, hogy ez a párt működésével teljesen egy felekezeti párt jellegét öltötte magára.

A csongrádi mandátum. Gajári Ödön, országgyűlési képviselő, a mai napon Csongrád város tanácsához a következő nyit levelet intézte:

Mélyen tisztelt barátaim! Négy évi együttes közéleti működés után, amelynek folyamán összeforrva a város közérdekei előmozdítására irányult önzetlen törekvésekkel, kölcsönös baráti érzéseink egy pilantra megzavarva nem voltak: nagy meggyugvásomra szolgált a belényesi választókerületben történt megválasztásom alkalmából vett szívvelves üdvözlétek.

Meggyőződésem ebből, hogy mélyen tisztelt barátaim velem együtt átérik és méltányolni tudják: mily hálaival tartozom a belényesi kerület önként és oly imponáló módon nyilvánult bizalmáért. A belényesi kerület ugyanis oly képviselőt tisztelt meg bizalmával, akit és akinek ragaszkodó választót *eddig kerületének* kisebbsége nem szünt meg a választás és az igazolás után is indokolatlan gyűlöletével körülvenni.

E gyűlölet okozta személyes érzéseimet a mélyen tisztelt barátaim részéről állandóan tapasztalt mély ragaszkodás teljesen ellensúlyozta ugyan de látva azt az áldatlan személyeskedést, amely az Isten házából kezdve a társadalom minden rétegét áthatni és egymással szembeállítani igyekezett, addig is sokszor melegelem tárgyává tenni kényszerítet: vajjon nem az én személyemben, erőim elégtelen voltában, avagy törekvéseim félreismerésében rejlik-e ennek oka, és ez indokból nem kivánatos-e Csongrád város közönsége az újabb választás útján elérje azt a társadalmi békét, amelynek elérésére én — sajnos — hasztalanul törekedtem.

Ismételve kérem, fogadják leghálásabb köszönetemet öszinte barátságuk és odaadó támogatásukért és engedjék a kéréshez hozzáfűzöm: tartisanak meg ezentúl is baráti kegyes emlékezésükben.

Gajári Ödön.

A görög-katolikus magyarság gyűlése.

Haján-Dorogh-ról jelentik nekünk: A görög-katolikus magyarság ma itt fényes ünnepélyt ült. Az ünnepi mise után, melyen a munkács és eperjesi egyházmegyék intelligenciájának színe-java résztvett, a városi házban kitűzött országos bizottsági ülést elhalasztották s e helyett ovációt rendeztek a római zárándoklatot vezető két püspök mellett. Általános lelkesezdést kellett, hogy *Firszák* Gyula püspök a félreértett augusztusi pásztorlevélhez fűzött téves magyarázatokat megcáfolta s azonfelül az országos bizottság elnökét külön is biztosította változatlan bizalmáról. Az országos bizottság elnökének az ünnepélyes alkalomból albumot nyújtottak át, mely az országos bizottság programjához csatlakozott hitközségek és lelkészek bizalmi nyilatkozatait tartalmazza. Végre rokonszenveztek fejezték ki *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszternek a ruthén akcióját. A gyűlés után banket volt melyen *Szabó* Jenő főrendiházi tag, *Illés* Jenő kuriai bíró, *Garancsy* Mihály és még sokan mondtak felköszöntőket.

A képviselőház számvizsgáló bizottsága Lényvady Károly elnöklésével ma ülést tartott, amelyen megvizsgálta a Háznak talyó évi január elsejétől június végéig vezetett számadásait és a ház pénztárát és mindent rendben talált. A bizottság elhatározta annak javaslatba hozását, hogy a Ház pénztárnokának és a pénztár ellenőrének a törvényszerű felelősség megadását.

A nagymartoni választás. Mint Sopronból telegrafálják, az Asbóth János lemondásával megüresedett nagymartoni kerületbe a sopronmegyei szabad-

elvi párt végrehajtó bizottsága ma egyhangúan *Dégen* Gusztávot jelölte s erről báró *Podmaniczky* Frigyes, az országgyűlési szabadelvi párt elnöke, táviratlag értesítette. *Dégen* Gusztáv a nagymartoni kerületet már több cikluson át képviselte.

KÜLFÖLD.

Mac Kinley üzenete. A washingtoni Fehér Ház gazdája ma elküldte szokásos üzenetét az Unió kongresszusának. A nemzetközi függő kérdések egész sorával foglalkozik az üzenet, amely minket most jobban érdekel, mint annakelőtte, amikor még az Unió politikusaiknak ereiben nem liktett imperialisztikus vér. Fontos tudnunk, hogy milyen szemmel kíséri a katonailag hatalmasan meggyarapodott Unió a többi hatalmasság politikai és gazdasági törekvéseit. Kínára nézve most jobban ragaszkodik a nyit ajtó és a szabad verseny politikájához, mint valaha. Holott a szabad versenyvel éppen ellenkező elvek vezetik gazdasági politikáját otthon. Ennek következménye nem egy meglorló intézkedés volt, nevezetesen Németország részéről s ennek következményei olyan súlyosak lettek, hogy *Mac Kinley* szokatlanul hosszasan taglalja ezt a mozzanatot az üzenetben.

Az elnöki üzenet a legnagyobb részletességgel foglalkozik a kínai kérdéssel. A kínai kérdést nem tekintve, az Egyesült-Államok viszonya a többi hatalmassághoz kielégítő volt. Az üzenet dicséret a kínai déli tartományok alkirályainak lojális maguktartását, továbbá a konzulok és hajóparancsnokok energiáját, majd utal a július 3-iki amerikai körjegyzésre, amely Amerika magatartását körvonalozta. Amerika politikája az, hogy *Khina* területét s kormányzása fönnmaradjon, a hatalmak jogait megvédjék és a kereskedelem az egész világ számára egyenlően és részrehajlatlan biztossíva legyen. Amerika elfogadta Oroszországnak azt a javaslatát, hogy Pekingben állítsák helyre a császár hatalmát, mert ezt a javaslatot találta a legalkalmasabbnak a kérdés tartós rendezésére. Az elnök a valódi bünsők példás és elriasztó megbüntetését kívánja a meglorló igazság ésszerű határai között és ezt első feltételnek tekinti. Kártérítés részben azzal nyújtható, hogy az idegenek jogainak biztosítására nagyobb garanciákat szerezzenek, részben azzal, hogy *Khina* az egész világ kereskedelme elől megnyíljék. *Mac Kinley* ezután pártját fogja annak az orosz javaslatnak, hogy a kartérítésekre vonatkozó minden más nézetelérést a hágal választott bíróság döntésére bizzanak.

Az Egyesült-Államok viszonya Franciaországgal, mondja azután az üzenet, barátságos; Németországgal való viszonyában a jóakarát dominál. Ennek kapcsán az üzenet megemlíti a biztosítási társaságok kérdésének rendezését és a számai egyezményt, továbbá a husvizsgálatról szóló törvényt és azt mondja, hogy még nagyon bizonytalan, vajjon Amerikának Németországgal üzött bus-kereskedelme, amely majdnem egészen megsemmisült, az új terhek alatt újra föllelhető-e. Az elnök reméli, hogy az új rendelkezések mentek lesznek azoktól a differenciálásoktól, amelyekkel a régi rendeletek végrehajtása járt. A német-amerikai viszony ismertetése kapcsán megemlíti még az üzenet a német-amerikai kábelt, amelynek megnyitására *Vilmos* császár és *Mac Kinley* elnök üdvözlő táviratokat váltottak egymással.

Az Egyesült-Államok és Anglia viszonyára nézve azt mondja az üzenet, hogy a két állam között a viszony állandóan barátságos. A délafrikai háború a semlegeség törvényeire vonatkozólag kínos kérdések fölvetésére adott alkalmat amelyeket a közvetlen érdekeltek nézve kielégítően oldottak meg, de azt a kérdést, hogy olyan árúk, amelyek magukban véve nem dugárak, semlegesnek tekintendő-e, nem sikerült teljesen rendezni.

Az üzenet kiemelte még, hogy *Ausztria-Magyarország*, míg egyfelől lojálisan megtartotta a szerződést oly esetekben, mikor naturalizált amerikai polgárokat tartóztattak le, akik állítólag kibujtak hadkötelezettségük teljesítése alól és az ilyeneket a hadiszolgálatról fölmentette, némely esetekben mégis elrendelte ilyen emberek kiutasítását abból az okból, hogy jelenlétük káros az országra. Mindazokban az esetekben, amelyekben az Egyesült-Államok ezt az intézkedést túlságosan szigorúnak találták, lépéseket tettek az osztrák-magyar külügyminisztériummal.

London, december 4.

Mac Kinley üzenetéről azt mondja a *Standard*, hogy az elnök fölfogása meglehetősen optimisztikus és elnéző és semmiképp sem egyeztethető össze a nyilvánosságra hozott okmányokkal és bizonyítékokkal. *Mac Kinley* határozott kijelentése ellenére az amerikai kormány keveset tett a szövetségek erősítésére, hanem ellenkezőleg gátja volt az európai diplomáciának.

— A *Daily News* azt mondja: Az üzenetnek Kínára vonatkozó része világosan mutatja, hogy az elnök szívesen mozdítja elő az orosz politikát, amely meg akarja könnyíteni Kína helyzetét. — A *Morning Post* azt mondja, hogy *Mac Kinley* és tanácsosai szívesen tudatnak be maguknak mindent, ami a bünsők megbüntetésére történik, de van rá gondjuk, hogy semmiféle kötelezettséget ne vállaljanak jövődöbeli politikájuk tekintetében.

A délafrikai háború.

Budapest, december 4.

Mig a volt transvaali köztársaság 6sz elnöke Európában jár, megjelenésével újra föllobbantva az európai népeknek a hős boerok iránt már-már lelehadat rokonszenvét, de ugyanolyan változatlanul semlegeseknek találva az európai kormányokat, amelyen a háború kezdete óta voltak, — odalenn Délafrikában, ismét új, nem is tudjuk már: hányadik stádiumba lép a délafrikai háború. Utolsóelőtti, döntő stádiuma akkor kezdődött, amikor *Lord Roberts* főhadvezér és vezérkari főnöke, *Lord Kitchener* Délafrikába érkezett. A boerok szerencsésül azóta rohamosan szállt alá, Bloemfontein, Johannesburg, Pretória egymásután kerültek az angol hadvezérlét kezébe s Oranje után Transvaal bekebelezését is proklamálta a győztes brit hatalom. Majd elmenekült honából az agg Krüger is, de a háború még ezzel sem ért s egyhamar nem is ér véget. Pedig ez a háború az angoloknak 90.000 sebesültjébe és halottjába, tehát háromszor annyi emberébe került, mint ahány föből állott az ellensége, ami pedig a löányagot illeti, az angol készleten kívül 40.000 importált ló ment nagyobbára tönkre ebben a hosszas hadjáratban; hogy pedig lövszerekben, fölszerelésben, élelmezésben és szállításban mi csoda tengernyi kincset nyelt el ez a háború, az talán ki sem számítható pontosan. *Lord Roberts* főhadvezér missziója véget ért — nem mintha befejezte volna, hanem állítólag mert szükség van rá otthon, az angol hadsereg szervezetének új alapon való reformálása céljából. A többi majd elvégzi odalent *Lord Kitchener*. Ez hát a háború legújabb fázisa. A boerok még folytatást harcolnak és ismételten érnek el sikereket; az új hadvezetőknek tehát lesz még dolga elég. *Lord Roberts* el is bueszott már afrikai hadaitól, dicsérettel halmozza el őket, amit az angol katonák bizonyára meg is érdemelnek, ha az általuk kivívott sikerek koránt sincsenek arányban sem az erőfeszítésekkel, sem az áldozatokkal, amelyeket ez a hadjárat mostanig megkívánt. Milyen sikereket fog elérni *Lord Kitchener*, a szudáni győztes? — a jövő fogja megmutatni. Valószínű, hogy az angol hadvezérlét sietni fog bevégzett tényeket teremteni Dél-Afrikában, nehogy az Európában újra fölleledt boer szimpatiaik ráerjenek esetleg gátló közele elibe nyulni. Nagy-Britannia hódító világhatalmi politikájának.

Durban, december 4.

Lord Roberts tábornagy *bucsuparancsot* intézett csapataihoz, amelyben köszönetet mond a csapatoknak kitűnő szolgálataikért és bátorságuknak, kitartásuknak és humanitásuknak a legnagyobb elismeréssel adózik. A csapatok által tett szolgálatok — úgymond — egyedül állanak a történelemben, mert a katonák majdnem az egész éven át megszakítás nélkül csatáztak és nem vonultak téli szállásokba, mint hosszú hadjárat alatt történni szokott. *Lord Roberts* végül azt mondja, hogy ő sokat tanult a háború alatt. A szerzett tapasztalatokat értékesíteni fogja annál a munkánál, amely most reá vár: az angol hadsereg tökéletesítésénél.

London, december 4.

A Reuter-ügynökök fokvárosi jelentése szerint az angolellenes mozgalmat erősen folytatják és az összes lojális polgárok reménylik, hogy hatályos intézkedéseket fognak tenni, nehogy a Fokgyarmat egy esetleges polgárháború borzalmainak tétessék ki.

Fokváros, december 4.

Azt a tizenegy embert akiket Johannesburgban a *Lord Roberts* ellen tervezett merénylet gyanúja miatt letartóztattak, hír szerint szabadon bocsátják, mert a fenförgő bizonyítékok nem igazolják a bírói eljárás megindítását. Bombákat nem találtak. Az elfogottak többnyire olaszok.

London, december 4.

Lord *Kitchenernek* Bloemfonteinből tegnapi kelt távirata jelenti: A Kuox alatt álló lovascsapatok ma egész nap Goddhap mellett, Bethulietől északra három méridőnyire, a Smittie dbe vezető úton ütközetbe állottak. A boerokat, akik nagy podgyászvonalat vittek magukkal, feltartóztaták és visszavonulásra kényszerítették. Az angolok érintkezésben maradtak velük. Setle néhány csatározás után, melyek közben 30 foglyot ejtett, elérte Tagersontoint. Paget Leru-fontein mellett visszazoritotta az ellenséget. A Komapiortban levő csapatok állapota javult.

Krüger utja.

Berlin, december 4.

Vilma németalföldi királynő néhány nappal ezelőtt táviratot küldött Vilmos császárnak, akit arra kért, hogy *Krüger* fogadjon, de amint a következő mutatta, a királynő táviratának nem volt foganatja. Az irányadó német köröknek nagyon bosszantotta *Leys*s ügyvivőnek modortalán és tapintatlan eljárása, hogy egy pusztai tudatta *Krüger* megjvetelét és ezzel fait accomplit akart teremteni. *Leys*s ezzel az eljárásával nagy kárt tett a boerok ügyének, de még így is jobb, ha *Krüger* már most tudja, hogy népéért Németország semmit sem tehet.

Hága, december 4.

Vilmos császárnak az az elhatározása, hogy nem fogadja *Krüger*t, itt nagyon rossz hatást tett, mert azt kell belőle következtetni, hogy a boerok semmit sem várhatnak Európától. A higgadtabb emberek azt is belátják, hogy Németalföld nem kezdhet Angliával háborút Transvaal miatt. Ezek az emberek még azt sem helyeselték, hogy Vilma királynő *Krüger* rendelkezésére bocsátotta a Gelderland hadihajót. *Krüger* nem fogják Hágában hivatalosan fogadni és még a külügyminiszter sem lesz jelen, mikor a királynő őt fogadni fogja.

Amsterdam, december 4.

A *Handelsblad* Berlinből, nyilván boer-párti helyről a következő, tegnap kelt táviratot kapta: Előkelő politikusok szavahihető közlése szerint minden lépés, amelyet a délafrikai kérdésnek választott bíróság utján való eldöntése céljából tesznek, hiábavaló még az esetben is, ha *Krüger* később jönné Berlinbe. Anglia és Németország barátságos viszonya nemcsak a keletázsiai politika tekintetében, hanem általában irányadó a német politikára.

Hága, december 4.

Krüger csütörtökön délelőtt tíz órakor érkezik ide.

Brüsszel, december 4.

*Leys*s a következő táviratot küldte az itteni *Petit Bleu*nek:

Krüger a német kormány viselkedése miatt nem esik kétségbe s most arra fordítja minden igyekezetét, hogy a *cár* fogadását kieszközölje. Erre néve már megindult a diplomáciai tárgyalás.

Brüsszel, december 4.

Ha *Krüger* elnök európai utja nem hozná meg a kívánt sikert, karácsony táján újabb körirat megy Európának, Amerikának és Ázsiának (Japán) minden civilizáltabb államához azzal a kéressel, hogy közbelépésükkel vessenek véget a szörnyű vérontásnak. Ha ez a kérelem is eredménytelen marad, kinyomatják és közzéteszik a két afrikai köztársaság egész tilkos levéltárát, amelynek tartalma nemcsak Cecil *Rhodes*s, *Jameson* és *Chamberlain*t, hanem az angol királynő vejét, *Fife herceget*, a walesi herceget és a királyi család más tagjait is leleplezi és súlyosan kompromittálja. *Milner* fokföldi kormányzó hamisított sürgönyei, amelyekkel, éppen a gyarmatügyi hivatal megbízásából, a háborút provokálta, kellő kommentárokkal ellátva fogják megnyitni az érdekes iratok sorozatát. A vezetők remélik, hogy ezek az iratok az angol gyarmatügyi politikát a maga elvetemültségében fogják a világ elé tárni. Ha ez a végső segélykiáltás sem fog a nemzetek szívéhez hatni s a békét nem lehet addig megszerezni, úgy *Krüger*, *Fischer*, *Wohrars*, *Wessels* és *van Boesoten* el vannak szánva arra, hogy viszáternek hazájukba és fegyverrel a kezükben maguk keresik a halált.

Köln, december 4.

Tegnap este sajnálatos tüntetés volt az angol konzulátus előtt. A tömeg zajongva vonult az angol konzulátus épületéhez, a melyről le akarta tépni a címtáblát; a válságos pillanatban lovasrendőrök érkeztek, akik elkergették a tüntetőket.

Páris, december 4.

Egy belga hírlapírónak, aki *Krüger*től azt kérdezte, el fog-e menni Brüsszelbe is, az elnök ezt felelte:

Minek? Hiszen már úgy is minden elveszett!

Berlin, december 4.

Az agrárius, antisemita és nacionalista párt-hoz tartozó képviselők egy része interpellációt akar a birodalomgyűlés elé terjeszteni, melyben Bülowtól számon akarják kérni, hogy mi az igazi oka *Krüger* elutasításának. Az interpelláció benyújtása egyelőre még csak tervbe van véve.

Páris, december 4.

A *Patrie* szerint Delcassé külügyminiszter megbizta a berni francia követet, hasson oda, hogy *Sváj* vesse fel az Anglia és Transvaal közötti közvetítés kérdését.

A kínai háború.

New York, december 4.

Egy tegnap kelt pekingi távirat szerint valamennyi követ instrukciókat kapott kormányától a közös jegyzékre vonatkozólag. A követek ma ülést tartanak. Noha a követek minden fölvilágosítást megtagadnak, a kormányok kifogásai felől mégis kiszivárgott annyit, hogy kétségesnek látszik, vajjon egy ülésben kielégítő megállapodásra jutnak-e. Csing hereg és *Li-Hung-Csan*g azt akarják, hogy mielőbb közöljék velük a hatalmak követeléseit. Khina minden áron olyan békét akar, amely független állam méltóságával összeegyeztethető. Minél tovább tartják az idegenek megszállva Csili tartományt, annál nehezebben alakul a probléma megoldása. A hittérítők és mindazok az emberek, akiknek részük volt a követések ostromlásának sanyaruságaiban, határozottan ellene vannak minden kíméletnek. Nevezetesen mulhatatlanul szükségesnek találják, hogy azokat a főbb hivatalnokokat, akik a kihágásokért felelősek, kivégezzék. Azonkívül nézetök szerint okvetlenül annyi csapatnak kell Kínában maradnia, amennyi a rend fenntartásának biztosítására elegendő, mert különben bizonyos, hogy újra kitörnek a zavarok.

Tientsin, december 4.

Tanqvenhuan, a paotingfui hittérítők elleni kihágások értelmi szerzője ma erős német őrség fedezete alatt ideérkezett. Az őrség *Tanqvenhuan*t végig vezette a városon, azután pedig átadta a tartományi hatóságoknak a halálbüntetés végrehajtása végett.

Berlin, december 4.

A birodalomgyűlés költségvetési bizottságában a Kínára vonatkozó tétel mai tárgyalásánál *Gosler* hadügyminiszter a Kínában levő német csapatok egészségi állapotát illetőleg kijelentette, hogy a halálozások száma nem túlságosan nagy. Khina nagyon tele van járványokkal. A betegségek főfészke Tientsin. Mult hó 30-áig az összes veszteség az expedíciós csapatok egyharmad százalékára rugott.

Báró *Richthofen* külügyminiszter *Bobel*nek arra a kérdésére, hogy a kínai expedíciós háborúnak tekintendő-e, azt válaszolta, hogy az expedíció fegyveres beavatkozás az anarkisztikus állapotok ellen. Ez a beavatkozás nem akadályozza meg azt, hogy a német birodalom és a legitím kínai kormány között bizonyos nemzetközi jogi érintkezés álljon fenn.

Berlin, december 4.

A *Wolf*-ügynökség sanghai jelentése megerősíti, hogy az ottani konzuli kar egyhangulag elhatározta, hogy a fegyver- és lőszerbehozatali tilalmat kiegészíti annyiban, hogy az ércbehozatal is eltiltassék, amennyiben az fegyverek vagy lőszer gyártására szolgál. Utólag azonban a japán főkonzul közölte, hogy kormánya jelentésére azt az utasítást küldte, hogy az említett határozat végrehajtását halasztza el.

Berlin, december 4.

A *Wolf*-ügynökség jelenti: A pekingi német követ azt jelenti, hogy *Anzer* püspököt, aki Cian-uba akar utazni hogy *Juansikkai* főkormányzóval érkezzék, figyelmeztette azokra a veszedelmekre, amelyekkel utazása járhat és egyidejűleg táviratilag megkérte a főkormányzót, tegyen intézkedéseket a püspök megvédésére. *Juansikkai* nagyon előzékeny hangú táviratban értesítette a követet, hogy teljes felelősséget vállal a püspök biztonságáért. A püspök e hó 30-án szándékozik elutazni Cingtauból.

Berlin, december 4.

Gróf *Waldersee* jelenti Pekingből tegnapi kellel: Cagnál, Tientsintől délre mintegy 95 kilométernyire nagyobb számu rendes kínai haderő áll egy táborok parancsnoksága alatt. Tientsinből a Császár-csatorna két oldalán két küllőnitányú indul elene, az egyik *Rohrscheidt* ezredes, a másik *Fakenhaya* őrnagy parancsnoksága alatt.

HIREK.

Nővérek.

*Don Carlos*nak csak egyetlen egy követelése van: követeli Spanyolország trónját; tartozása van, úgy mondják, annál több. Ő követeli Spanyolországot, Spanyolország és a szomszédos államok gazdag bankárai pedig követelik rajta több mint egy behajthatatlannak bizonyult tartozását. És nem türelmesebb a többi hitelezőnél a tulajdon leánya, aki néhány esztendeje megszökött *Folchi* festővel, most pedig perli az apján a jussát. Ilyen tüzess véru leánya, hál' Isten, csak egy volt *Don Carlos*nak, az idősebbik; a második leánya mindedig nem foglalkoztatta az újságokat. És most, hogy először tereli magára a nagy nyilvánosság figyelmét, egyszeribe megtagadja az atyját, meg a nővérét.

Hire jött ugyanis, hogy a spanyol trónkövetelő fiatalabbik leánya belépett a Vöröskereszt egyesületé apolonői közé és *Khinába* megy ápolni a megsebesült európai katonákat.

A példaszó tartja, hogy az alma nem hull messzi a fájától. Nos, *Don Carlos* kisebbik leánya úgy látszik nem érett meg gyümölcsnek, virág maradt világeletére; a virágot pedig, ha egyszer leszakadt, elkaphatja a szél bármilyen messzire, még tengeren túl, háborus, vérszomjas országokba is.

A *Don Carlos* leányai édes nővérek, egy azon mód nevelődött mind a kettő, ugyanaz a szigorú etikett szorongatta, ugyanaz az unalom környékezte, ugyanaz a sivárság keserítette mindkettőjüket. És mert egy trónkövetelő leányait elvégre még sem lehet csak úgy elkótyavetyélni, együtt várták mind a ketten a rangjukbeli kérést.

Hiába.

Az idősebbik, mikor elunta a várást, megszökött egy közönséges piktorral, mert helyre legény volt; a fiatalabbik pedig most, hogy szintén elérte a kritikuskort, Kínába készülődik. És megmondta: ha nem mehet szép szírvél, megszököik ő is, mint a nővére, csak hogy egyedül, sötétkék ruhában, a könyörtelenség jelvényével a karján.

Mintha végigsuhant volna egy sejtelmes lehellet minden udvarok felett. A meszallianecok és a felséges extravaganciák korát éljük. Az előjogok egyszeribe devalválódtak és öregbedett értékben az a sok kétes ajándék, amelyet minden újszülött böleségében ott felejt a természet. Ezért néhány kétes örökséget, amelynek tudatára sem ébred az, aki szabadon használhatja, sutba dobunk most a nagyok mindenfelé, mindentelne nagy, kivivhatatlan előjogot. Azért a kis emberi jussukért lemondanak minden más jussukról, ki trónról, ki névről, családról, örökségről. És mi kis emberek csodálkozva látjuk, hogy az, ami csak úgy születt velünk együtt, milyen nagy áldozatokat ér meg annak, akit az etikett évszázados kínai fala kívül rekesztett a mi világunkon.

Ime, *Don Carlos* két leánya is, mire betellett a leánysága, öntudatra ébredt. Az egyik diadalmaskodott a természet, a másikon a nevelés. Az egyik kinyilatkoztatta a világnak, hogy a szerelem neki is vele született jussa, és csak mikor belátta, hogy ezzel a jussal élni könnyebb, mint megélni belőle, csak akkor jutott eszébe, hogy volna még egy másik követelése is és bepórlotta az apját. A másik, a nagy gondolkodó nővér nem ilyen követelő. De a hivatásos ragyogás azért nem kápráztatta el. Lemondott emberi jogairól, de nem fogadja el érték kárpótlásul az előjogait. Lemond azokról is. És oceángözös viszi ma-holnap a sárga emberek országára felé. Megy tátongó, vérző sebek látásán felejteti a maga titkos sajtó sebeit.

Ilyen nagy árt fizetnek a nagyok a mi szerény hétköznapi vágyainkért.

A letűnt század elején megszületett az Egyenlőség eszméje. A kicsinyek, az alant szüklőködők agyában született meg. És a nagyjában terméketlen eszme egy évszázad,

alatt titokban, észrevétlenül megjárta a nagy utat lenről fel a trónokig.

Es az új század kezében már azok lelkesülnek az Egeynőségért, akiknek az ősei halállal haltak érte.

L. A.

Budapest, december 4.

— BUDAPESTI NAPLO. November 30-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A kalocsai érekek üdvözlése. Császa György kalocsai érseket hetvenötödik születése napja alkalmából tegnap üdvözlötte a központi papnevelő intézet előjárósága Fárosy Gyula pápai prelátus kormányzó és Kriszán Mihály pápai kamarás igazgató vezetésével. Az agg főpapot nagyon megörvendeztette ez az üdvözlés és meghatótan köszönte meg a tisztelgetést. Majd hosszasan elbeszélgetett a szeminárium vezetőivel.

— Sub auspiciis regis. Az egyetemen ma délelőtt avaták sub auspiciis regis doktorrá Schiller Bódóg joghallgatót és ifjú Schatz Róbert orvosnövendéket, aki a gyermekgyógyászati klinikán tamárszegéd. Az avatás a szokásos pompával ment végbe. Délelőtt 11 órakor megérkezett Zsilinszky Mihály közoktatási államtitkár, aki a királyt képviselte. Ponorai Theurenek Emil fogadta, mint a rektor helyettese. Az államtitkár az aulában elfoglalta külön helyét, mire a rektor-helyettes az összes karok dékánjai jelenlétében megnyitotta az ünnepséget. Dr. Mariska Vilmos jogi dékán elvonta föl ezután a fakultás előterjesztését Schiller Bódóg királyi pártfogás mellett való felavatásáról. Végül üdvözlötte a jelöltet, aki ezután fölolvasta doktor értekezésének kivonatát. Dr. Bókay Árpád orvos-tudományi dékán az orvosi fakultás javaslatát terjesztette elő ifjú Schatz Róbert felavatása dolgában és szerencsét kívánt a jelöltnek, akinek értekezése a gyermekgyógyászati történetéről szól. A jelöltet erre letették az esküt és a dékánok doktorrá fogadták őket. Miután sorban kezét szorították a rektorral és a dékánokkal, a jelöltek a király képviselője elé járultak. Zsilinszky Mihály államtitkár jölte kalpagját és buzditó és lelkesítő beszédet mondott.

A felséges ur — ugymond — a magyar ifjúság helyes fejlődésben látja hazánk örvendő boldogságát. A nemzet most ünnepel nagy költője a régi dicsőségbe vetett bizalommal új erőt, lelkesedést teremtett szótával. Az ifjabb nemzedék levonhatja ebből a tanulságot, hogy Isten nem hagyja el azt a nemzetet, amelyet magas eszmék lelkesítenek. Tanulják meg azt az ideális honszeretetet, amelyet Vörösmarty hirdetett és amelynek tüzeben elolvadnak az embereket elválasztó falak. Az lenne dicső ömpe a hazának, ha a magyar ifjúság menten minden pártoshódolatát, egybeforrva egymás szeretetében, szeretné a hazát. Mert egymást gyűlölvén, nem lehet a hazát szeretni! (A karzatok ifjúsága hosszan tüntetően helyesel és tapsol.) Tiszteletük a törvényt és teljesítők köteleességüket. A legelső magyar ember, a király (Eljenzés.) megemlékezett azokról, akik híven teljesítették köteleességüket és kegyének nagyogó jelével tüntette ki őket. A régi monda szerint az örök ifjúság istennője gyémántkegyében tartotta az örök ifjúság nektárát, amelyből az istenek ittak. Az örök haladás nektárát pedig a felavatottak zárják szívükbe, hogy a szorgalom és erény utján merithessenek az örök haladás italából.

Zugó éljenzés közt adta át az államtitkár a smaragdos gyűrűket a két ifjunak és ezzel a szép ünnepség véget ért.

— A magyar gyűjtőgyárosok kegyelése. A kerepesi-úti temető néhány parcelláján még husz napig van helyük a halottaknak a saját sírjaikban. Azután közös sírba dobálják a csontjait, mivelhogy letelt a harminc esztendő azóta, hogy a parcellákba eltemették az utolsó halottat. A kikat a kegyelet új sírhoz akar juttatni, azoknak még husz napjuk van a költözökhöz. Eddig mindössze százhusz sír lakóját vátották ki. Ezeket a kőbányai temetőbe vitték át. Van még egy százhuszonegyedik porrá lett ember is a feladásra kerülő tizenegyedik parcellában, akinek átköltöztetése — a magyar gyűjtőgyárosok köteleessége lenne. Irinyi Jozsefról, a gyűjtő föltalálójáról van szó.

— Vörösmarty Mihály emlékezete. Vörösmarty Mihály születésének századik év.ördülését Kismartonban, e jórészt német ajku sopronmegyei városban is megünnepelték. Az ünnepet a kaszinó-egyesület rendezte és az est lényét emelte az, hogy ott volt Esterházy Miklós herceg nevével és Esterházy Rudolf herceggel. Metzingh Lajos polgáriszkolai tanár nagyhatású ünnepi beszéde után Kaprinay Margit elszavalta a Szép Ilonkát, Rutrick Olga zongorakíséretével. Azután Kelemen Gizella, Liska és Stancics szavaltak, utána pedig elénekelték a Földi dalt. Az est lénypontja a Csongor és Tünde egy részletének előadása volt. A sze-

replők különösen Frank Irma és Mohl Adolf sok megérdemelt tapsot kaptak. Az ünnepet a Szózat elnékeiése fejezte be. Az est folyamán gyűjtést indítottak a Vörösmarty-szoborra és hamarjában vagy 200 koronát gyűjtöttek össze.

Dr. László Mihály nyilvános főgimnáziumának tanulói ifjúsága tegnap délelőtt lényeg közönség jelenlétében sikerült Vörösmarty-ünnepélyt rendezett. Dr. Kőrösi László jellemezte az ünnepelt költő működését, az ifjúság meg zene-, szavalt- és énekszámokkal áldozott Vörösmarty szellemének. A közönség a szereplő ifjakat zajos tapsokkal jutalmazta.

— Asszonyok a politikában. A jezsuita kate külön szabályban emlékezett meg az asszonyokról, s minden politikuskak a lelke kötötte, hogy ezt a politikai faktort sohasem feledje ki a számításból. A jezsuita kate szabálya megtermette a maga gyümölcsöt s valahány megvert esztája volt a reakciónak, azt nagyrészt asszonyok csinálták. Ma fordult a sors. Az asszonyok ingatag lelkűek, átpartoltak a másik táborba s most Bécsben a szabadelvűség eszméi mellett agítálnak ugyanolyan erővel s kitartással, mint egykor a reakció törekvéséért. A küzdalemben csak egy különbség van, az, hogy most nyílt, őszinte harc folyik, akkor pedig csendes, meglapuló, titokzatos praktikákkal intézték az asszonyok az országok ügyeit.

A bécsi szabadelvű nők legutóbbi gyűlését Firkert kisasszony hívta össze s ismertette az okokat, melyek a nőket kényszerítik a választási küzdelmekben való részvételre. Szegénytelennek tartja a jelenlegi viszonyokat és azt véli, hogy minden osztrák nőnek kötelessége teljes erejével a jelenlegi viszonyoknak szanálására törekedni. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Glöckel Lipótné fejtegette, hogy mily kötelességek háramlanak a szabadelvű osztrák nőkre az új választások alatt. A bécsi asszonyokat két csoportra osztja. Egyik csoportot a nem gondolkodók tömege alkotja: ezek Lucerasták; a másik csoportba tartoznak azok, akik tudnak is akarnak is gondolkodni. Ezeknek feladata: a keresztény-szocialista pártnak megbuktatása. Felhívja a jelenlevőket, hogy tartsanak minden olyan kerületben gyűléseket, a hol szabadelvű jelölt van, de főleg vessék latba minden befolyásukat — férjeiknél.

Erősen állást foglalt a gyűlés a nőknek a hivatalokban való alkalmazása ellen. Így Glöckel asszony a következőket mondta: két telegrafistáné helyett alkalmazzanak egy férfit, aki majd mind a kettő helyett dolgozik és az egyiket — elveszi. Így lehet a nőkérdést leggyorsabban megoldani. A beszéd nagyon tetszett a szabadelvű nőknek.

— A cár betegsége. Csak most szerez tudomást a nyilvánosság arról a súlyos betegségről, amelyből félig-meddig felgyógyult már a cár. Egészségi állapota a lehető legrosszabb volt a krízis előtt, amely erős testalkatát megtörte. Pétervári orvosai hallani sem akarnak arról, hogy egészségtől levegőváltózással könnyebben visszanyerheti a cár, mert attól tartanak, hogy ha más vidékre utazik, újból visszatérhet baja. Azt ajánlják tehát, hogy Livádiában maradjon hosszabb ideig.

A cár betegsége erős meghülés okozta. Már Murawiev beszélt el, hogy hogyan hiült meg a cár. Felkereste egy alkalommal dolgozószobájában s nyitott ablak mellett találta.

— Hogy tud ilyen hidegben dolgozni, felség? — kérdezte tőle.

— Hidegnek találja a levegőt? — kérdezte vissza a cár.

— Annak, — válaszolta Murawiev.

— Akkor becsukom az ablakokat. Hiszen tudja, hogy én mindig hűvös szobában szeretek dolgozni. Hozzászóktam már ehhez, nem árt már nekem a hideg. Nyitott ablakok mellett szoktam aludni is.

Murawiev csak a fejét rázta. Csakugyan bekövetkezett, amire akkor gondolt: a cár nagy beteg lett, még pedig épp e meghülés következtében.

Livádia, december 4.

Az orosz cár állapotáról ma délelőtt 11 órakor a következő hivatalos orvosi jelentést adták ki. A cár a tegnapi éj és a múlt éjszakát nagyon jól töltötte. Este 9 órakor hőmérséklete 37.1, érverése 80 volt. Ma reggel subjektív állapotja nagyon jó volt. Napközben a cár néha karosszékben tölt néhány órát. Ma reggel hőmérséklete 35.9, érverése 60 volt.

Pétervár, december 4.

Az özvegy cárné Olga Alexandrovna nagyhercegnővel ma reggel Dániából Gacsinába érkezett. Szerb és montenegrói diákok kezdeményezésére a Kazawski-székesegyházban az itteni szerb és montenegrói kolónia számos tagjának jelenlétében istentiszteletet tartottak Miklós cár teljes felépüléséért.

Páris, december 4.

Egy idevaló lap azt írta, hogy Miklós cár lábadozása idején Közép-Franciaországban szándékozik

tölteni. A külügyminisztériumban a cárnak erről az állítólagos tervéről semmit sem tudnak.

— Az Otthonból. Az Otthon írók- és hírlapírók körének válaszmánya ma délután három órakor Rákosi Jenő elnöklésével ülést tartott, melyen folyó ügyeket intézett el. Az ülésen bemutatata az elnök a nagyenyedi Bethlen Gábor szoborbizottság küldött gyűjtőívét. Az elnök felszólítására a válaszmány tagjai azonnal adakoztak a szoborra és a gyűjtőív néhány perc alatt egészen meglelt aláírással. A gyűjtőt pénzt az Otthon még ma elküldte a Bethlen szobor-bizottságnak. Az ülés végén a válaszmány négy pártoló és négy rendes tagot vett föl, az utóbbiak között Berzeviczy Albert író, a Kisfaludy-társaság alelnökét.

— Szerencsétlenség a vadászaton. Módosról írják? Nagy vadásztársaság rándult ki e hó 2-án, kora reggel a szerb-szentrmaroni vadászterületre. Köztük Nikolajevits István módosi főjegyző és Mihajlovits Milutin okleveles jegyző, aki az ottani körjegyzőségnek val alkalma. A vadászaton azonban még délelőtt félbeszakította egy véletlen lövés, amely Mihajlovits Milutin halálra sebezte. A lövés eredetéről többféle verzió kering Módoson. Legvalószínűbb, hogy Mihajlovitsot Nikolajevits főjegyző lötte meg véletlenül. Egy szemtanuja a vadászatnak — mint azt módosi tudósítónk jelenti, — így írja le a szerencsétlen lövés történetét: Nikolajevits jegyző a vadászat tartama alatt folyton úgy viselte magát, mintha már sokat ivott volna, úgy hogy a társaság tagjai hamarosan észleltek. Kiki fölkereste a kocsiját. Nikolajevits, Mihajlovits és ennek sógora, Miskovits szintén kocsijához álltak. A kocsis, mert az urak a kocsik körül állogáltak, egyre nógatta őket: szálljanak már föl. Erre Nikolajevits mérgesen rákiáltott:

— Te fogsz itt parancsolni? Mindjárt lelélek?

Erre Mihajlovits és Miskovits esítitani kezdtek, de Nikolajevits ezekre is rátamadt, sőt fölfogta a puskáját és célzott. A kocsis látta, hogy a fegyver csöve Mihajlovits felé van irányozva, szerűl rákiáltott: *Fuss, fuss, mert rád céloznak!* De alig hangzott el a kocsis figyelmeztető kiáltása, a fegyver nagyot dördült — s Mihajlovits vértől borítva a földre rogyott. A három ember, aki a kocsinál állott, az ijedségtől szólni sem tudott; Nikolajevits letérdelt Mihajlovits mellé, zsebkendőjével igyekezett a vérzést elállítani. A társaság többi tagja szomoruan távozott a szerencsétlenség színhelyéről. Az áldozat, aki javakorabeli, család ember, a nagy-beeskerei körházban fekszik: hasüregét roncsolta szét a golyó; életbenmaradásához nincs remény. A vizsgálóbíró a helyszínén folytatja a vizsgálatot s odaideért Nikolajevitsot és kihallgatta.

— A Vörösmarty-szoborra. Schindler Frigyes Budapestről 7 koronát, Kálmán Leó Magyarkanizsáról 1 koronát, küldött be hozzáunk. Ezzel gyűjtésünk eddigi eredménye 3321 korona és 50 fillér.

A Vörösmarty-szoborra immár a városok is jelentkeznek a szoborbizottság intéző elnökének szétküldött felhívása folytán. Bejelentve adományukat. Eddig Miskole, Hajdu-Böszörmény, Kaposvár, Versec, Mezőtúr, Nagyvárad, Turkeve jelentették be adományukat. A Magyar Általános Hitelbankhoz közvetlenül küldték be hozzájárulásukat: báró Wenckheim Frigyes, gróf Széchenyi Miklós, gróf Pálffy János és gróf Csáky Károly újai püspök. A Magyar Nemzet beszállított ugyanoda 400 koronát, a Budapesti Napló 3279 koronát.

— Száztizenhárom éves asszony. Ausztriában halt meg a minap egy Michl Mária nevű asszony, aki száztizenhárom esztendővel él. Leonding mürzthal plébános hitelen följegyzései szerint 1787. augusztus 19-én született s amikor Ferenc József trónra lépett, hatvanegy esztendő volt az idén augusztus 19-ikén 113 éves korában végelegyengülés miatt a rokkantak házába került. Apja nyolcvan esztendőt élt, anyja kilencven esztendőt, testvérei közül egy sem érte el a negyvenedik esztendőt. Komolyan egyszer sem volt beteg.

— A kibic. A kibic mind mai napig olyan ember volt, akinek a lényege a hallgatásban állott. Valahol a kártya-szabályok közt erre vonatkozólag van is egy szigorúan imperatív jogszabály, melyet fölszemes reprodukálni. Mától fogva azonban vége a kibicnek. Kicsit az egyéniségéből az, ami jellemző volt s ami kibicé tette. A mai kibicnek fölvágták a nyelvét s jogot statuáltak, hogy a kibicnek ezután beszélni is szabad.

Valahol vidéken történt ez eset, hogy a kibicnek kijelentették, hogy az egyik játszó nem játszott korrekt módon. Ebből a kibic-kijelentésből párbaj lett s ámbár a felek sértetlenek maradtak, mégis nagy horderejű, fontos elvi határozatot hoztak.

Elismerték, hogy a kibicnek van jussa beszélni s hogy vége ama hirhadt paragrafusnak.

Ezek után holnapról fogva a beesületbeli ügyek száma jócskán meg fog szaporodni az országban. Mert ha a kibic beszélni kezd, akkor vége a kedélyességnek.

— **Egymilliókétszázhatvan ezer forint — hagyatéki adó.** Nagy volt a hagyaték is hozzá. A báró Hirsch kasszájából került ki és a zsidó telepítő szövetkezet volt az örökös. A szövetkezetnek Londonban van a székhelye s mi természetesebb, mint hogy az angol kormány szíriyben megadóztatta az öt millió font sterlinget, amit a gazdag emberbarát hagyott azokra az emberbarátokra, akiknek a munkában segítség van szükségük. A szövetkezet azon az alapon, hogy nem angol társaságról van szó, főllebbeszét jelentett be a megadóztatás ellen, de hiába. A felelvitelt bíróság tegnap döntött az ügyben és a társaságot elutasította a kívánságával. Ilyenformán az örökös ma nem kevesebb, mint egy-milliókétszázhatvan ezer forintot fizetett be Anglia kasszájába adóba. Tehát Anglia is örököl.

— **Az Otthon mulatsága.** Az Otthon írók és hírlapírók körének e hó 9-én, vasárnap, tartandó első heti mulatsága iránt nagy érdeklődés mutatkozik. Az est másorán szerepelni fog: *Geyer* Stefika a 12 éves kis hegedülművész, *Szojyer* Ilona a Magyar Színház primadonnája, *Amon* Margit és *Kovács* Mihály a Népszínház, *Alberti* Werner az Operaház tagjai. Ujában a vigalmi bizottság *Török* Irmát, a Nemzeti Színház kintin tagját, kérte fel közreműködésére. A másor egyik érdekes számát fogja képezni *Paragó* és *Márkus* Géza parodisztikus operettje, az *Éjjel után*, amely egy utójátékot megelőző két felvonásból áll és amely *Hajó* Sándor ily című, nagy sikert aratott vígjátékát parodizálja igen mulatságosan. Ezeket kívül a rendezőség még egy nagy meglepetést tartogat közönsége számára. A zavarok elkerülése végett, az ülőhelyek számozva lesznek miért is kértnek a tagok, hogy jegyeiket minél előbb vegyék át, az Otthon helyiségében esütőrtököt délután 2—3 óra között. A vendégek pénteken délután válthatják meg jegyeiket az estélyre amely fél 10 órakor veszi kezdetét.

— **A. F. M. K. E. a Vörösmarty-szobornak.** A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület első volt a kultúregyletek között, mely Vörösmarty emlékének ünnepeit szentelt Nyitrai *Thuróczy* Vilmos és. és kir. kamarás, főispán és *Bende* Imre püspök védnöksége alatt nagyszabású ünnepet rendezett, melyet a közönség nagy érdeklődése miatt másnap meg kellett ismételn. *Kinczy* Császár emelkedett hangu prólogja után *Kostyal* Miklósné nagy hatással szavalta el *Szép* Ionkát, *Majthényi* Gézáné zongorakísérete mellett; *Mihály* János tanár Abrányi alkalmi költeményét, a *Házának* rendületlenül szavalta, *Párniczky* Eszti magyar műdalokat énekelt *Tarnay* Alajos zongoraművész kíséretével, dr. *Benke* Nándor igen szép tanulmányt olvasott fel *Dombay* Hugótól, majd *Tarnay* Alajos Liszt-rapszódiját s néhány saját szerzésű dalt játszott zongorán, végül pedig műkedvelők a *Csongor* és *Tünde* utolsó felvonását adták elő, amelyben különösen kitűntek: *Biróczy* Marianna (Tünde), *Lyka* Mariska (Ilona), *Somogyi* Gyula főhadnagy (Baiga), *Kemény* Bandi (Mirigy), *Fetscher* Oszkár, *Kenyiz* Zoltán és *Ötvös* Béla, mint ördögfiúk, *Deák* Béla hadnagy (nemtokirály) s mint nemtok és tündérek: *Pongrácz* Hida, *Kudlik* Márta, *Eropácsy* Zsenni, *Neugebauer* Pistike, *Munels* Irén, *Husza* Ilona, *Ötvös* Margit és *Berez* Miel. *Párniczky* Eszti és *Tarnay* Alajos magyar dalait, valamint *Lyka* Mariska és *Somogyi* főhadnagy kettősét a közönség megismételtette. Másnap *Palotay* Piroksa, a Nemzeti Színház tagja, játszotta *Tündét*. A művésznőt és *Tarnay* Alajost, akik a játékony célra való tekintettel díjtalanul működtek közre, a közönség nagy ovációkban részesítette s óriási babérok sorokkal fejezte ki halálát, amelynek a megye és a város színeit viselő szalagjain ez a felírás volt: Nyitra megye és város közönsége, elismerése és halála jeléül. Nagy hatást keltett báró *Luszenszky* Félix, boer csapatparancsnok is, aki a boer harctér eseményeiről tartott felolvasást. Az ünnepen *Mayer* Guidó tábornok és *Palás* György ezredes vezetése alatt, megjelent az egész honvédszaktar s a papsgis is nagy számmal. Az előadások tiszta jövedelme mintegy 800—1000 korona, mely felezésben a Vörösmarty-szobor költségeire, felezésben pedig a F. M. K. E. céljaira fog fordítani. Az ünnep nagy sikere *Thuróczy* Vilmosné csillagkeresztet bőlgynek és *Clair* Vilmosnak, a F. M. K. E. főtitkárnak az érdeme.

— **Hajadonok réme.** Osnabrück városának valóságos réme egy *Honderlage* János nevű bádógos, akit egyszer már megbüntettek azért, hogy fiatal lányoknak a lefőgő hajából elmenőben egy-egy tineset tépett ki. Harminehét ilyen esetben találták bűnösnek. A bíróság súlyos testi sértést látott a cselekedetében és másfél esztendői börtönre ítélte. De ez a büntetés éppen csak óvatosabbá tette. Azontúl ollóval járt és nyolc esetben sikerült megint lenyiszantani egy csomó leányfürtöt. Mivel ezt már beteges mániának minősítették nála, nem büntették meg, hanem elmebeli állapotának megfigyelésére gyógyintézetbe küldték.

— **Házasság.** *Csapláros* Géza államvasuti fogalmazó, e hó 10-én délután fél ötkor vezeti oltárhoz a ferencvárosi római katolikus templomban *Stift* Gizella kisasszonyt, *Stift* Károly kinstári jogügyigazgatósági segédfőtvali igazgató leányát.

— **Öngyilkos hivataltok Debrecenből táviratozza** tudósítónk, hogy *Margittay* Sándor rendőrkapitány husz éves hivataltok fia főbe lölte magát. Ugy mondják, hogy a rokonszenves fiatal embert adósságai kergették a halálba.

— **Öngyilkosság a Ludovikában.** *Perczel* Elemért, a Ludovika akadémiá növendékét, aki tegnap szíven lötte magát, ma helyezett ravatalra az intézet egyik termében. A ravatalnál ma reggel megjelent a szerencsétlen fiatalember atyja, *Perczel* József tábornok. Ott volt az anyja is és az előkelő rokonság számos tagja. Temetése holnap délután 2 órakor lesz a Ludovicumból, ahonnan utolsó útjára bajtársai is el fogják kísérrni. A fiatal ember halálának okáról sok mende-monda kering. A való az, hogy túlzékenysége adta kezébe a fegyvert. Tanulmányaiiban az utóbbi hetekben kissé visszararadt. Főllebbvalói ezért jóakaratan megintették. Ezt azután annyira szíre vette, hogy tegnap délben szolgálati fegyverével szíven lötte magát.

— **Az októberi hus és tej.** Arról a manőverről, amit Budapesten, de leginkább a Budapest körüli falvakban elkövetnek a tejjel, a nagy betűs vezéreikktől kezdve végigmenve minden rovaton, sok-sok betűt összeirtak már az újságok. Talán legtöbbet azonban azokban az egész közönséges kisbetűs sorokban, amikben arról szokás időnkint számot adni, hogy hány gyermek határozta rá magát arra, hogy itt hagyja ezt a siralom völgyét. A tej tudniillik első sorban a gyerekek tápláléka s a hamisított tej is első sorban gyermekmég. A főváros képtelen útjába állani annak a hitvány lelkiismeretlenségnek, amely sok emberélet árán szerzi meg a bírságpenéket azokra a ritka alkalmakra, amikor mégis rajta veszt az üzlet. Hogy ritka az ilyen alkalom, azt az a kimitáltás bizonyítja, amit a székesfővárosi tisztí fővívosa adott ki október haváról. E szerint abból a sok millió liter tejből, amit Budapest október havában megivott, mindössze nyolcszázötvenöt liter koboztak el. Ha ennek a százszorosra lett volna hamisított tej, még az se lenne túlságosan nagy baj. A tapasztalat azonban azt bizonyítja, hogy sokkal több rossz tejet hoz forgalomba havonkint Budapesten a jámbor vidék és az élelmes főváros. Az elkobzott tejjel hatvanhét liter, vaj huszonhat kilogramm és sajt: — mindössze három kilogramm. A romlott hussal már eredményesebben bántak el az ellenőrző hatóságok. A vásáresernokokban megsemmisítettek ezerhatszázhatvannyolc kilogramm húst és hústerméket, ezenkívül a kerületekben is pörül járt egy csomó olyan mészáros, aki romlott hussal akarta gyarapítani a főváros ezer és ezer nyvalyját.

— **Öngyilkos közigazgatási bíró.** A közigazgatási bíróság egyik tehetősége, kedvelt tagja lett ma öngyilkossá a fővárosban. *Bornemisza* Bertalan közigazgatási bíró ma délben főbe lötte magát és szörnyet halt. Az öngyilkosság híre mindenfelé a legőszintébb részvétet keltette. *Bornemisza* Bertalan négy évvel ezelőt került a közigazgatási bírósághoz a földművelési minisztériumból, ahol miniszteri tanácsos volt. Csöndes, visszavonult életet él a feleségével, *Ranisó* Mariskával. Házasságukból nem született gyermek. *Bornemisza* boldogan élt, de néhány évvel ezelőt gyomorbetegséget kapott, ami nagyon kínozta és sokszor hetekre ágyba döntötte. E miatt egészen elkeseredett, de bántotta ezenkívül még egyéb körülmény is. Az utóbbi időben ugyanis barátaiért nagyobb összegig jóátállást vállalt. Fizetnie kellett s földulva lelkét a folytonos zaklatás. Hogy segítsen magán, uzsorásokhoz fordult csekély összegekért. Az egyik ilyen hitelzője annyira zaklatta, hogy végleg elkeserítette s nem egyszer mondta, hogy inkább meghal, mintsem hogy ez az ember vele szemben törvényes utra lépjen.

— **Leugrom a negyedik emeletről, vagy felkötöm magamat inkább, mintsem ez az ember becsteltemre szegyenit hozzon, — így szól a boldogtalan feleséghez az utóbbi napokban.**

Felesége nem vette komolyan ezeket a kijelentéseket. *Bornemisza* tegnap egy volt államtitkár barátjához írt levelet s a válaszban nagyon reménykedett. A levelet megjött, de nem volt benne biztató szó. Erre azután a szerencsétlen ember végtelmen elkeseredett. Mindazáltal semmivel sem áruita el, hogy szomorú kijelentéseit beváltja.

Felesége, mint rendszeren, ma is elment gégebeja miatt orvosához s csak déltáj jött onnan vissza unokanővérével. Amint a lakásba lépett, férjét szólította, aki azonban dolgozószobájába zárkózott. Hosszabb zörgetés után az ajtó mögött mindig nem nyílt föl s erre a furdósza bejáratán át hatoltak be a szobába.

Borzalmas látvány tárult eléjük. A szerencsétlen férfit ott feküdt iróasztala előtt áttört halántékkal holtan. Dacára ennek, orvosokat hívtak de természetesen minden segítség hiábavaló volt. A holttestet ezután ágyba helyezték s azóta ott nyugszik. A család kérésére a lakáson is marad a boldogtalan ember holtteste s valószínű, hogy hónapokig kísérik ki örök nyugalma helyére. Az öngyilkosság mindenfelé általános részvétet keltett s már igen sokan fejezték ki részvéttüket közéletünk kitűnőségei közül az özvegynek. A halottszobában egymást érik a részvéttelátogatók.

— **Rosszul szalutált.** Egy debreceni huszármester meghalt azért, mert rosszul szalutált. A menzasszonyával sétált a pisacon tegnapelőtt este. Vasárnap volt, nagy volt a tolongás, nem is csoda tehát, ha nem vette észre, hogy egy tiszt megy el mellettük. Az utolsó pillanában mégis meglátta s mivelhogy a jobb kezét, amibe a leány fogzokodott, nem tudta elég hamar szabadrá tenni, bal kézzel szalutált. A tiszt megállította s a látványosságra odacsődült publikum és a menyasszonya előtt keményen lehorodta. Ezzel aztán, mint aki jól végezte dolgát, tovább ment. A legény — néhai Toronyi József — szintén hazakísérte a jegyesét s ott szomorkodott még egy ideig. Aztán elment s az ajtóban azt mondta a lányának:

— Nem jövök többet vissza!
Nem igen vették figyelembe a szavát, csak akkor rémültek el, amikor a kapu aljában két lövés dördült el. Az őrmester, miután rosszul szalutált, agyonlőtte magát.

— **Pisztolypárba.** A Ferenc József-laktanya fődtől lovagló termében ma délután pisztolypárba volt *Sas* Ede őr, a Nagyvárad szerkesztője, verekedett meg *Karér* Vilmos hírlapíróval. A felek kétszer lőttek, de sebesülés nem történt.

— **Vasat a levegőben.** Hatalmas a terv, amelyet az olasz gróf *Pompeo Pieri* eszelt ki: léghajók által magasban tartott síneken akar vonatot vezetni Franciaországból Angliába. A calaisi csatornán hajóárral közvetítik a közeledést, ami lassunk bizonyul. Egész sorog tervet eszeltek ki már a közeledés meggyorsítására: hidat akartak verni a csatorna felett, alagutat akartak ásni a tenger hullámai alatt: egy tervből sem lett semmi. Most *Pieri* áll elő. Az ő terve a következő: a csatorna mindkét partján hatalmas ballon-captifek lebegnek a magasban, két erős acélkötél húzódik az egyikről a másikig. Hogy a hosszú kötelek saját súlyuk alatt le ne szakadjanak, a tenger feléit lebegő léggömbök, száma nézve mintegy ötven, tartják az acélköteleket a magasban. Az egyik kötélt a hajtóerő gyanánt szolgáló villamoságot vezeti, a másik kötélt a sint helyettesíti: rajta gördül tova a vilamos kocsi, amely *Pieri* számítása szerint negyedóra alatt szállítja át az utast Angliából Franciaországba. A kocsit alumíniumból és paraából készítik, hogy lezuhanás esetén ne merüljön a tenger színe alá.

— **Hat hónapi börtön egy pofért.** Két orosz mágán nemrégiben összeverekedett és azután össze is pofozkodott. Illetőleg a vitebski kormányzósg egy nagy birtokosa gróf *Brosztonsky* volt a pofozó fél. A történet másik szereplője, herceg *Mestserszki*, fölleentette a grótot a bíróságnál. A kormányzósgati hatóság két esztendői száműzést szabott ki a pofért, a bíróság azonban, ahova a gróf föllebbezett, leszállította a büntetést hat hónapi börtönre. Ettől aztán nem is szabadult meg a gróf, mert a büntetést a pétervári felebbezési tanács is helybenhagyta.

— **Öngyilkos bűlössz.** Ma hajnalban a *Margit*-hid oldalán egy fiatal ember beült egy komfortáblába s meghagyta a kocsinak, hogy vigye a Lipót-kört 15. szám alá. Aig hogy a hid közepére értek, hatalmas dörrenés hallatszott ki a kocsi belsejéből. A lövéstől a lönyira megijedt, hogy örült futással haladt a pesti oldal felé; a hid végén azután elesett. A kocsi ijedten nyitotta ki az atót s utasát véreben letrengve taláta. Azonnal a mentők háza elé vitte, ahol azonban már nem segíthettek rajta, mert rövid vergődés után meghalt. Elszállították a boncoló intézetbe, ahol azután a délelőt folyamán megállapították, hogy az illető *Mátty* Vilmos marcali születésű 22 éves bűlösszetlan-halgtató. Hogy miért ölte meg magát, nem tudják.

— **Vihar az Adrián.** Tegnapelőtt az *Adrián* pusztított viharokról szóva azt írta, hogy a *Hegedüs* *Sandor* nevű gőzös elsüllyedt a nagy viharban. Ez a hír nem lélt meg a valóságnak, mert a *Hegedüs* *Sándor* 3 órai késéssel megérkezett Fiumába minden baj nélkül.

— **Felgyújtott jégverem.** A Hajtsár-ut 187-ik száma alatt lévő jégverem ma hajnalban kigyulladt és rövid idő alatt leégett. A jégvermet, amely *Hackspacher* *József*, felgyújtották. Az égő verem oltásához *Breuer* *Szilárd* jéggyújtó vezetésevel kivonult a központi őrség a tartalékkal, a VI. kerületi ültőőség, de már nem menthették meg a 30 méter hosszúságú vermet, amely 1500 forintig volt biztosítva. A kár meghaladja a 2500 forintot. A rendőrség megindította a nyomozást a tettes kinyomozására. A gyújtogatással egy elbocsátott kocsist gyanúsítanak.

— **Rendőri hírek.** November 31-én a Hungária-fürdőben meghalt egy étes ur nő. Megállapították, hogy az illető *Féher* Fanny 60 éves, faddi születésű nevelőnő, aki *Geisler* David kereskedőnél volt alkalmazva. — A városlegti tűzjárték téren a Horváth-színház mögött ma délelőt az egyik lán egy feakaszott emberre akadtak. Munkásnak látszik és mintegy 50 esztendős lehet. — Ma reggel a rakosi rendező pályaudvaron az ittközök közé került *Magán* *Andras* 32 éves munkás ember. A szerencsétlen oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy haldolkodva vitték a Rókus-kórházba.

— **A korcsolyapályák és a Telefon Hírmondó.** A Telefon Hírmondó, amely mindenben igyekszik eleget tenni a nagyközönség kívánalmainak, most, hogy a tél a jégport

híveinek öröme beköszöntött, kellemes ujjtással lepi meg Halifax barátait. Az idő szépsége ugyanis sokszor kérésessé teszi: vajjon a jégpálya nyitva van-e ilyenkor egyedül a kevés számban elhelyezett mutatótáblák tudtak csak felvilágosítást adni a jégpálya állapotáról. Most gyökeres javulás áll be e tekintetben, mert a Telefon Hírműködő Hivatalos tudósítaja a: budapesti, budai, állatkerti, tisztviselőtelepi, népiéleti és iatterszálló jégpályáknak, s naponta délelőtt 9 óra 30 és 11 óra 15, valamint délután 3 óra 15 perckor jelezni fogja a jégpálya állapotát és egyéb erre vonatkozó tudnivalókat.

(x) **Egyenruhák, diszöltönyök és libériák, olasz vivószerkek** igen olcsón kaphatók **Tiller Mór** és Társa cs. és kir. udvari szállítóknál Budapest, Váci-utca 35.

(x) **A Zoltán-féle** csukamáj-olaj teljesen szag- és ízmentes, és tápereje nagy. Üvegje 2 korona. Zoltán B. gyógyszerárban, Sétátér-utca és Szabadság-tér sarkán.

(x) **Esernyők** feltűnő olcsón Détschynél, József-tér.

(x) **Köhögés, rekedtség ellen, valamint a torok és légzési szervek működési zavarainál páratlan szer** **Esger mellpasztillák**, melyek a gyomrot nem rontják. Dobozza 1 korona és 2 korona. (Próbadozoz 50 fillér.) Főraktár: **Nádor-gyógyszertár**, Budapest, VI., Váci-körút 17.

(x) **Fischer Simon és Társai** selyemüzletében (Bécsi-utca 1.) az ez idei okkázio-eladás folyamában van. 4-10 méteres selyemruhadarókat a legjutányosabb árban.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!**

(x) **Honi Ipar.** Ajánlom általános ismertetést, saját gyártmányú **por-ó bokaedőimet** (gamasni). Kapható drapp, olív, szürke, bronz és fekete színben. Párja 1 forint 10 krajár. Hölgyeknek térdmagasság, párja 2 forint 75 krajár. **Kertész Pál** divatárúházában, Kerespesi-ut 44. sz., a Népszínház szemben. Eladás nagyban is.

(x) **Eredeti Mikulások Kertész Tódornál.**

FŐVÁROS.

(*) **Budgetvita a városkázán.** A főváros közgyűlése ma folytatta az 1901. évi költségvetési előirányzat tárgyalását. **Polónyi Géza** volt a mai ülés egyetlen szónoka. Nagy apparátussal fejtegette a főváros gazdálkodását és a pénzügyi bajok okait. **Polónyi** már a pénzügyi bizottság ülésén indítványozta, hogy a közgyűlés küldjön ki egy 30 tagu bizottságot azért, hogy a főváros adminisztráció-menetét megvizsgálja és a mutatkozó hibák orvoslására javaslatot tegyen. Ezt az indítványt ma megtoldotta azzal, hogy a bizottságnak a polgármester legyen az elnöke, akinek a lelkiismeretességében és buzgalomában mindenki megbizik. (Általános helyeslés.)

Ez indítványa megközlésének során hangsúlyozza **Polónyi**, hogy a főváros korántsem oly gazdag mint némelyek hiszik, mert a vagyon-előírásban olyan objektumok is let vannak véve, amelyek egyáltalán nem értékesíthetők. Nem bizik abban, hogy a pénzügyi bajon nemokára segítse lesz: ennek egyetlen módja az volna, hogy a kereskedelem és ipar pangása megszűnjék és az állam által áthárított költségek kisebbedjenek. **Chamberlain** azzal tette magát hűressé, hogy rendezte Anglia pénzügyeit. De próbáljon meg ide jönni az a Chamberlain!... (Nagy derűség.) A mai helyzetben alapos az a félelem, hogy a deficit már legközelebb öt-hat millió koronára fog rugni mert a kormánytól nem lehet várni semmit, az adót pedig emelni nem szabad, nem szabad semmi-féle irányban, hisz a magánkézben levő ingatlanok az időszerű egy milliárd korona bekelezett adóssággal vannak megterhelve. Ohajjja, hogy ne teljesedjék be az ő **Cassandra**-jósata, — de más módot nem lát a végveszély kiküldésére, mint az önálló vámtörvény felállítását. (Általános helyeslés.) A költségvetési előirányzatot általánosságban el fogadják s óhajja, hogy — amiód ezt a közgyűlési bizottság is megteszi — mellőzzék a részletes vitát s fogadják el a vonatkozó előterjesztést, úgy, ahogy van és bizzanak meg a kiküldendő harmintag bizottságban, a tekintetben, hogy lelkiismeretesen megvizsgálja a fölmerült bajok okait s majd a javaslatot is előterjeszti az orvoslásra nézve. Azzal fejezte be a beszédét **Polónyi**, hogy bár ez idő szerint a helyzet szomorú, — mint hazafi s mint a fővárosi bü polgára, bizik a szebb és jobb jövőben.

A beszédet, melyet öt pernyi szünet szakított meg, hosszantartó éljenzéssel jutalmazta a közgyűlés. A tárgyalást holnap délután folytatják.

(*) **A mester-utcai villamos vasut megnyitása.** A budapesti villamos városi vasutársaság kiépítette **Ferenc körüti** vonalából kiágazólag a Mester-utcán át a ferencvárosi pályaudvarig terjedő új vonalat. Az új vonal műtanrendőri bejárása ma volt. A vonal hossza 5 kilométer. A kettős sínek betonlapra vannak fektetve és a vonal első vezetékes. Az utvonallal mentén két városarnok épült. Az egyik a Ferenc-körút és Mester-utca sarkán, a másik a végpontonál a ferencvárosi pályaudvarnál. A vonalat teljesen rendben találták és nyomban meg is nyitották. A kocsik zöld és fehér jelzőtáblákkal a nyugati pályaudvartól a ferencvárosi pályaudvarig közvetlenül közlekednek. A viteidő 20 fillér, a Mester-utcán át a végpontonál 12 fillér.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Csatai Zsófi.

A fájdalom közösségében ismét találkoztunk mi ösöigányok: színészek és újságírók. Életünkben ha sokat veszünk is, békítőnek a sors kirendel közénk egy engesztelő ravatalt és közös könyhullatásunk harmatozza be a szemfedőt. Miből készült? Könnyű csipkészetből, hogy át-, meg átázzék sós csöppektől, keserű csöppektől és a halott, aki kegyetlen itt hagyott bennünket, ne mehessen ismeretlen, végtelen utjára meleg testünk eleven harmatja nélkül a hideg koporsóban.

Futkostak körülötte nagybányai piktorgyerekek és futkostak körülötte szivéből fakadt apróságok, a saját vérei, öten. Főzött nekik, varrt ruháik. Vajjon föstettek-e róla képet emlékezésül a boldog, derült időkre, amikor még nem volt anyátlan az öt árva és ötnél is több árva piktor-nak volt még édes anyja.

A legendákat, amelyek az asszonyok hiúságáról beszélnek és hatványozottan szövednek színésznők alakjai körül, lerontotta **Csatai Zsófi** egymaga. Egy remete nagyobb igyekozettel affektálja az elzárkozottság külsőségeit, mint amennyi ideje, kedve, hajlandósága teltett **Csatai Zsófinak** az asszonyi mivolta ápolására. Pedig édes, szelíd volt a szeme, csodás metszésű a szája, selymes, lágy a haja, karesu, hajlékony a növése és parányi, de piaci a lába. Láttá valaha valaki? Tudta-e ő maga is? Aligha! Akik tudjuk, se láttuk, csak ellestük néha, amint nagy szakajtók előtt elterült a földön, félkezével vájkált a nagybányai kert természetében, másik kezében szerepet tartogott, félig gazdasszony volt, félig színésznő, közben szidott egyet, kettőt áldott, mindenkit szeretett és a kacéran felesusztot perkal mutogatta a táncos esodát.

Szeretnöm tudni, volt-e valaha férfi, aki megmondta **Csatai Zsófinak**, hogy szép? Ez lett volna a világ legbátrabb embere. Senki se merte. Az ura se. Aki a közelében volt valaha, lefegyvereződött a nagyszerű önmegtartózkodástól, amelylyel ez a jóságos, roppant becsületű, tágra nyitott szívű asszony magát az ifjúságból kiközösítette. Pedig ifjan halt meg, a nélkül, hogy fiatal lett volna valaha.

És a lelkében egy gyermek harmóniájával és gondtalanságával, a kedélyében a déli nap minden ragyogásával koravén lett külső szín szerint, miért? A pályájáért. A színpadért. A színészetért. A szerepért, amelyet betöltött, amelyben felülmúlhatatlan volt, amelyben a legédesebb örömet váltotta ki százazrekre menő tömegekből és amelyben büföletetebb, felderítetebb és magyarabb volt a bornál, legelőbbben őt magát rabolta meg legfőbb ékességétől, a fiatalágtól. Odaadta neki. Később a munka, a tengerek játék és az otthon gondja egészségét örölgette. Nem törődött vele. Végül a halál hideg kézzel érintette homlokát, elhomályosította szemét. Nem vette észre. Terveket szőtt. És jövendő szándékait látta csak kiforratlanoknak, miközben a legnagyobb bizonytalanság üzött vele játékok: az utolsó pere, amely az élet és a halál határán rezeg. Egy illuzióval plántálódott át tehát arról a földről a tulsó világra és ebben a káprázatban megváltódott attól a kintől, hogy fel kelljen fognia a legrettenetesebb tekintetet, amelylyel őt kifosztott gyermek a haldokló édes anya elröppenő lelkét kíséri.

Édes szegény **Zsófi**, most halotthidegen koporsóban pihen. Egy-egy szava, egy-egy mozdulata, egy-egy tekintete nyomán olyan szertelen kacagás támadt a gyanutlan nézők ajakán, hogy a mulattatásunkra rendelt komika maga is elfelejtette, hogy milyen gyilkosan komoly az élet. Olyan jóságos volt irányában a roppant véna, amely benne lakozott, hogy betegyágyán egyetlen pillanatra se engedte elmélyedni az összeomlásban, amely becsületes házát ingalmatlanul megkörnyékezte.

E házban mi volt a fényezés? Egy rossz zongora. **Csatai Zsófi** szegény félesztendeig szemlélődött a kirakatok előtt, amíg részánta magát a mérhetetlen luxusra. A legnagyobb leánya játszott rajta, magának muzsikált, az édes anyjának reményességét. A család jövőjének ebből a zongorá-

ból kellett volna kialakulnia. Ezen a zongorán, és sok, sok zongorán nagy művészeknek, az ő színpadán és sok más színpadon nagy színészeknek napokig nem szabadna egyebet tenniük, csak játszani a **Csatai Zsófi** árúi javára és megkönnyíteni **Csatai Zsófinak** a siri nyugodalmat.

B-n S-r.

** **Opera.** Gyönyörnek sok lett volna, irigyünk lett az ég, — és így történt, hogy **Burrián** helyett, akinek sürgösen Prágába kellett utaznia, **A walkír** mai előadásán **Siegmond** szerepében **Bronnikot** kellett tűrnünk. Furesn vagyok ezzel a cseh tenoristával, akinek a „sikerei” nem értem. Ime egy énekes, aki csuul cserbe hagyja azt az intézet, amelyet éveken át fojós tehénné nézett. Távozik és sorra bukik negyed-ötöd rangu színházakban és négy esztendőn át szerződéshez nem tud jutni. Végre azonban fényes szerződést kap attól a színházról, amelyet — cserbe hagyott. Hogy **Bronnik** miképpen tudta ezt elérni, nem tudom, — ez is olyan „sikere”, amelyet nem értek. De nemcsak szerződötték: a színpadra is eresztik ezt a tenoristát, akinek semmi művészi egyénisége, semmi játéktehetsége, semmi magassága nincsen. Az egész magasságát a gyomrából vonszolja elő és már a g-je liften száll föl a mélységekből. Valóságos lift-tenorista, akinek a magassága onnan jön elő, ahová val. Miféle magasság az, amely a mélységekből származik, elképzelhetni. Összes ábrázolása és játéktehetsége abba merül ki, hogy széles mozdulatok hősies biztonságával uszik a szárazon. És ime, — ez az énekes, akinek Wagner-stílról halvány sejtélem sincsen, minden rendőri incidens nélkül végig énekelheti **Siegmondot**, akinek lírai részleteit — igaz, — szép mezzavocejjával és piánójával nem tudja végleg elrontani. Amerikában a közönség ilyenkor lődözni szokott. Látom mégis, hogy művészetének vannak kevés számú barátai, de nem értem. Igaz, hogy **Bronnik** az életben nagyon kedves fiú, akinek német-cseh dialektusát magam is élvezettel hallgatom, de elvégre úgy áll a dolog, ahogyan ő maga mondta **Dippelnek**:

— Nekem itt kell énekelni, mert másutt nem acceptálnak.

Nos hát nem acceptálják itt se, csak türük és ezt a hosszabb kitérését éppen az aggodalom váltotta ki belőlem, hogy közönségünk ismét hozzászokhatik ennek a rutiniérnek a hibáiból. Az operai közönség izlésének érdekében **Mészáros Imre** igazgató bizonyára tenoristáról gondoskodik **Bronnik** helyett, akit különben is csak „zavarunkban” szerdöttetek egy évre. **R. Hilgermann** **Laura** asszony klasszikus **Sieglinde**nek köszönheti **Bronnik**, hogy hibái ma este annyira szembeszökők voltak. Megirtuk már mai lapunkban, hogy a jeles művésznő a **Berlinben** vendégszerelő **Vasquez** grófné helyett ugrott be és gyönyörűségeit feltűnő művészi alakításában, amely most még nemesebb, mélyebb, átszellemültebb, mint azelőtt. Meglátszott, hogy utja onnan vezetett ide, ahol tisztelik a bayreuthi isteneket, — hangja pedig biztosan leit a középső regiszterben, amelyet azelőtt aggasztón zavart valami tremolozás. A közönség lelkes örömmel ünnepelte a kedves viszontlátást. — **Diósgyőri Handel** **Berta** asszony, **Operaházunk** kitűnő drámai primadonnája, mint **Brühnilda** színien díszre vált az előadásnak, valamint **Ney Dávid** mesterdalnokunknak hatalmas **Wotanja** is. **Szenády** tökéletes **Hundingja** olyan, amilyennek Wagner képzelhette. Játék és ének dolgában tökéletes **Frickát** nyújtott **Zemsey** **Mariska**, aki azon kevesek közé tartozik, akik értenek a Wagner-stílushoz és nem egy rossz kézben levő szerepet tudnak, amelyben nagy örömmel látnék. **Kerner** **István**, ez a nagyszabású dirigens tehetséges elragadó vervevel dirigált. Ha ma **Burrián** éneklé **Siegmondot**, bayreuthi estét jegyezhetne föl az **Opera történetirója.** (G-ly.)

** **Sauer jubiláris hangversenye.** **Sauer**, a világhírű zongoraművész minden esztendőben ellátogat Budapestre, hogy itt néhány hangversenyt adjon. Most huszonötödik ízben jön a magyar fővárosba s a jubiláris alkalomból a december 17-én tartandó hangversenyének tiszta jóvedelmét a **Budapesti Újságírók Egyesülete** segítő-alapjának ajánlotta föl. A nemes cél bizonyára nagyban hozzá fog járulni ahhoz, hogy **Sauer** művészetének tisztelői mind nagyobb számban jelenjenek meg a hírneves művész jubiláris hangversenyén. **Sauer** ez alkalommal egy saját szerzeményű művét is elő fogja adni a filharmoniai zenekar kíséretével és a műsor többi számai is nagy művelzetet ígérnek. Jegyek a jubiláris hangversenyre már most kaphatók **Méry Béla** zeneműkereskedésében (Andrássy-ut 12. sz.)

** **Hírek a Vigaszínházról.** A **Vigaszínház** legközelebbi ujdonságából, a **Felcsigán nem síkkes** című francia főbőzától szorgalmasan olynak a próbák. A darab bemutatója a jövő héten lesz. — **Guthi** **Soma** és **Rakosi** **Viktor** bohózatát, a **Tartakos férjet**, amelyet

estéről-estére nem eszökönöd hatással adnak a Vig-színházban, legközelebb a délutáni előadások között is meglátja. A darabnak szombaton, e hónap 8-ikán lesz az első délutáni előadása.

**** A Nemzeti Színház Shakespeare-újonsága.**
A Nemzeti Színház színpadán nap-nap után folynak most a próbák Shakespearenak egyik legérdekesebb színművéből, a *Tróiusz és Kreoszulából*, amelyet magyar színpadon még sohasem adtak elő. A klasszikus darab, amely részben szatirikus rajza a trójai háborúnak, nagy és nehéz művészi feladatot ró a Nemzeti Színház személyzetére, amennyiben közismert alakokat, mint: *Menelaus, Helena, Paris, Ulysses, Hector, Ajax, Agamemnon, Achilles*, stb. kell ábrázolniuk. Shakespeare fölsőkének konikumát, amelylyel a püf-feszkedő görög királyok táborát kieszütyelja, *Vizvári* fogja tolmácsolni a pupos *Thersitest* szerepében, aki a darab prólogusát is mondja. Pandurust *Ujházi* játszza. Kivülök P. Márkus Emmiliával élükön a Nemzeti Színház-nak csaknem összes művész erői nagyhatású szerepekhez jutottak. A darabhoz készült új díszletek közül felemlítjük az első felvonásbeli görög tábor, továbbá Trója képét. Ujítászámba megy a harmadik felvonás díszlete az alkonyinak, a csillagos éjszákának és a hajnalnak változataival.

**** Alberti az An der Wienben.** *Alberti* Werner, a *Magy. Kir. Opera* tenoristája, mint egy bécsi újság írja, még ebben a hónapban a bécsi An der Wien-színházban fog vendégszerepelni a *Trübadur* és *Mártha* dalművekben.

**** Kopócsi Juliska Bécsben.** *Kopócsi* Juliska befejezte *berlini és hamburgi* vendégjátékait s a napokban visszatért Bécsbe.

**** Filharmónia.** A holnapi (december 5.) harmadik filharmóniai hangverseny próbái már serényen folynak *Márkus* Dezső prágai karnagy vezetés alatt. Kiváló érdeket kölesönöz a 'fényesnek ígérkező estélynek *D'Albert* Jenő zongoraművész közreműdése, ki *Schubert* ritkán hallható *Vándor ábránd*-ját fogja előadni.

**** A XIX. század másodszor.** *Pekár* Gyula történelmi tanulmánya ma is nagy sikert aratott. Nem is lehet eldönteni, hogy tulajdonképpen művének melyik része ért el nagyobb bástást. Az előjátékuk a XVIII. évszázadról szóló mérész és mesteri fordulatai és ítéletei épp ugy hatottak, mint az I. felvonásnak káprázató napoleóni lendülete. Mint a tegnapi bemutatott előadásban is, ugy ma is a II. felvonás magyar vonatkozású helyei a legmelegebb fogadtatásban részesültek. A szabadságharc képei nyomán felugró taps miatt az előadást többször meg kellett szakítani. Mikor a katonatoborzó kép felvilánásakor felhangzott a *Kossuth-nóta*, akkor vége som akart szakadni a tapsnak. Ismétlődtek a tetszésnyilvánítások a *Petőfi* csata-képnél és az 1867-iki koronázás bemutatásakor, amit a Himnusz hangjai mellett álva halgatott és nézett végig az egész nézőtér. A III. felvonást a mozgó képek tették vonzóvá. Amint a *Zeppelin* léghajója lassu mozgással elhagyta fabódóját és felrepült. Általános volt a esodákozás a mozgó képek fejlett technikája fölött. A boer háborúk hosszabb kinematogramja is hatott. Közönség ma is szépen volt. Ugy látszik az új darab a téli műsor legnagyobb előadásának készült.

**** A Víg-színház és Vörösmarty-szobornak.** A Víg-színház igazgatósága ma küldte el *Rákosi* Jenőnek, a Vörösmarty-szobor-bizottság elnökének a december elsején tartott matiné jóvedelmét. A szoboralapnak ezen a címen 1054 korona 30 fillér jutott. Ezen a matiné-n kívül a Víg-színház a Vörösmarty-szobor javára még egy előadást tervez. Erről az újabb előadásról mai színházi rovatunk *Primadonna-vásár* című hírében már bővebben megemlékeztünk.

**** Wagner Siegfried új operája.** *Wagner* Siegfried új operájáról, a *Szeleerói herceg-ről*, amelyről már megemlékeztünk, érdekes intimításokat ir egy bécsi újságnak a müncheni levelezője. Az intimítások közt a legérdekesebb az, hogy a fiatal *Wagner* a bécsi operának ajánlotta fel dalművét első előadásra, de azzal a kikötéssel, hogy a dalmű még ebben az évadban előadassék. Erre *Mahler* igazgató a dalmű előadásáról lemondott azzal a megokolással, hogy a bécsi opera műsora egész május haváig már meg van állapítva és attól nem tér el. Nem érdeketlen, hogy a *Szeleerói herceg* a vég opera felé hajlik s *Wagner* Siegfried különösen a népies motívumokra fektette a tösvit. A dalmű a müncheni és a lipsei operákban egyszerre fog bemutatásra kerülni.

**** A Népszínház premierje.** A Népszínházban pénteken lesz a bemutatója ifj. *Bokor* József új eredeti bohózatos operettjének, a *Napfogalkodósnak*. Az operettből esütörtökön délelőtt 10 órakor tartják meg a jelmezes főpróbát a sajtó meghívott képviselői előtt. A darab egy afrikai szigetben játszák s női főszereplői: *Hegyi* Aranka, *Küry* Klára és *Bojár* Teruska. Az új-donságot szombaton és vasárnap megismétlik.

**** Sarah Bernhardt — Berlinben.** *Sarah Bernhardt*, akiről ismeretes, hogy annyira esküdt ellensége még ma is a „prussians”-eknek, hogy semmi külön-mények közt nem akar Berlinben vendégszerepelni, mégis csak a német eszázvárosba kerül. Nem ugyan ő maga, — hanem a szobor-munkái. Egy berlini újság írja, hogy a francia tragika beleegyezést adta abba, hogy az általa faragott szobrok (ismeretes, hogy a nagy Sarah, szabad óráiban szobrászattal foglalkozik), Berlinben kiállítsassanak.

**** Csatai Zsófi halála.** A Népszínház épületén gyászlobogók jelzik *Csatai* Zsófinak, a színház kiváló komikai művésznőjének, halálát. A művésznőt diszes ravatalra tették *Szilgyi*-utca 5. szám alatt lévő lakásán s a virágokkal borított ravatalhoz naphosszat a művésznőnek sok pályátára s tisztelője zarándokolt el. A művésznő temetése holnap, szerdán félhárom órakor lesz a *Szilgyi*-utcai halottasházból, hol a Népszínház személyzete nevében *Porzolt* Kálmán igazgató bucsuzott beszédet mond, a Népszínház énekkara pedig gyász-dalt énekel. A halottasházból a gyászmenet, élén a Népszínház zenekarával, a Népszínház-utcán keresztül a Népszínház elé vonul, és ott *Vidor* Pál főrendező bucsuztatja el a halottat, kit azután a kerepesi-uti temetőben helyeznek örök nyugalomra, hol a székesfőváros tanácsa az elhunyt művésznőnek díszsírhelyet adományozott. A Népszínház a művésznő haláláról a következő gyászjelentést adta ki.

A Népszínház igazgatósága és személyzete mélyen érzett fájdalommal jelenti

Csatai Zsófinak

a Népszínház művésznőjének gyászos elhunytát.

Budapest, 1900. december 3-ikán.

Az elhunyt kitűnő művésznőnek több gyámoltalan árvája maradt, akiknek bizonytalan jövője érdekében máris buzgólkodnak az elhunyt művésznő pályáitársai. *Vidor* Pálné, aki a Népszínháznál, mint a jótékony-ság anyaga ismeretes s aki első, ahol a pályáitársakon segíteni kell, már a mai napon felkereste a *szegedi* vendégszer-pléséről visszatért s most Budapesten időző gróf *Kinsky* Pálnay Ilkát s felkérte, hogy a *Csatai* Zsófi árvái javára rendezendő népszínházi előadásban lépjen fel. A diva készségesen felajánlotta, hogy az árvák javára, minden díjazás nélkül, szívesen fellép. Az előadást, mint értesülünk, még ebben a hónapban meg fogják tartani.

**** Délutáni előadások a Népszínházban.** A szombati és vasárnapi kettős ünnepen két délutáni előadás lesz a Népszínházban. Szombaton délután *Géczy* István új népszínművét, *Ami az erdő meséi*, vasárnap pedig *Gerő* Károly új darabját, az *Asszonyháború* adják elő, mind a kettőt *Blaha* Luiza asszonnyal, ki ezt megelőzőleg holnap, szerdán a *Piros bugyellárisban*, holnapután pedig az *Asszonyháborúban* is fellép.

**** Zola Emil Münchenben.** A müncheni udvari opera legközelebb bemutatja *Braemann* *Messidor* című zenedrááját, amelynek szövegkönyve *Zola* Emil egyik regénye után készült. Egy német újság azt az érdekes hírt közli, hogy *Zola* levelet írt báró *Passart* intendánsnak, amelyben arról értesíti, hogy jelen lesz a *Messidor* bemutatóján.

**** Odilon — angolul.** *Odilon* asszonnyól, a bécsi *Volks-theater* starjáról megint az a hír járja, hogy szorgalmasan tanul angolul, mert a művésznő ezen a nyelven akar *Londonban* játszani. *Odilon* tudvalevőleg nemskóra *New Yorkba* megy s ottani vendégszereplése után lesz egyik elsőrangú londoni színpadnak vendége.

**** Borkány Mária Párisban.** *Borkány* Mária, a magyar születésű német tragika, mindjobbban meghódítja művészetével a párisi közönséget. Egy párisi távirat szerint a művésznőnek teljes volt a sikere *Goethe: Faustjának* *Margaretha* szerepében s a kritika a legnagyobb elismeréssel írta az alakításáról. A művésznő különben tett lázok előtt játszik.

**** Leonovallo a német eszázváros.** Olasz újságok írják, hogy *Leonovallo* a *Zacavál* aratott nagy sikere után ismét szorgalmasan mekfogott *Berlin* *Roland* című dalművének a komponálásához. *Leonovallo* a dalművet 1902. januárra bejezi és ekkor *Berlinbe* megy, ahol külön kitalagatáson fogja ányújtani a kész dalművet a eszázvárosnak. *Berlin* *Roland* tudvalevőleg a német eszázvár rendelt meg *Leonovallo*nál.

**** Nagy házihangverseny a Telefon Hírműdében.** A hangverseny-szezon beálltával a *Telefon Hírműdében* hangversenyigazgatósága is azon van, hogy a házi koncertjein oly művészeket szerepeltessen, akiket mindig szívesen halgat az zenekedelő közönség. Így a ma este fél 9 órakor megtartandó hangversenyre szíves körremkődéseket megígérték: *Feldt* Sári, *F. Vándula* Irma, *Orbán* Juliska, *Asztaller* Irma és *Leopold* *Francia* úrnok, *Borb* László, *Beibhy* Zsiga és *Váradi* Sándor úrnok. — A hangverseny után a beszélő új-gyel felolvastatja az est folyamán érkezett újonságait, annak végével pedig *Zöld* *Marci* cigánybandájának a muzsikája lesz hallható a hírműdök kagylóján keresztül.

MŰVÉSZET.

□ **Képvásárlás a műsarnokban.** Az idei téli tárlat nagy erkölcsi sikerét, ugy látszik, szép anyagi eredmény is fogja kísérni. A művásárlás már a megnyitás napján megindult és szépen fejlődik. A kiállítás még csak három nap óta van nyitva a nagy közönség számára s máris elkel benne huszonhat műtárgy 17.000 korona értékben. E műtárgyak egy harmadát a társulat nyerő tagjai vették meg, a többi nem-tagokra, magánokra esik. Ha ilyen arányban

□ **A király a műsarnokban.** A tegnapi király-játogatásnak két epizódja csak ma került nyilvánosságára. A királynak nagyon feltűnt a műsarnok terméinek új berendezése. *Berzeviczy* Albertnek, a Képző-művészeti Társulat alelnökének ki is jelentette: — Ezek a termek meglepő szépek és izlősek. *Mire Berzeviczy* elmondta, hogy az új berendezés *Karlowsky* Bertalan és *Kann* Gyula tervei szerint készült.

A király bucsuzása előtt ezzel a kérdéssel fordult környezetéhez:

— Lesz-e tavaszon újabb kiállítás?
— Az igen! válaszra a király ezt mondta:
— Ugy-e bár azon részt vesznek a külföldi művészek is?

— Igenis, felség! — szólt *Berzeviczy*, akinek ebbeli kijelentését a király meglepéddel vette tudomásul. A király, mint értesülünk, az idén is nagyobb bevásárlást tesz a műsarnokban s a képek kiválasztásával *Wlassics* minisztert bizta meg, folynék a vásárlás, akkor derék művészeinkre szebb napok virradnának. Ugy látszik, hogy a magyar közönségben ebredek az artistikus lélek, ami nemcsak a magyar művészet, hanem a magyar társadalom érdekében is kívánatos.

□ **Művészet az iskolában.** Ez a probléma még mindig időszerű nálunk is, bár, ugy látszik, nem nagyon boldogulnak vele. Erdekes, hogy hasonló reformeszmék foglalkoztatták most *Panzacchi* olasz kultuszminisztert, Itália egyik legfinomabban képzett szellemét. *Panzacchi*, mint római levelezőnk írja, e napokban körendeletet küldött a liceumokhoz és közép-iskolákhoz, elrendelvé a művészi kultúra emelése érdekében a műtörténelem nevezetesebb mozzanatainak előadását az iskolákban. *Panzacchi* egyévi kísérletet tesz ezzel a tervvel, amelynek kivétel a történelem és irodalomtörténet tanáraira bizza.

Nyilttér.

Cognac
CZUBA-DUROZIER & Cie.
FRANCIA COGNACGYÁR, PROMONTOR.
Mindenütt kapható.
Vezérgyűköség: RUDE ÉS BLOCHMAN, Budapest — Bécs.

Az e rovat alatt közöltneknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.

TUDOMÁNY. IRODALOM.

□ **A Nagy Képes Világtörténet.** E kitűnő vállalat ötödik kötetének tárgya a *híberiség és a kereszties hadjáratok kora*. A kötet szerzője, *Mika* — Sándor mély tudással fejtgeti a modern államok megalakulását s aztán a kereszties hadjáratok nagyszerű történelmi panorámáját tárgya elibenk. A harmadik rész vonzó előadásban a pápaság és a eszázados évszázados küzdelmét eseteli s a lendületesen tárgyalta események fonálán elvezeti az olvasót a eszázados bukásáig. Befejezésül a szerző érdekes szemlélt tart Európának a tizenkettedik és tizenharmadik században való állapotáról s a mongol betörés leírásával zárja le emelkedett színvonalú előadását. A gyönyörűen kiállított kötetet több száz művészi kivitelű illusztráció ékesíti.

□ **Az Isr. Irodalmi Társaság** ma délután *Agai* Adolf elnöklete mellett ülést tartott. *Dr. Venetianer* Lajos újpesti rabbi *Amhoorec* címmel felolvasást tartott. *Az Amhoorec* szó származását és jelentőségét tárgyalta a felolvasó. A szónak történelmi politikai háttér van és kezdetben azt a politikai pártot nevezte így a zsidók, amelynek más törekvései voltak, mint a *Sanducens-párt*nak. *Az Amhoorec* elnevezéssel később azokat illeték, akik a vallásról szabadabban gondolkodtak és vallási kérdésekben a nyílt vitaközös terére léptek. Ezekről azokról mondták, hogy minos tulvíggyi létezők. Majd jézok nevezte így, akik nem ismerik a zsidó törvényeket és szokásokat és „aki mindben a felesége tanúsait követi.” Ma azokat a művelt világnakat értik alatta, akik tagadják, hogy zsidók. Az emésen megírt felolvasást hosszantartó tppsal jutalmazta a nagy számú közönség. Utána *Agai* Adolf folytatva felolvasást *Régi napló*-jából.

□ **Magyar Szalón.** *Hovasi* József kitűnő lapjának, a *Magyar Szalón*nak gazdag és érdekes tartalommal jelent meg a decemberi száma. A címképen *Csillag* *Teréz* arcápe van s a művésznőről szól az első cikk is.

□ **Idyllék.** *Róssa* Miklós kitűnő fordításában, *Idyllék* címen, ma hagyta el a sajtót *Pierre* *Lony* egy bájos novella-kötete. A osinon kiállított kötet *Sachs* és *Pollák* cég kiadása s minden könyvesboltban kapható. Ára egy korona.

Magántisztviselők Lapja. A magántisztviselők felele érdeklő tartalommal jelent meg a *Magántisztviselők Lapjának* december 5-iki száma; vezér-cikkében részletesen beszámol a Magántisztviselők Országos Szövetségének legújabb akciójáról, az állás-talan magántisztviselők támogatására és a helyközvetítés országos szervezésére szolgáló nagyszabású sorsjátékról. A kereskedelmi miniszter kilátásba helyezte a sorsjáték részére a portóképzeményt és a lap e sorsjáték támogatására — lelkes szózatban — hívja fel az ország kereskedelmi vállalkozóit és magántisztviselőit. Az új szám egyébként is érdekes, és a rendes, gazdag rovatok mellett bőségesen gondoskodott tanulságos és élvezetes cikkekről.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A barginal herceg váltól.** Lukács-Lefkovic Mátyás és Varga Antal a budapesti büntető törvényszék tegnap hat-hatezer korona biztosíték mellett szabadlábra akarta helyezni. A herceg ugyanis visszavonta a család vadját, mire a törvényszék megszüntette ellenük az eljárást. Az ügyészség azonban váratlanul megváltoztatta a megszüntető határozatot és a szabadlábrahelyezést s most a tábla fog dönteni Lukács és Varga vizsgálati fogsága dolgában.

§§ **A budaörsi gyilkosság.** A budaörsi srákok az utóbbi időben gyakran véres produkciókkal vonják magukra a figyelmet. Nemrégiben egy szegény házalót vertek agyon az országunton s kevéssel utóbb két bennszülöttet szurkáltak halálra a falu kellős közepén.

A pestvidéki törvényszék most két nap óta keresgéli a gyilkosság zárlatit, melyekből a következő falusi szerelmi regény szövődik össze.

Bémán József, budaörsi mészáros Sándor nevű fia sokáig ígérette Kreisz Márton hugának a házasságot. Igéretét azonban nem tartotta meg, más leánynak kezdett udvarolni, amin aztán úgy kétségbe esett a leány, hogy öngyilkossá lett.

Kreisz Márton a huga halálát azzal bosszulta meg, hogy ráesett Bémán Sándorra és József s a falu közepén úgy megkéselte, hogy két nap múlva Bémán Sándor meghalt, József pedig örökéletre nyomorék lett.

A törvényszék, két napig tartó tárgyalás folyamán beigazolva látta a vádlottak bűnösségét s ez alapján Kreisz Márton 2 évi és 6 havi börtönre és 100 korona pénzbüntetésre (kitöltve 6 hó), Kreisz Jánost 1 évi és 6 havi börtönre és 60 korona pénzbüntetésre (kitöltve 2 hó), Kändler Antalt és Michberger Jánost 1 évi és 6 havi — 1 évi és 6 havi börtönre és fejenként 60 korona pénzbüntetésre ítélte egy rendbeli halálosító súlyos testi sértés büntetése és egy rendbeli súlyos testi sértés büntetése miatt. Kötelezte továbbá egyetemleg őket a törvényszék, hogy a Bémán József atyjának, Bémán Jánosnak temetési költség fejében 393 korona 43 fillér gyógykezelési és kórházi költség címén 300, ügyvédi díj fejében 200, végül Bémán József 45 napi munkamulasztásáért kárpótálásul 90, összesen 1148 K. 48 f.-t fizessenek meg. Az ügyész csakis Kreisz Mártonra nézve felebezzelt súlyosbításért, a többire kimért büntetésbe belenyugodott. Az elítéltek, valamint a védő felebezztek a bűnösség kimondása miatt. Dr. Varga József alügyész azon kérelmét, hogy a törvényszék Kreisz Mártont közveszélyes voltára való tekintettel helyezze azonnal vizsgálati fogságba a bíróság nem teljesítette. A tárgyalás esti fél 7 órakor ért véget.

§§ **A magyar anarkista.** Dolp Miksa boloslegény agyvelejében iszonyu képek kavarghattak azon az emlékezetes estén, melyen az Erzsébet-kört és Király-utca sarkára állva, torkszakadtából emigyen ordított: — Eljen Bresci! Eljen az anarkia! Veszszenek a császárok!

Az emberek hamarosan összeszédültek a nézésére s volt akárhány, aki polemiába is bocsátkozott a királygyűlölő ifjával. Az utcai tárgyalásnak végre egy rendőr vetett véget, aki Dolp Miksát bekísérte s aki a rendőrség előtt kiszorította belőle a vallomást.

— Igenis én anarkista vagyok. Mindhalálg anarkista. Itt születtem Magyarországon, de már gyermekkoromban Ausztriába vittek. Ott megsértettem a királyt, becsuktak érte. Eljen Bresci!

A vallomás után Dolpöt becsukták s átadták a büntetőtörvényszéknek, amely ma ült fölőtte törvényt. De mintha megjuhászodott volna a vizsgálati fogsága alatt az anarkista, mindenre csak azt felelte, hogy nem tud semmiről, mert a kritikus napon tökrészeg volt. Az ügyész az elítélését indítványozta, míg a védőügyvéd a fölmentését kérte. A törvényszék királyrésztért egy esztendő fogságra ítélte a vádlottat, aki az ítélet ellen föllebezzett.

TÁVIRATOK.

A békebarátok.

Bécs, december 4. A Békebarátok Egyesületének égyülésén Suttner báróné felolvasta az évi jelentést, amelyben visszapillantást vetett a felfolyt eseményekre és a cár betegségről azzal a kívánsággal emlékezett meg, hogy vajha mielőbb felgyógyulna.

A gyűlés elhatározta, hogy üdvözlő táviratot küld a cárnak, elogadta továbbá amaz indítványt, hogy Krüger elnök iránt fejezzék ki rokonszenvéket, végül azt a határozati javaslatot, amely szerint a gyűlés csatlakozik ama fárólázásokhoz, hogy az egyes kormányok a déltátrai háború befejezése érdekében alkalmazkazzák a már ratifikált hágai egyezményt.

A francia flottajavaslat.

Páris, december 4. A szenátus ma megkezdte a flotta szaporítására vonatkozó törvényjavaslat tárgyalását. Combet szenátor a javaslatot elégtelennek tartja és azt hiszi, hogy nem fogja emelni a haditengerészet offenzív erejét. A cirkálóok számának felemelését kívánja.

Mercier tábornok szenátor az offenzíva hívének vallja magát, úgy a tengeri, mint a szárazföldi háboruból és azt a véleményét fejezi ki, hogy Franciaországának az Angliával való, egyébként nem kívánatos konfliktus esetére a La Manche-csatorna tulsó oldalán való partraszállásról kellene gondoskodnia. A szónok azt kívánja, hogy a szenátus szólítsa fel a kormányt, hogy sürgősen egészítse ki a szárazföldi és tengeri csapatok mozgósítási tervét oly intézkedések előkészítésével, melyeket egy expedíció hadtestnek lehetőleg gyors hajórászállítása igényel. (Számos közbekajlás.)

Az elnök figyelmezteti a szónokot, hogy ily indítványnak a szóban forgó törvényjavaslat tárgyalásánál nincs helye. A kormány nem is fogadhatná el azt semmiféle alakban. (Tetszés)

Saracco nyilatkozata.

Róma, december 4. A képviselőház a kormányt a királyhoz intézett jelentésében kifejezett programjára vonatkozó interpellációkkal foglalkozik.

Sacchi (radikális) megkölja interpellációját.

Saracco miniszterelnök mindenekelőtt megelel a kormány kebelében állítólag felmerült nézeletérésekről szóló híreket és kijelenti, hogy az összes miniszterek egyetértettek ama határozatokban, melyeknek lényege a király és haza fogalma feloldhatatlan kapcsolatban áll. (Igen helyes!) A kormány a nélkül, hogy az államnak valamely terjeszkedésére törekedjen, sem az állam gyöngítését, sem tönkét nem akarja. (Helyeslés.) A kormány gondoskodni fog ugyan megtakarításokról a katonai költségvetés adminisztratív részében, de sohasem fogja megengedni, hogy a haderőt gyengítsék. A miniszterelnök utal azokra az előnyökre, melyek az országra nézve a kormány pénzügyi intézkedéseiből származnak, részletesen ismerteti ezeket az intézkedéseket, de hozzátézi, hogy nem lehet tovább menni a nélkül, hogy a költségvetés egyensúlyát veszélyeztetné vagy új kölcsönökhöz folyamodnának, amit a kormány nem akar tenni. A miniszterelnök végül kijelentette, hogy a törvénnyel és a törvény szerint kíván kormányozni, de ha az állam intézményei fenyegetve volnának, a kormány ezeket mindenki ellenében erőlyesen meg fogja védeni. (Helyeslés, tetszés.)

Az egyes interpellálók válasza után a vitát határozathozatal nélkül berekesztették.

A Tiberis rombolása.

Róma, december 4. A Tiberis folytonos áradása annyira alámosta a partokat, hogy az Anguilara épített partja 200 méternyi hosszúságban beomlott. A szomszédos házakat ovatoságból kiürítették. A kárt két millió lírara teszik.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, december 4. A városi tanács elhatározta, hogy a mészárosok követeléseit dolgában a következő indítványt fogja a községtanács holnap délután elé terjeszteni:

Arra a követelésre vonatkozólag, hogy az összes vásári cikkeket a fogyasztást adó beszámításával a központi marhavásáron adassanak el, a községtanács fönttartja az 1900. április 20-iki vásári rendtartást és felszólítja a kormányt, hogy ezt az ügyet mielőbb intézze el. Ami azt a követelést illeti, hogy a véteit és eladást a vevők és eladók szabad belátására bízzák, a községtanács a szabad kereskedelmet parolja, hozzátéve, hogy a valódi viszonyoknak megfelelő vételár különböző érdekektől és hivatalos közegekből egybeállított bizottságok által állapított meg. A román határnak a vágómarhahéhozatal szempontjából való megnyitását illetőleg újabb kérvény intézendő a kormányhoz. A polgármester felhívta, hogy tegye meg a szükséges lépéseket az ügy mielőbbi rendezése végett.

Bécs, december 4. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) Se a newyorki kedvezőbb ár-olyamjelentések, se pedig a megváltozott időjárás nem élénkítették az iteni határidő-üzletet. Kesvet adtak el ma, kétés is alig történt. Majdnem teljes üzletelenség jellemzi a mai tőzsdét. Következőképpen az irányzat, mely tegnap lanya volt, nem igen javult. Zárlatok az árak a tegnapi esti tőzsdé árakhoz hasonlóak maradtak. Kötötték: buza tavaszra 7.70—7.77, rozs tavaszra 7.63—7.62, tengeri május—júniusra 5.22, zab tavaszra

5.88—5.89. A legnagyobb tartózkodást mutatta az üzlet a készáruk piacán. Stagnáció, részvétlenség; ezzel a két szóval lehet legjobban festeni a piacot. Az irányzat ugyanaz volt, mint tegnap. Eladtak: buza tavaszra 7.72, rozs tavaszra 7.62, tengeri május—júniusra 5.21 korona.

New York, december 4. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.)

Gyapot: New Yorkban helyben 10.3/16 (10.3/16). Jan-ra 9.75 (9.88). Márciusra 9.67 (9.73). New-Orleansban helyben 9.13/16 (9.13/16). — *Petróleum*: Stand white New Yorkban 7.25 (7.25). Stand white Philadelphian 7.20 (7.20). Refined in Cases 8.55 (8.55). Credit Balances at Oil City 1.07 (1.07). — *Zsír*: Western steam 7.50 (7.42). Rohe és Brothers 7.70 (7.60). — *Tengeri irányzata szilárd*. Decemre 45 1/2 (44 1/2). Januára —. — (43 1/4). Májusra 42 1/2 (42 1/2). — *Buza* irányzata szilárd. Piros ószi helyben 78 1/2 (78 1/2). Decemre 77 1/2 (76 3/4). Januára 78 1/2 (77 1/2). Márc-ra 80 1/2 (79 1/2). Májusra 79 1/2 (79 1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 2 1/2 (2 1/2). — *Káv*: fair Rio 7. sz. 7.3/8 (7.3/8). Dec-re 6.15 (6.15). Márciusra 6.35 (6.30). — *Liszt*: Spring Whea. clears 2.70 (2.70). — *Cukor*: 3.15/16 (3.15/16). — *On*: 27.90 (28.—). — *Réz*: 17.— (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, december 4. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.)

Buza irányzata szilárd. Decemre 71.9/8 (70 1/2). Januára 71 1/2 (70 3/8). *Tengeri irányzata szilárd* Decemre 36 1/2 (36.—). — *Zsír*: Decemre 7.10 (6.97). Januára 6.80 (6.72). — *Szaionna short* clear 6.65 (6.65). — *Sertészs*: Decemre 11.— (11.—). Januára —. — (—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Napirend.

Napló: Szerda, december 5. — Római katolikus: Szabbas 9. — Protestáns: Szabbas. — Görög-orosz: (november 22.) Filemon. — Zsidó: Kislev 13. — Nap kél: 7 óra 17 percek. — Nyugszik: 3 óra 52 percek. — Hold kél: délután 3 óra 16 percek. Nyugszik: 5 óra 51 percek reggel.

A horvát miniszter fogad a u. 4 órakor. Harmadik filharmoniai hangverseny. Közös hádseregbeli utellenőrzési szemle d. e. 9 órakor a Mária Terézia lakanyában a 61-101 75-k gyalogetredhez tartozó legénységgel.

A Nemzeti Szalon kiállítás délelőtt 9 óratól este 9-ig. Téli Kiállítás a Múcsarnokban reggel 9 óratól d. u. 4-ig, belépődíj 1 korona.

Nemzeti Múzeum. Képtár d. e. 9 óratól 1-ig. Többi tárai 1 korona belépődíjjal megtekinthők. Országos Képtár és Dúrer-kiállítás az Akadémiában délelőtt 9 óratól 1 óráig.

Iparművészeti múzeum és iparművészeti társulat állandó bazárja nyitva délelőtt 9 óratól délután 1 óráig. Teknőbolyai Iparmúzeum nyitva délelőtt 9 óratól 12-ig és este 7 óratól 9-ig.

Művelődési Múzeum (Kerepesi-ut 72.) nyitva délelőtt 9-1 óráig. Földtani múzeum a Stefánia uton nyitva délelőtt 10 óratól 1 óráig. Belépődíj 1 korona.

Közlekedési múzeum a Városligetben délelőtt 9 óratól 12-ig és délután 3-5-ig. Magyar kereskedelmi múzeum az iparsarnokban d. e. 9-10 óra u. 2-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-kört 19.) nyitva délelőtt 9-1 óráig. Múzeumi könyvtár nyitva d. e. 9-1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3-7-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 8 óráig.

Iparművészeti múzeum és iskola könyvtára délelőtt 10 óratól 1-ig és d. u. fél 7-től fél 9-ig. A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképtárgytermeje (II. Osziop-utca) nyitva délelőtt 10 óratól 1 óráig.

A kereskedelmi múzeum könyvtára és a tudakozó osztály d. e. 9 óratól 12-ig és délután 3 óratól 6-ig. Az új országház kupolacsarnoka és lépcsőháza délelőtt 9 óratól este 6 óráig. Belépődíj 1 korona.

Mentőegységlet helyiségei reggel 8 óratól este 6-ig. Egyetemi füvészkert az Üllo-uton délelőtt 7 óratól 12 óráig és d. u. 2 óratól 7 óráig.

Állatkerti a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 óráig délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szákkönyvtár VII. kerületi ut 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9-12 óráig és délután 3-5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, (a Kéleti mintatár és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás, melyben az üzletelenség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparsarnokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 2 óratól 4 óráig. A külügyi kirendeltségek központi üzleteltesége (Magyar kereskedelmi részvételtársaság) V. Váci-kört 52. szám alatt.

Szórakozó helyek.

New York-kávházban minden este nagy katonazené. Hanusz kávéház Király-utca sarkán, osténkint a nagy kir. houvézenekar hangversenye.

Ferenczi kávéház. Csóka nemzeti zenekarának hangversenye. Tátra kávéház. Király-utca Tordajo női zenekarának hangversenye.

Hazám kávéház. Horváth Jancsi jeles zenekarának hangversenye. Monopol kávéház Váci-kört 37, minden este Oláh Sándor zenekarának hangversenye.

Foiles Caprice kiváló új műsor. Somossy Orfeum valogatott műsor. Union szalloda, díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás kerékpár-terem.

Putzer György étteremében Deák-tér, minden este Schreier hegedű-hangversenye. Erdélyi minta vendéglő. Dalszínház-utca, a fővárosi közönség találkozó helye.

KÜLÖNFÉLÉK.

Séta közben.

Nevetgéinek, sugdosódnak
A szerelmes párok,
En vagyok csak szomoró, mert
Magányosan járok.

Kéz a kézben, úgy surraannak,
Leszáll már az este ...
És a fülem azon érem,
Hogy szavukat leste,

Csupa, csupa nagy boldogság
Hagyta el az ajkuk ...
És a szemem rajta kapom,
Gyönyörködök rajtuk.

Egyásra néz mindkettőt,
Holdsugaras éjen,
És én forró, száraz ajkam
Egy sóhajon érem.

Tolnai Lottika.

+ Zola a regény fejlődéséről. A párisi Figaro körkérdezt intézett a francia regényírókhoz, hogy írják meg néveteiket a modern regény fejlődéséről, irányzatáról és jövőjéről. Zola, a jelenkor legnagyobb regényírója így felelt a kérdésekre:

— Nincs nehezebb mint az irodalom fejlődéséről szólni; olyan ez, mint az inga mozgása. Hogy mi a regény vége? A lélektani tanulmányok, az érzelgő drámák vagy talán a szociális studiumok? Gyermekes volna minden felelet. Nem lehet regényt írni meghatározott kaptala szerint: a regény az álomból halad a valóságba és megfordítva. Folytonosak az ingadozások. Számolni kell a jövő zsenijeivel is, akik egyszerre megvátoztatnak és halomra döntenek majd mindent. Nem lehet tudni, vajon a jövő regénye a pornográfia, az életnek csunyaoldalai felé fog-e fordulni ...

A tizenkilencedik század gondolkozási nagyony mély benyomást gyakorolt reánk, a mi gondolkozásiunk forrása Diderot és Rousseau s az egész tizenkilencedik század irodalma ezeknek a hatása alatt áll. Ennek a két forrásnak a jellemvonása: álom és valóság. A romantikusok a valósággal nem nagyon sokat törődtek, vagy legalább is csak látszólag törődtek bele, de ebből nem következik, hogy a megfigyelés előttük és műveikben mellékes volt. Csakhogy talán túlságosan „mélynek” nevezhetjük ennek az iskolának a megfigyelését. Egy alkalommal Franciaország Auvergne-kerületében tartogoktam és kezembe került George Sandnak valamelyik regénye, amelynek a színhelye véletlenül Auvergne. Hihetetlen, mily kiáltóan hazugok voltak a regény leírásai. Elhibázt mindenki, hogy Hugó Viktor is a valóságot festette

meg mindig; hatalmas, csodás megfigyelő képességo volt neki, de amelyik pillanatban tollat vett a kezébe, azonnal győzedelmeskedett benne a költő fantáziája. Hugó Viktor inkább Rousseau felé, Stendhal, a nagy megfigyelő pedig, aki nemcsak nézett, de látott is, Diderot felé hajlott. Balzac egész csendben lett nagygyá és ő volt a szociális regény első és igaz nagymestere. Az ő művei nyomában új és hatalmas írónemzetiség keletkezett és ez le is fogja győzni a szentimentális, a romantikus iskolát. Ezek a megjelölések: naturalizmus, realizmus zászlók, amelyekért küzdünk. Egyébiránt fölösleges az osztályozás. Minden táborban meg van a jog.

+ A szerelem halottja. Flint, michigani város lakosságát sajátságos eset foglalkoztatja, amelylyel egy válópör, egy öngyilkosság és egy nagyon furcsa végrendelet van összefüggésben és különösen ez a végrendelet ad sok szóbeszédre okot. Egy ottani Newton nevű hetvennyolc éves milliomas fiatal, alig tizennyolc éves leányt vett el feleségül. A fiatal, csinos asszony életvidám volt. A férj pedig öreg, mogorva, a társaságot kerülő. Röviddel a házasság után sutogni kezdtek, hogy a menyecske talált vigaszt William Cravo Orrell, ottani ügyvéd személyében. A hír a férj füléhez is eljutott és viharos jelenetek játszódtak le a házaspár közt; elváltak s az öreg férj kiment egyik birtokára, a nő ott maradt Flintben és néhány hét előtt halva találták őt budorájában. Végrendeletet is hagyott hátra a fiatal asszony, amelyben megírja, hogy öngyilkos lett, ne gyanusítsanak senkit, tetemét égessék el és hamvait adják át szerelmesének, az ügyvédnek.

+ A vízvezetési csap. Egy német folyóirat a csepegő vízvezetési csapokon kárbavesző vízmennyiségéről a következő számításokat közli: Rosszul záró vízvezetési csapon át, feltéve, hogy percenként csak ötven csepp esik ki belőle, egy esztendőben, több, mint ötezer liter víz csöpög el haszontalanul. A csapra azonban még akkor is csak azt mondják, hogy csöpög, ha a hiányos elzárás következtében oly finom sugárban folyik belőle a víz, hogy a sugár a végén már csöppekre oszlik, s így a csöpögés által hangot idéz elő. Ezen esetben már jóval nagyobb szám fejezi ki azt a vízmennyiséget, mely a vízmű, vagy a fogyasztó kárára elfolyik. Ily esetben ötven helyett már kétszáznegyven csöpött is lehet egy percre számítani, sőt a csap hanyag kezelése mellett feltehető, hogy percenként egyegy liter csöpög el, amely vízmennyiség körülbelül egy közönséges vízes poharat töl meg; egy napban 1440 perc van s így ez a vízmennyiség naponként 330 litert, egy esztendőben 131 köbmétert (1310 hektolitert) tesz ki. Gyakran halljuk, hogy hosszú ideig — órákig — folytatni kell a csapot, ha nyáron friss vizet akar inni az

ember. Egy kis számítás azonban azonnal meggyőző arról, hogy teljesen mindegy, akár egy-két percig, akár egész éjszakán át folyik a csap, feltéve, hogy az utcai vezetékből, nem pedig közbeiktatott házi vízartóból szolgáltatja a vizet. A csap teljes kinyitására a víz sebessége egy méterrel nem sokkal kisebb és így még a negyedik emeleten is elérhető, hogy két percen belül az egész házi vezeték, mely az utcai vezetékől a csapig terjed, friss vízzel vagyis a földalatti utcai vezeték hidegebb vízzel teljék meg. Ha tovább csurgatjuk a vizet sem kapunk hidegebb vizet, mert a földalatti vezetékekben levő víznek hőmérséklete az egész vezetékben majdnem ugyanaz. Az az eljárás tehát, hogy egész éjszaka folytatják a vizet, csakhogy reggelre egy pohár friss vízhez jusanak, egyenesen tékozlás. Nyitott csapoz óránként 600—1000 liter víz folyik ki, egy éjszakán át — esti tíz órától reggeli hat óráig — tehát 6—8 köbméter, vagyis oly vízmennyiség, mely 10—16, egyenként öt személyből álló háztartás szükségletét egy napon át fedezni képes.

+ A lépcsőházak éjjeli megvilágítása. Egy berlini elektrotechnikus ügyes készüléket szerkesztett a lépcsőházaknak, a folyosóknak éjjeli, rövid ideig tartó villamos megvilágítására. A berendezés óraműből, kapcsolótáblából és az elektromágnessel mozgatott ki- és bekapcsoló-szerkezetből áll. Az óramű felhuzása, valamint a kapcsoló emeltyű mozgatása ugyanazzal az elvönalható kulccsal történik. A kapcsoló emeltyű három különböző helyzetbe állítható, s e helyzetek egy külső számlapon megfelelő felirásokkal vannak megjelölve. A nappali állásba hozva az emeltyűt a kulcs segítségével, az egész áramkörrel ki van kapcsolva. Az emeltyű este 10 óráig jelzésű helyzetében a hálózat bekapcsolódik, s így az összes lámpák égnek. Esti tíz óra után az éjjeli harmadik helyzetbe kerül s ez által az időszakos világítást eszközölő szerkezet kapcsolódik be. A kapu kinyitására ugyanis a kapun levő szerkezet önműködőleg zárja azt az áramkört, mely a be- és kikapcsoló emeltyűt mozgató elektomágnessel futja körül. Ugyanez elérhető a lépcsőház, folyosók alkalmas pontjain elhelyezett gombok megnyomásával is. Az így működésbe hozott elektomágnessel bekapcsolja az időszakos világítást, mely körülbelül három-négy percig tart. Ezen idő után, mely elegendő arra, hogy az ember a kaputól a legfelső emelet legutolsó pontjára kényelmesen eljuthasson, az óramű kikapcsolja az áramot. Ujjab ajtonyítás természetesen ujjab időszakos kivilágítást hoz létre.

+ Elpusztathatlan iróttinta. Az amerikai Egyesült-Államok Massachusetts államában törvény írja elő, hogy az állami hivatalok oly tintát használjanak, amely érzéketlen az időbehatások iránt. Hosszas és gondos

REGÉNY.

A rajongók.

— REGÉNY —

Írta: STEPNJÁK.

Éles esze van, jó zsidó esze, mindenképpen becsületére válnék fájának. Valami generális vagy olyas fajta lehet a „gojok” között. Akos gyerek, biz’ az mindjárt megkülönbözteti a buzát a konkolytól! Majd csak megegyeznek. Ha vele van dolga, nincs mitől félnie a becsületet esempésznek. Hallgatni is tud, s ha valamit megígért, ura marad a szavának. Hanem ugy alkuszik minden gyarasra, mint a cigány a vak lóra a vásáron.

Sok alkalma volt Vörös Smulnak különös munkaadóját megismerni. Minden két-három hónapban megjelent a határon s mindig hozott magával egy csapat „gojt”, akik vagy ki akartak jutni az országból, vagy be akartak oda jutni. Azután könyveket is kellett esempészni. Ez igen előnyös üzlet, mert a könyv eokkal jobban fizet, mint például a selyem vagy a dohány. Dávidnak sok összekötöttese volt a határon végig, hanem a vörös Smul büszke volt rá, hogy ő a főágense.

Hogy mit jelentett mindez; kik a különös emberek, akikkel Dávid utazott; mit akartak; arról nem igen tudott magának a vörös Smul fogalmat alkotni. Zsidó kíváncsisága nem egyszer vitte rá, hogy próbálja olvasni a forradalmi röpiratokat, amelyeket át kellett esempészni. Hiányos orosz nyelvismerete folytán nem sokra ment velük. Különben se sokat bánta. Minthogy olyan okos ember, mint Dávid, részt vett benne, bizonyára jó üzlet volt; s ki is fizette olyan pontosan s bőkezűen alkalmazottait, mint Dávid!

Mivelhogy ezeknek a könyveknek a beho-

zatala meg volt tiltva, mint számos más árucikké, alkalmasint valami felsőbb rangú esempészárú az urak használatára; ebből biz’ ő nem értett semmit. Elég baja volt a saját üzletével; a mozdony távoli füttye jelezte a szt.-pétevári vonat közeledtét.

— Itt vannak, gondolta Smul, és sunyi mosolylyal nyujtott át egy pohár pálinkát egy rendőrtisztnek.

Smul csapszéké meglehetősen messzire volt az állomástól. A legtöbb utas a közelebb fekvő jobb koreszmában keresett üdülést, de azért egy-néhány vándor hozzá is betért.

Ennek következtében megtette a szükséges előkészületeket fogadásukra. Leporolta a két régi tölgyfaasztalt a szoba két sarkában. Szemlét tartott csekély italkészlete fölött, megtöltött néhány poharat meg palackot a fal mentén álló sörből s maga a pudli mögött foglalt állást.

A csapszék lassankint megtelt. Egy-néhány parasztságba lépett be, akik élénken tárgyalták az utolsó vásár eseményeit.

Két zsandár, akit most váltottak fel az őrségreől, befordult egy kortyra. Rögtön a diszhelyet foglalták el. Még egy-néhány más vendő is jöttment, hanem Dávid még mindig késett. Már egy óra is elmúlt a vonat érkezése óta, s még mindig távozt volt. Smul sokkal kevésbé ismerte a özszeesküvőket fenyegető veszélyeket, semhogy aggodalmat érzett volna. Azt következtette, hogy Dávidnak valahol utközben dolga akadt, s így csak másnap jöhet. Ez péntekre esett, a szombat előestéjére. Mivelhogy kevés dolga akadt, éppen arról kezdett elmélkedni a vállalkozó koresmáros, hogy miképp huzhatna hasznót a Dávid pontatlanságából, amikor jobbra fordulva, egyszerre csak megpillantotta Dávidot saját személyében, amint lehető legnagyobbat lelkinyugalommal a zsandárok mellett ült s éppen olyan kevésbé látzott rájuk ügyelni, mint ők reája.

Valóban alig látszott granusznak ez a szegényes öltözött zsidó fiú, amint a levegőt bámulva, úgy ült ott mint bármelyik szegénysorsu vendég,

kinek egy csöpp kedve sinos otthagyni kényelmes helyét s a jó társaságot.

20—25 éves. Alacsony, széles vállú ember volt. Tipikus zsidó arca szabályos metszésű, szimpathikus volt. Sötét nagy barna szemei jószívűen melankólikusak.

Smul, amikor rákerült a sor, egy kancsó sört adott neki s többet észre sem vette. A fiatal ember kifizette az italt, nyugalmasan kiitta s épp olyan nyugodtan s észrevétlenül távozott, mint a hogy jött.

Dávid, alighogy kiért az utcára, körüljárta a házat, s a sarkon túl a konyha ajtónyujra belépett. A fagygyugortya homályos fényénél valami puha, fehérben botlott meg — eleven kecske gödölő volt, amely Dávid lábászárai között hamarosan visszavonulva, egész porfelhőket vert fel. A pohárszéken egy jéres gubbasztott, ez álmából hirtelen felverte, elvesztette az egyensúlyt s a szoba másik sarkában keresett menekvést heves, tiltakozó kotkodácsolás közepette.

A fiatal ember hamarosan áthaladt a régióon, hol jelenléte annyi zavart okozott, s egy sötétke folyosóba lépett. Itten viaszgyertyát gyújtott, s felhaladt egy falépcsőn, amely egy kis piszkos szobába vezetett, amelyben Vörös Smul legfontosabb ügyeit szokta elintézni.

A házigazda már ott várta. Feleségét elküldte, hogy helyét a pudli mögött elfoglalja s vendége után siellette.

— Hát hogy van Smul ur? — kérdő zsidó tájszólásban Dávid. — Nem várt ilyen korán?

— Egyáltalán nem is hittem, hogy ma egyáltalán látom, Dávid ur. Azt hittem, hogy csak holnap jön.

— Még valami dolgom volt, mondá a fiatal ember s helyet foglalt egy fölötté kétes színű s zsiros külsejű karosszékben.

A hosszú, sovány Smul székre kuporodott. Ennek egy lába hiányzott.

(Folytatás következik.)

kísérletezés után az ily összetételű tintát találták megfelelőnek: 23 4 sulyrészes csaviról, 77 sulyrészes kristályos gallussav, 30 sulyrészes vszvitriol, 10 sulyrészes gummiarabicum, 25 sulyrészes bigított sósav, 1 sulyrészes karbol-sav és 902 9 sulyrészes víz. Ezzel a tintával írt iratokkal a következő próbákat végezték: Mindenekelőtt tiszta vízben, aztán tiszta alkoholban s végül a kettő keverékében egy ideig áztaták azokat, aztán üveggel lefedve három hónapig át a napsugárzás hatásának tették ki, majd üvegtől nélkül hat hónapig át az időjárás különböző más változásainak. A kísérletek alatt a tinta sem szét nem futott, sem nem fakult, sem egyéb számbavehető változást nem mutatott, úgy, hogy most ezt írták elő az összes államhivatalok számára.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar- és kereskedelem.

Dualizmus a vámügy terén. Ezzel a címmel tartott ma felolvasást Neuschloss Odön fővárosi nagyiparos az Országos Iparügyiület összes szakosztályainak együttes ülésén. A nagyszámú előkelő közönség soraiban ott voltak: Matkovics Sándor, lovag Falk Zsigmond és Thék Endre, Gelléri Mór kir. tanácsos, Gyucz Béla, Barkach-Béla-vary Konrád, dr. Gad Jenő, dr. Leóvey Sándor stb.

Nagyérdékű lejtegetései során előadta Neuschloss Odön, hogy meg lehet teremteni az önálló vámterületet és ezzel a magyar ipar létfeltételeit, anélkül, hogy káros következményektől kellene tartanunk. Majd ki-jellette, hogy az átmenet óvatossággal előkészítésével minden rázkódtatás is elkerülhető. A mezőgazdaságnak érdekeit az Ausztriával kötendő kereskedelmi szerződésben első helyre állíthatjuk és határozottan megvédehetjük. Főszószónokunk a monarchia másik feléhez ez újabb ki-gyevezés által nemcsak hogy nem szenvedne, hanem lényegesen javulna, amennyiben a tényleg fennálló élelentelek méltányos alapon meg volnának szüntetve. A monarchia gazdasági sulya éppenséggel nem csök-kenne, mert a külfölddel szemben vámterületünk kö-zössége fentartatnék, Ausztria-Magyarország nagy-hatalmi állása pedig a beíró béke helyreállításával szintén csak nyerne. Hogy az önálló vámterületi i-parunknak haza megjelölését várhatjuk ezt nem tagadja senki s azt bizonyítani sem kell. Vannak legjelölőbb kishitők, kik attól tartanak, hogy erre a nagy reformra ez alkalmas időpont még nem érkezett meg, hogy a magyar ipar megteremtésére se pénzünk, se emberünk. De hát hogy is legyen? ha a lakosságodása törzseit önmagunk meg nem nyitjuk, ha lakosságunkat munká-lával nem neveljük munkára, szóval, ha bele nem fogunk a kibontakozás nehéz munkájába, ebből a sa-nyaru helyzetből ki nem kerülünk soha. Ily meggyő-ződéssel mire is várjunk még tulajdonképpen? Az utolsó években amenny is már nagyon elmaradtunk a hatalmas tempóban haladó többi nemzetek mögött az óriási distancia között és közöttünk nemhogy apadt volna, hanem szemléletünk is. Mi iparosok annyira soványtázták nem lehetünk, hogy ezen tényről fel ne ismerjük és magunknak be ne vallanók. De igenis, legyünk annyira soványtázták, hogy elég erőt vindi-káljunk magunknak, a közgazdaság terén reánk há-rmadik nagy feladat megoldására. Parancsolja ezt ön-teremtési ösztönünk, parancsolja honfiai szent köte-leségünk.

A nagybecsű lejtegetéseket feszült figyelemmel és élénk bujlesztéssel kísérte a hallgatóság és végül hosszasan megtapsolta. László Pál rövid felszólalása után Matkovics elnök meleg hangon mondott köszö-netet a felolvasónak.

A kereskedők és iparosok panasza. A fővá-rosi és vidéki kereskedők és iparosok sűrűn panas-zkodnak arról, hogy hirdetések szövegezésére, vala-mint kirakataik berendezésére nézve a közgazdasági hatóságok részéről zaklatásoknak vannak kitéve. Erre való tekintettel a kereskedelemügyi miniszter részletes jelentést tett magának az ügyről és intézkedett, hogy mindazok az esetek, amelyekben eddig panaszok merültek fel, a legkiseb mértékben revizió alá véte-senek. Vátozástul már a legközelebbi napokban megjelenik egy rendelet is, amely a kereskedők érdekeinek megóvása szempontjából tájékoztató lesz hívatta a közgazdasági hatóságokat a megengedhető reklám iránt.

Délgymölcs-aukcio. A Magyar Kereskedelmi Részvénycsoporthoz tegnap tartott aukción 10000 láda narancsot, citromot és mandarint adott el a következő árak mellett: Narancs: 160-as 7.— koronától 8.50 koronáig, 200-as 6.— koronától 7.50 koronáig, 300-as 6.50 koronától 8.50 koronáig, 360-as 6.— koronától 7.50 koronáig. Vörpiros narancs: — koronától — koronáig. Citrom: 300-as 5.50 koronától 7.50 koronáig, 360-as 6.50 koronától 8.— koronáig. Mandarin: 50-as 3.— koronától 5.50 koronáig, 100-as 3.— koronától 5.50 koronáig. A legközelebbi aukció kedden, e hó 11-ikén lesz, mely alkalommal 15,000 láda na-rancs, citrom és mandarin kerül eladásra.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatósági közve-títők jelentése.) Mai forgalmunk különösen vágott baromiban igen élénk és mozgalmas volt. A készle-tek és a beérkező újabb friss telek is javult árakon voltak elhelyezhetők. Prima vágott lud 88—104 fillér-rel kelt minőség szerint. Kacska 1.—1.10 korona, pulykának is javult a kelendősége. Poulard párja 1.40—1.80 korona. Vaj üzlet élénk, prima teavaj mai jegyzése 2.10—2.40 korona, friss főzővaj 1.60—1.80

korona. Tojás tartja árát, ma 94—96 koronát értünk el eredeti ládájáért. Meszes tojás 68—72 korona minő-ség szerint. Husneműekben változatlan a hangulat, piacképes vidéki marhahas hátúja 76—90 fillér, eleje 66—80 fillér minőség szerint. Borju hosszan levonás nélküli 80—90 fillérral kelt. Birka 40—60 fillér. Sertés-eknek jó a keletje, változatlan 76—84 filléres árak mellett jól fogyanak. Szalonna nélküli sertésus kilója 72—80 fillér. Szopos malacok kilogrammonkint 1.10—1.80 koronával találunk vevőre. Vadfélék közül el-adtunk szarvas kilogrammját 60 fillérről, őz kilo-grammját 1.20—1.30 korona, dámvadot 70—80 fillérral egészen. Vadsertés keresett; kilója nagyság szerint 60—90 fillér. Fácán 5—6 korona, fogoly 2.20—2.40 korona páronkint. Élő baromifan kellemes a hangulat. Rántani való csirke 1.10—1.40 korona, süni való 1.60—2.30 korona, tyúk 1.80—2.40 korona páron-ként minőség szerint. Rózsba burgonya 2.80—3.— korona, sárga 3.20 korona, fehér 2.20—2.40 korona métermázsánkint vagontelekben.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára Buda-pestben 42.— korona pénzben, 42.50 korona áruban. Bécs-ben a nyersszesz ára 41.— korona pénzben, illetve 41.40 korona áruban.

Borjuvásár. 1900. évi december hó 4-én. (A budapesti marhavásártéri vásártéri pénztár részvénycsoporthoz.) Felhajtás: Belüldi élő borju 191 drb, leölt borju 15 db. bécsi élő borju — db. — db. horvát nő-vendek marha 13 darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. Argyezések azonos telekkel: Ar-gyezések. — Belüldi élő borju 1 r. 88—96 l.-ig, kivé-teles 100 l. II. r. 70—82 l.-ig, 1 kilónkint, leölt borju 1 r. 112—114 l.-ig, II r. — l.-től — l.-ig, kivét. — l. kilónkint, levonás nélküli. Bécsi leölt borju — l.-ig. Növények marha — f.-től — l.-ig, I. r. — f.-ig, alárendelt 40—44 f.-ig, 1 kilónkint, silányabb — l.-ig. Bárány élő — k., leölt bárány — k., kivételes ár — k.-ig páronkint. — Lanyha irányzat mellett az üzlet élétlen, mindazonáltal az árak változatlanok maradtak.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-lővárosi sertés-kon-zumvásár argyezése 1900. évi december 4. Készlet 1670 darab. Erkezlet 1400 darab. Összesen 3070 darab. Eladatok 1560 darab. Maradt 1570 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm sulyban 76—84 koronáig, 220—290 kilogramm sulyban 76—88 koronáig. 3.00—3.80 kilgr. sulyban 80—96 K.-ig. Öreg nehéz páronkint 40—500 kilós 78—88 koronáig. Malac 50—100 kgrig 70—74 korona. A vásár hangulata lanyha.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásár-csarnokban tegnap megtartott sertésvásáron bejelentet-tek 11628 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak: 4347 darab fiatal sertést, 6470 darab magyar hizott sertést, — nehéz sertést, összesen 10817 darabot. Az irányzat élénk.

Jegyzések: kgknt élő sulyban (a fogyasztási adót nem számítva) első rendű sertés 88—89 fillér, kivételesen 90 filléren, középminőségű sertés 74—84 fillér, könnyű sertés 64—72 fillér, fiatal sertés 56—76 fillér.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, december 4.

A malmok javult vételkedve következtében a hangulat kedvezőbb volt és 41,000 métermázsas buza 2 1/2—5 fillérral magasabb áron került forgalomba. Az irányzat szilárd maradt. Rozs iránt élénkebb volt a kereslet; 16,000 métermázsas tartott árakon került eladásra.

Eladatok:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 80 k. 7 K. 80 l., 400 mm. 79 k. 7 K. 65 l., 100 mm. 79 k. 7 K. 57 1/2 l., 300 mm. 78 1/2 k. 7 K. 57 1/2 l., 500 mm. 78 k. 7 K. 70 l., 400 mm. 79 k. 7 K. 62 1/2 l., 200 mm. 78 k. 7 K. 62 1/2 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 60 l., 500 mm. 78 1/2 k. 7 K. 52 1/2 l., 100 mm. 78 k. 7 K. 57 1/2 l., 1000 mm. 78 k. 7 K. 75 l. (malomba), 1000 mm. 77 1/2 k. 7 K. 75 l. (malomba), 150 mm. 77 1/2 k. 7 K. 40 l., 100 mm. 77 1/2 k. 7 K. 55 l., 500 mm. 77 k. 7 K. 50 l., 200 mm. 77 k. 7 K. 27 1/2 l., 100 mm. 77 k. 7 K. 50 l., 100 mm. 78 1/2 k. 7 K. 35 l.

Pestmegyei: 100 mm. 78 k. 7 K. 42 1/2 l., 200 mm. 78 k. 7 K. 30 l. (sárga), 200 mm. 77 k. 7 K. 30 l., 100 mm. 76 1/2 k. 7 K. 20 l., 200 mm. 76 k. 7 K. 32 1/2 l., 450 mm. 75 1/2 k. 7 K. 32 1/2 l., 100 mm. 79 1/2 k. 7 K. 32 1/2 l., 2000 mm. 74 k. 7 K. 20 l., 100 mm. 76 k. 6 K. 75 l. (üszkös).

Raktári: 1300 mm. 77 1/2 k. 7 K. 30 l., 1200 mm. 74 k. 6 K. 75 l., 3000 mm. 75 1/2 k. 7 K. 12 1/2 l., 430 mm. 75 k. 7 K. 05 l., 1400 mm. 77 k. 7 K. 70 l.,

Fehérmegyei: 200 mm. 77 k. 7 K. 45 l., 600 mm. 77 1/2 k. 7 K. 25 l., 2900 mm. 77 1/2 k. 7 K. 35 l.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 78 k. 7 K. 45 l.

Bánági: 1400 mm. 76 k. 7 K. 42 1/2 l., 200 mm. 78 k. 7 K. 15 l.

Harjai: 1000 mm. 77 k. 7 K. 50 l., 600 mm. 75 1/2 k. 7 K. 25 l., 700 mm. 74 k. 7 K. 33 1/2 l.

Törökbeszi: 2860 mm. 77 1/2 k. 7 K. 32 1/2 l., 2550 mm. 77 1/2 k. 7 K. 30 l.

Bihari: 100 mm. 71 k. — l.

Szentesi: 1860 mm. 77 1/2 k. 7 K. 50 l., 1500 mm. 77 1/2 k. 7 K. 50 l.

Zentai: 4000 mm. 75 k. 7 K. 27 1/2 l.

Mind három hónapra.

Rozs: 100 mm. 6 K. 80 l., 500 mm. 6 K. 90 l., 100 mm. 6 K. 80 l., 100 mm. 6 K. 85 l., 100 mm. 6 K. 85 l., 400 mm. 6 K. 40 l., 100 mm. 6 K. 47 1/2 l., 200 mm. 6 K. 85 l.

Arpa: 500 mm. 5 K. 70 l., 300 mm. 5 K. 70 l.

Köles: 120 mm. 5 K. — l.

Lucerna: 200 mm. 4 K. 70 l.

Készpénzfizetés mellett.

A készaru hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktözsde szokási szerint készpénzben 50 kilogrammonkint — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

B a z a	Kiló	Kilogrammonkint		Kiló	Kilogrammonkint	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki	6	7.10	7.20	7.15	7.25	7.25
"	7	7.20	7.30	7.25	7.35	7.35
"	7	7.30	7.40	7.35	7.45	7.45
"	7	7.40	7.50	7.45	7.55	7.55
Fehérmegyei	7	7.10	7.20	7.15	7.25	7.25
"	7	7.20	7.30	7.25	7.35	7.35
"	7	7.30	7.40	7.35	7.45	7.45
"	7	7.40	7.50	7.45	7.55	7.55
Postvidéki	7	7.10	7.20	7.15	7.25	7.25
"	7	7.20	7.30	7.25	7.35	7.35
"	7	7.30	7.40	7.35	7.45	7.45
"	7	7.40	7.50	7.45	7.55	7.55
Bánági	7	7.10	7.20	7.15	7.25	7.25
"	7	7.20	7.30	7.25	7.35	7.35
"	7	7.30	7.40	7.35	7.45	7.45
"	7	7.40	7.50	7.45	7.55	7.55
Bácskai	7	7.10	7.20	7.15	7.25	7.25
"	7	7.20	7.30	7.25	7.35	7.35
"	7	7.30	7.40	7.35	7.45	7.45
"	7	7.40	7.50	7.45	7.55	7.55

Egyéb gabonafélék		Kiló	Kilogrammonkint	
			K.-tól	K.-ig
Rozs	elsőrendű	70—72	6.70	6.90
"	másodrendű	—	6.60	6.70
Arpa	takarmány	60—62	5.70	6.—
"	égetni való	62—64	5.50	5.70
Zab	sűrűsára való	64—66	6.20	6.40
Tengeri	bánági	—	4.50	4.6
"	szárazon	—	—	—
Kepece	új kaszi	—	—	—
"	bánági	—	—	—
Köles	—	—	4.80	5.10

A határidőzlet folyamán a következő kitések történtek:

Buza áprilisra	7.51—7.47
Buza októberre	7.66—7.65
Rozs áprilisra	7.21—7.19
Zab áprilisra	5.58—5.57
Tengeri májusra	4.93—4.92

Déli egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza áprilisra	7.47	pénz 7.43	áru
Rozs áprilisra	7.19	7.20	"
Zab áprilisra	5.57	5.58	"
Tengeri májusra	4.92	4.93	"
Kepece augusztusra	—	—	"

Délután fél 5 órakor zárt:

Buza áprilisra	7.44—7.45
Buza 1901. októberre	7.63—7.64
Rozs áprilisra	7.16—7.17
Zab 1901. áprilisra	5.56—5.57
Tengeri májusra	4.91—4.92
Kepece augusztusra	12.90—13.—

A budapesti értéktözsde.

A mai előtözsde alacsonyabb külföldi zárlatok behatása alatt, miután némi realizáció kedv mutatkozott, egy árnyalattal gyengébbnek volt mondható. A forgalom mérsékelt, a zárlat csendes volt.

A helyi piac értékei tartott irányzatban mozogtak, a bennük megfigyelhető forgalom nem volt terjedelmes.

A déli tőzsde gyengébb külföldre alacsonyabb árfolyamokat hozott felszínre. A forgalom csekély, a zárlat csendes maradt.

A helyi piac déli tőzsdénken is tartott volt, míg a valutapiac változatlan maradt.

Az előtözsde tartott.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 680.—681.25. Osztrák hitelrészvény 676.—677.—. Osztrák-magyar Államvasut 668.50—670.25. Koronajáradék 91.40—91.60. Jelzőalombank 440.50.—. Leszámítoló bank 433.—433.50. Rómamurányi vasut 498.—498.75. Kőzuti vasut 595.—597.— korona.

A déli tőzsde gyengébb. Jegyzetek: Magyar hite részvény 681.50—682.25. Osztrák hitelrészvény 676.25—677.25. Osztrák-magyar államvasuti részvény 668.50—669.—. Koronajáradék 91.60—91.75. Jelzőalombank 441.25—441.50. Leszámítoló-bank 433.50. Rómamurányi vasut 497.75—498.—. Déli vasut 113.50. Kőzuti vasut 594.50—595.25 korona.

Forgalomba került: Villamos vasut r. t. 283.50—284.— korona.

Utőzözsde. A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 675.—, Magyar hitelrészvény 671.—. Leszámítoló bank részvény 433.—. Rómamurányi vasut részvény 487.—. Osztrák-Magyar államvasut 669.50. Kőzuti vasut részvény 594.—. Villamos vasut részvény 283.— korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonzerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a termény-üzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Herezang: lucerna magyar 39.—45.— korona, vörös aprószemű 55.—57.— korona, vörös erdőlyi — korona, vörös bánági — korona, középszemű 60.—63.— korona, nagyszemű 67.—70.— korona. Disznózsír: budapesti: 58.50—59.— korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki — korona, városi 4 darabos 45.—46.— korona, 3 darabos 46.50—47.— korona. Istóli — korona. Szilva: buszniai, szokás szerinti minőség 15.—15.50 korona 120 darabos — korona, 100 darabos 16.—16.60 korona, 85 darabos 17.—17.60 korona, azonnali szállítással. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.25—14.60 korona, 100 darabos 15.25—15.60 korona, 85 darabos

16.25—16.50 korona. Szilvaiz: szilvóniai 18.25—18.50 korona, szerbiai 16.25—16.50 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén kevés a forgalom, de szilárdak az árfolyamok.

Déli tőzsdén javult az irányzat Berlinre.

Zárlat ismét üzletellen és grönge.

Bécs, december 4. (Magyar értékek zárlata.) 4 2/10-os aranyjárdék 115.75. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 139.60. Magyar vasúti kölcsön ezüstben 120.00. Magyar keleti vasúti állami kötvény 117.75. Magyar lezártított és pénzváltóbank 434.—. Rimamurányi vasműrészvény 495.50. Magyar koronajárdék 91.65. 4 1/10-os Magyar földhitelmen. kötvény 91.15. Magyar hitelbank részvény 680.—. Magyar nyeregemény kölcsön sorsjegye 168.—. Kassa-oderbergi vasúti részvény 351.50. Magyar kereskedelmi bank —. Magyar cukoripar 1820.

Bécs, december 4. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/10-os papírajárdék 98.40. 4 1/10-os osztr. aranyjárdék 116.45. 1890-iki sorsjegye 135.—. Osztrák hitelsorsjegye 400.—. Angol-osztrák bank 271.—. Bécsi bankjegyesület 468.50. Osztrák-magyar bank 1694. Déli vasút 112.50. Dunagőzhajózási részvény 740.—. Dohányrészvény 294.—. Császári és királyi arany 11.36. Nemhatalkiváltó 117.60. 4 2/10-os ezüst járdék 98.—. Osztrák koronajárdék 91.45. 1864-iki sorsjegye 197.—. Osztrák hitelinkeztési részvény 676.—. Uniobank 550.—. Osztrák Länderbank 412.—. Osztrák-magyar államvasút 668.50. Elbavölgyi vasút 475.—. Alpezi bányarészvény 454.50. 20 frank. arany 19.16. Londoni váltóór 240.25. Bécsi Tramway Lít B. 250.—. Bécsi Tramway Lít A. 244.—. Lipót kobó 387.—. Az irányzat tartott.

Bécs, december 4. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelszénjegy 676.—. Magyar hitelrészvény 681.—. Angol-Osztrák bank 271.—. Bécsi bankjegyesület 468.50. Union bank 550.—. Länderbank 412.50. Osztrák-magyar államvasút részvény 689.75. Lombard 112.50. Elbavölgyi vasút 475.—. Északnyugati vasút részvény 462.—. Dohányrészvény 294.—. Rimamurányi vasút 455.50. Alpezi bányarészvény 459.—. Májusi járdék 98.50. Magyar koronajárdék 91.80. Török sorsjegyek 108.—. Német birodalmi mária 117.65. Napoleon d'or 19.16.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 4. (Tőzsdéi tudósítás.) A tőzsde New York gyöngye irányzata ellenére szilárdan nyílt meg. Bányarészvényekben történt fedezések élénkítették a hangulatot. A bizodalomgyűlésen folyt tegnapi kőszénvita kedvezően hatott ama nyilatkozat miatt, hogy a spekuláció aggodalmi alaplanok. Ugyanekes kedvezően hatott az a tőzsdetörökben elterjedt hír, hogy a Consolidation 23—35 százalékos osztalékokat fog fizetni. Bankterkek is jól tartották magukat. Járdékdőzlő szilárdak. Magyar koronajárdék és spanyol járdék emelkedő. Vasutak tartottak. Northern-Pacific részvények New Yorkra gyöngültek, ellenben Kanada-Pacific részvények tartották magukat, noha november utolsó harmadáról 106.000 dolláros nyuszit mutattak ki. Hajózási részvények szilárdak. Később a helyi értékek meglátozták szilárdaságukat. Magánlezártítottai kamatláb 4 1/4 százalék.

Berlin, december 4. (Zárlat.) 4 2/10-os papírajárdék —. 4 1/10-os osztrák aranyjárdék 98.50. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajárdék 92.25. Osztrák-magyar államvasút 143.—. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltóór 84.90. Magyar vasúti beruházási kölcsön 101.10. Alpezi bányarészvény —. Disconto-Commandit 180.40. Általános vállamossági Edison 215.50. Gelsenkircheni 193.75. Laura-kobó 205.60. 4 2/10-os ezüstjárdék 97.80. 4 1/10-os magyar aranyjárdék 97.35. Osztrák hitelszénjegy 212.25. Déli vasút 26.30. Károly Lajos vasút —. Orosz bankjegy 216.60. 4 1/10-os új orosz kölcsön 95.90. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 95.10. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 152.75. Berlin 181.10. Az irányzat nyugodt.

Berlin, december 4. (A Budapesti Napló tudósítójának (árvata.) Esti forgalom. 4 1/10-os magyar aranyjárdék 97.75. Magyar koronajárdék 92.25. Osztrák hitelszénjegy 212.—. Osztrák-magyar államvasút 143.50. Déli vasút 26.40. Északnyugati vasút —. Elbavölgyi vasút —. Orosz bank-

jegy készpénz —. Buschtieuhrad 216.00. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Hamburg, december 4. (Zárlat.) 4 2/10-os ezüstjárdék 97.90. 1890. sorsjegye 135.—. Déli vasút 26.25. 4 1/10-os osztrák aranyjárdék 98.95. Osztrák hitelszénjegy 211.80. Osztrák-magyar államvasút 142.75. Olasz járdék 94.90. 4 1/10-os magyar aranyjárdék 97.10. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, december 4. (Zárlat.) 4 2/10-os papírajárdék 98.20. 4 1/10-os osztrák aranyjárdék 99.10. Magyar koronajárdék 92.10. Osztrák-magyar bank 121.45. Déli vasút 26.35. Elbavölgyi vasút 119.—. Londoni váltóór 204.15. Bécsi bankjegyesület 118.90. Villamos részvény 129.—. 3 1/10-os magyar aranykölcsön —. 4 2/10-os ezüstjárdék 97.90. 4 1/10-os magyar aranyjárdék 97.20. Osztrák hitelszénjegy 212.50. Osztrák-magyar államvasút 143.10. Északnyugati vasút 116.—. Bécsi váltóór 849.16. Párisi váltóór 813.75. Unionbank —. Alpezi bányarészvény 228.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, december 4. (A Budapesti Napló tudósítójának (árvata.) Arfolyamok január. Esti forgalom Osztrák hitelszénjegy 212.—. Osztrák-magyar államvasút —. Déli vasút —. Osztrák aranyjárdék —. Olasz járdék —. Laura-kobó 204.50. Harpeni 130.80. Discont —. Alpezi —. Bécsi bankjegyesület —. Az irányzat esőndes.

Páris, december 4. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút —. 4 1/10-os osztrák aranyjárdék 99.25. Osztrák Länderbank 452.—. 3 1/10-os francia járdék 101.45. Ottomanbank 536.—. 3 1/10-os francia járdék 102.50. Alpezi bányarészvény —. Déli vasút —. 4 1/10-os magyar aranyjárdék 96.50. Párisi bankrészvény 1041. Olasz járdék 95.25. Francia törleszt. járdék 100.20. Osztrák földhitelinkeztési részvény 1234. Török dohányrészvény 312.—. Az irányzat gyenge.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

December 4. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (párónkint 400 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Öreg közép (párónkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehéz (párónkint 320 kilogramm felüli súlyban) 97—98 fillérg. Fialat közép (párónkint 251—320 kilogramm valóságban 90—97 fillérg. Fialat könnyű (párónkint 230 kilogramm terjedő súlyban) 96—98 fillérg. — II. Magyar s z e d e t t: Nehéz (párónkint 260 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (párónkint 240—260 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (párónkint 260 kilogramm terjedő súlyban) 30nr — fillérg. — III. Romániai: Nehéz (párónkint — kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közép (párónkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachi): Nehéz (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (párónkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. V. Szerbiai: Nehéz (párónkint 280 kilogramm felüli súlyban) 92—94 fillérg. Közép (párónkint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 90—92 fillérg. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 86—88 fillérg.

Sertésleltétel szám 1900. december 2. napján volt készlet 35.944 darab. — 1900. december 3. napján lejelöltött 1112 darab. 1900. december 3. napján elszállított 559 darab. 1900. december 4. napjára maradt készletben 36.506 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 4. —

Kinevezések. A honvédelmi miniszter nagycserényi és mutnai Vladár Mihály vezérkari testületbeli I. osztályú százados, a honvéd Ludovika Akadémia tanárát, ezen alkalmazása alóli felmentése mellett, a budapesti I. honvédkerületi parancsnokság vezérkari főnökévé; a pénzügyminiszter a győri pénzügyigazgatósághoz Zador Mór rimaszombati pénzügyi segédtitkár pénzügyi titkárrá, a pécsi pénzügyigazgatósághoz Sefcsik József beregzsági pénzügyi segédtitkár pénzügyi titkárrá, a bajai adóhivatalhoz Fábán Reszó szabadkai adóhivatali gyakornok adóhivatali tiszté ideiglenes minőségben, az antalfai adóhivatalhoz Fejes Antal kulai adóhivatali gyakornok adóhivatali tiszté ideiglenes minőségben, Mátyás Gábor tisztelőt a bányászati tisztviselők egyesített

létszámába bányasegédmunkák, a pozsonyi pénzügyigazgatósághoz Joo Andor szabadkai kir. joggyakornokot pénzügyi fogalmazó-gyakornok ideiglenes minőségben, Szemnik Zsigmond statisztikai hivatali szakjókort ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká a miniszteri számvétséghez; a földmivélségi miniszter Wénisz Gyula földmivélségi segédantalt gazdasági szaktanárnak nevezte ki s folyó évi december hó 1-től kezdve szolgálatára a szamosújvári gör. kath. tanítóképzőházhoz osztotta be. Kinevezte továbbá földmivélségi tanítóantaltk Béliczy Sándor és Mayerffy ösztöndíjas gazdasági segédekkel a szolgálatára előbbi a jászberényi utóbbi folyó évi december hó 1-től kezdve a szentimrei földmivélségi iskolához osztotta be; Hajós István debreceni gazdasági tanítéletű intéző-segédet ugyanazon gazdasági tanítéletű állanthelyettesítési tanszékre melő gazdasági tanítéletű segédantarrá, Jászberényi András ösztöndíjas gazdasági segédet pedig ugyancsak a debreceni gazdasági tanítéletű intéző-segédé; a kereskedelemügyi miniszter Bartal Mátyás, Takács Janos, Homel József, Török Imre s Varga József, a budapesti magyar kir. technológiai iparmuzemnél ideiglenesen alkalmazott szolgálkát, nevezett intézőtbe vegyes minőségű szolgálkát; a kassai kir. illetőtbla elnöke Galló István végzett joghallgatót a kassai kir. illetőtbla kerületben díjas joggyakornokká; az ipolyvási m. kir. pénzügyigazgatóság Reif Simon selmecbányai lakost a selmecbányai kir. adóhivatalhoz ideiglenes minőségű díjtalan gyakornokká nevezte ki.

Pályázatok. Fogalmazó-gyakornoki állás a budapestvidéki m. kir. p. ü. igazgatóságnál, 2 hét. — Irnoki állás a budapesti kir. büntető trvszékénél, 28 nap. — Fogalmazó-gyakornoki állás a nyíregyházai m. kir. p. ü. igazgatóságnál, 2 hét. — Számintási állás a budapestvidéki m. kir. p. ü. igazgatóság mellé rendelt számvétségégnél, 2 hét.

Pályázat-bizsávonás. A székesfevárosi kir. adófelügyelő mellé rendelt számvétségégnél számgyakornoki állásra hirdetett pályázat visszavonatik.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, december 4.

A maximum a kontinens dékeleti és délnyugati részeit borítja, míg a depresszió az Északi-tenger felett tartózkodik.

Az idő ehhez képest Európa délkeleti felében — így nálunk is — derült és csak elveto csapadékos, északnyugaton ellenben jobbra borús és sok helyütt esős.

A hőmérséklet nyugaton emelkedett, keleten süllyedt. Magyarországon a fagy balára az Alföld téli fele és a Dráva. Később: Nyugatról némi hőemelkedés várható, legfeljebb csak északon kevés csapadékkal.

Vizállás.

Table with columns for location (e.g., Dunas, Morva, Dráva, Sáva, Szamos, Kraanna, Latorca, Laborca, Ung, Tisza, M.-Sajó, Csabagyárd, Berettyó, Kőrös, Maros, Temes, Boga) and water levels for Dec. 2, 3, 4.

Advertisement for Dr. Garai Antal, a doctor specializing in various ailments. Text includes: 'A nekünk bemutatott számlalan megbízható, hiteles közönségnél folytán ezen negyed század óta fennálló rendelés-intézet a legmegbízhatóbb ajánlható.' and 'TITKOS BETEGSÉGEKET'.

Advertisement for BUTOROK (Butchers) and Kereskedők (Merchants). Text includes: 'BUTOROK úgy készpénzért mint, részletfizetésre' and 'Kereskedők! Iparosok! Vegyészeti titkok'.

Advertisement for Részletfizetésre (Partial payment) for jewelry and watches. Text includes: 'Részletfizetésre karácsonyi és újévajándékul' and 'IVÁNKOVITS KÁROLY és FIA SZEGEDEN.'.

Advertisement for Titkos betegségek (Secret diseases) by Dr. Fabinyi J. Text includes: 'gyógyításán a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalattal alapszól' and 'Dr. FABINYI J. v. kórházi orvos, specialista'.

Advertisement for Titkos betegségek szakorvosa (Specialist for secret diseases) by Dr. Czinczár J. Text includes: 'száraz, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyógyulást óhajtó szenvedőknek. 20 éven kórhad és magán-gyakorlati tapasztalatainak fogva legjobban ajánlható.' and 'Dr. CZINCZÁR J. egyetemi orvostudor'.

Advertisement for HEIM-féle Meldinger-kályhák (HEIM-type Meldinger stoves). Text includes: 'A feltaláló dr. Meldinger tanár által kizárólag jogostott HEIMH., BUDAPEST ES BÉCS, cs. és kir. udv. szállító.' and 'MEIDINGER-OFEN H. HEIM'.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szerda, 1900. december hó 5-én.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Szerda 1900. december hó 5-én.
A star.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Bahr Herman. Fordította Szőlősi Zsigmond.
Személyek:
Ladúser Lóna Láncezi Lára Ujházi
Wisinger Dezső Rapaesik Szigeti
Mártha Ligeti Zipsor Cordelia Rákosi
Margit Mészáros Flóra Vizvári M.
Dr. Rohr Náday Span Zilahi
Gr. Blowitz Horváth Gallus Péter Egressy
Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Szerda, 1900. december hó 5-én.
A mikádó.

Japán operett 2 részben. Szövegét írta W. S. Gilbert. Ford. Rákosi Jenő. Zenejét szerz. Arthur Sullivan.
Személyek:
A mikádó Szilágyi Pitti-Sing Blaha S.
Nanki Poo Ledófsky Peep-Bo Gombaszögi
Katisha Margó Poo-Bah Boross
Kokó Sziklai Pis-Tush Mátrai
Yum-Yum Szoyer
Kezdeté 7 1/2 óraker.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetők Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a. valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. december hó 5-én.

Tartalékos férj.

Böhözát 3 felv. Írták Guthi Soma és Rákosi Viktor.
Személyek:
Bukovics Gál Dorottyia Varsányi
Teréz Nikó Hólyag Tóni Hegedűs
Timár Zoltán Fenyvesi Popovka Szerényi
Eva Lenkei Ponty ur Rónaszéki
Csillám Olivér 66th Fruzsina Makróczyné
Prencsán Vendrei Oszkár Gyöngyi
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. december hó 5-én.

Blaha Lujza asszony mint vendég.

A puha bugyelláris.

Eredeti népszimű dalokkal 3 felvonásban. Irta Csépreghy Ferenc.
Személyek:
Török Mihály Szirmai Hajas, ispán Horváth
Zsófi asszony Blaha Kőza Gyurka Vidor
Julis felesége Izsóné Misi postás Újvári
Menci Kápolnai 1-66 kisbíró Deli
Huszárkapitány Tollagi 2-ik Lejtényi
Csillag Pál Kiss Öregbőrös Hillei
Peták Szabó Jóska, kocsis Kovács
Boros Marton Egy legény Kalocsai
Ponnás, jegyző Kovács Egy leány Nyiri
Kezdeté 7 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Szerda, 1900. december hó 5-én.

Harmadszor:

A XIX. század.

Előadás 3 felvonásban, egy előjátékkal. Irta Pekár Gyula.

Kezdeté 1/8 óraker.

Péntek, december 14-én, Royalterem

Alberti

Werner daltétele. Jegyek kizárólag Mery Béla zeneműkereskedésében Andrássy-ut 12. Telefon.

FOLIES CAPRICE.

VI., Révay-utca 18. sz.
Ma szenzációs ujdonság!
9 1/2 óraker:
Üsd vissza!

Eredeti bohózat. Irta egy „Tanbetyár”. Rendező: Rólt S. — Személyek:
Braun Izák, néptanító Steinhart G.
Löwenstein Efráim, iskoláséink Pfeifer M.
Özv. Kratochwill Benjáminé Schindlerné G.
Marosi Zenobia, nevelőnő Ferenczy Zs.
Kopli Gyula Rólt S.
Springer Naftali Fürst B.
Kohn Árpád Ormai A.
Horvát Gyuri Petérdi Gy.
Lóvy Taksony Jaulusz B.
Schwarz Emőd Echten K.
Kratochwill Poldi Lengyel G.
Rosenthal Huba Bayer M.
Finkelstein Dóri Bosnyák K.
Történi napjainkban, egy vidéki folkezeti iskolában, előadás alatt.

Cigányzene a pompásan berendezett télikertben.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Pénztárnyitás 7-ker. Az előadás kezdete 8-ker.
Szenzációs! Fenomenális!

FREGOLI!!

vendéjátékának hatásos sikere.
Ma egész új műsor!
Különösen felemlítendő:

„BELAMPAGO“

(a gyors színész) 7 személy, előadja:
Fregoli Lipót ur.
Ugymint az összes művészek.

Jegyek ezen igen érdekes vendéjátékhoz kaphatók a Mulató nappali pénztáránál 9—1 óráig és délután 3-tól és este a pénztáránál, ugyint Weiss A. nagytörsde Károly-kört 26., törsde Andrássy-ut 38 és 26. szám alatt egész napon át.

Legolcsóbb árban alpacca-ezüst és kína-ezüst árukat

ajánl
HERMANN J. L.
raktára
Budapestben, Eskü-ut 5. sz.
Klottid főberczend palotájában.
A minőségért kereskedem.

Evőeszköz-készletek, bors- és só-tartók, levestálak, ceotaf-tartók, kenyérfoszlók, falcák, talak, kasszerolok, kannák, csemege- és gyümölcsálmányok, gyertyatartók, girandólok stb. stb.

Menyasszonyi kelengyékhez tartozó cikkek, alkalmi ajándékok, müipari és luxus cikkek.

Teljes berendezések szállodák, kávéházak és vendéglők számára.

16 legmagasabb kitüntetés a legnagyobb kiállítások részéről.
Alapítottatt 1819. évben.

Karácsonyi ajándéknak legcélszerűbb egy INTONA családi hangszer.

E közkedvelt hangszerezen el lehet játszani a legzsebb és legújabb magyar vagy más tudós zeneműveket külön-külön minden zeneismeret nélkül.
Ára 10 forint. Nagyobb alakú 12 forint.
A költök dróla terebély 30 krajcar.

STERBERG ARMIN és TESTVÉRE

es. és kir. udv. hangszergyár. Általános hangszergyártás és KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁS
Kerepesi-út 36. számán.
Zongora-termek: Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-kört szomsz.) Zenepalota.
Illusztrált árjegyzék ingyen kapható csak meg kell-nevezn, hogy műfaj hangszereit kívánják az árjegyzék.

Az 1901. évi teljes naptárral ellátott képes nagy árjegyzék
a közkedvelt egy és két koronás áruosztályról, ugyint az összes árúktól kivonatra bérmentre és

INGYEN

PARISI NAGY ÁRUHAZ
KEREPESI-UT 38 SZ.
1901 JANUÁR
1901 FEBRUÁR 28
VII. KEREPESI UT 38.
PARISI NAGY ÁRUHAZ

Haggenmacher H. Söröző

Palack Sör
Külölegesség
Szalon Sör
Maláta Sör
GYÁRI TÖLTÉS
125000 HECOL
ÉVTERMEKELÉS

Ki akar pénzt!!!

meglakarítani, az öt lecsón vásároljon 5 millió palack
költségével jár, hogy beki meggyőződést szerzhessen cipőm jóságáról. Minden nálaa vásárolt cipőért 6 havi jótállat vállalok, nem teszemelő saját költségemen visszavesszek és a pénzt minden levonás nélkül visszaz dom.
Férfi vis- cipő egy daraból 3.-
Férfi vis- cipő egy daraból 3.50.
Valódi borjúbőr fűzős cipő vászon vagy filcbéleléssel 3.50
Posztócipő orozslakkal, dupla talppal 4.-
Posztócipő orozslakkal, dupla talppal 4.50
Orozslakk, fűzős, meleg béleléssel, elegáns 4.50
Szalonnalakk fűzős cipő, gavalier forma 4.-
Valódi bagaricszima egy daraból, vihatlan bronzszoros talppal, jóállás mellett 5.-
Térfüg dró postócipő, bőrfűző, meleg béleléssel 5.50
Érdélyi daróc- (balina) eszma, csuklógő bőrbőrítéssel, darócral bélelése térfüg 7.-
Daróc-eszma bőrfűző, meleg kivitelben 5.50
Női zörgő v. borjúbőr cuccos cipő, erős, meleg béleléssel 3.-
Posztócipő borjúbőrűvel, erős kivitelben 3.50
Orozslakk cuccos cipő, posztószárú 3.50
Fűzőcipő posztócipő, hárságyfűzőléssel, prémium szegye 4.-
Mélyvonalú elegáns, ha hárságyban a láb talpa egy papírpapra rajzoltatik. Kérjen árjegyzéket több száz árúval, melyet ingyen és bérmentve küldök.

AGULÁR DÁVID fia

BUDAPEST, Deák-ter 6. sz

KÁVÉT ÉS TEÁT

a létező legjobb és legfinomabb minőségben igen jutányos áron küld bérmentve és elvámolva a

FIUMEI KÁVÉBEHOZATALI TÁRSASÁG FIUMÉBŐL.

Árúlap ingyen!

4 1/2 kg. Cuba, finom, nagyszemű kávé 6.75 frt.
4 1/2 kg. Mokka, pompás ízű, kissé erős 7.42 frt.
5 kg. remek kávékeverék:
2 kg. Soerebaja, 1 1/2 kg. Modjokerto-Jáva, 1 1/2 kg. Brabatros-Mocca 9.58 frt.
A kávéhoz esomagolható 1/4 kg. Imperial-tea 1.60 frt.

Ingycen árúlap!

CRÉME DE FANGHON

a 3 szív véd- jeggyel.

Rögtön finomító és szépítő arckrém. Legjobb a világon! Artalmatlan! Zsirtalan!

Kis csomag 1 K. Nagy csomag 2 K.
Főelátár:
„URSITS” gyógyszerár. Budapest, Rákóczi-ter 5. Vidékre 23 fillér (doblet beki- deze ut a frankó).

Házi kincstár.

Sok száz fillér szor, hasznos tudnivalók, a háztartás, gazdasági egészségtan és a mindennapi élet köréből. Nékülözhetetlen tanácsadó házi, városi és falusi gazdák, háziasszonyok, gyárosok és minden szakma-beli iparosok számára. Össze- gyűjtötte Dr. Hankó Vilmos. Második, teljeseben bővített kiadás. Ára fűző 2 kor. 49 fillér, köve 3 kor. Kapható Lampel Róbert (Wodianer F.) és Fény kiadóvirokésdésében (Budapest, Andrássy-ut 21.) a pausz előzetes bekiűdés mellett.

Nagy karácsonyi vásárt

rendezünk, mely tart december hó végéig, amely időben minden egyes cikk valóságos karácsonyi árak mellett lesz elárúsítva u. m.:

Valódi prágai glacé-bőrkeztü, (próbálható) párja . . . 85 kr.

1. Barchendek, valódi szintartó, méterje ... 16 kr.
2. Szövött barchendek, legújabb mintákban, mind szintartó, méterje... 21 kr.-től feljebb
3. Angol tenisz flanel, legjobb minőség mtr. 19 kr.
4. Női ruha szövetek, dupla széles, szép divatos színekben, méterje ... 19 kr.
5. Gyapjú szövetek, dupla széles, divatos színekben, méterje ... 25 kr.
6. Női ruha szövet, 120 cm. széles, divatos mintákban, méterje ... 39 kr.
7. Gyapjú flanel, dupla széles, gyönyörű mintákban, méterje... 56 kr.
8. Női posztó, tiszta gyapjú 120 cm. széles, legújabb divat színekben, méterje... 85 kr.
9. Rumburgi vászon, valódi 54 rőfös, kitűnő minőség, 1 vég... 17.50, 19.50 és 21.50
10. Irlandi vászon, kitűnő minőség, 30 rőfös, 1 vég... 5.75

11. Lepedő vászon, valódi szélességi, bőrerős, 156 cm. széles, 1 vég ára ... 6.10
12. Vászon lepedő, valódi szélességi, bőrerős, 200 cm. hosszú, 150 cm. széles, varrás nélkül, egy darabban, drbja ... 95 kr.
13. Damaszt étköző készlet, 1 abrosz és 6 asztalkendő, valódi szélességi, gyönyörű mintákban, ára ... 2.75
14. Kávész teríték rojtjal 6 személyre, legszebb színtartó mintákban, 1 készlet ára ... 1.25
15. Kávész készlet dupla damaszt, ajour szegélyvel, legszebb színekben, 1 készlet ára ... 3.25
16. Vászon zsebkendő, fehér alap, színes szegélyvel, kitűnő minőség, tucatja ... 1.75
17. Batizt zsebkendő női, ajour szegélyvel, gyönyörű divatos színel, tucatja ... 1.65
18. Női chiffon ingek, legszebb fagonokban, dusan hímzéssel díszítve, 6 drb összesen drbja ... 5.-

19. Női corsettek, legjobb sifonból, a legerősebb hölgyeknek is megfelelő, drbja... 1.20
20. Női nadrág, kitűnő sifonból, dus hímzett fodroval, drbja ... 95 kr.
21. Férfi alsónadrág, bőrerős, cöpperből, minden nagyságban, drbja ... 90 kr.
22. Selyem atlasz paplan, 180 cm. hosszú, 120 cm. széles, egész könnyű fehér vattával bélelve, minden színben, drbja ... 7.50
23. Atlasz cachmir paplan, igen könnyű fehér vattával töltve, 110 cm. széles, 170 cm. hosszú, ára ... 3.25 ennél nagyobb ... 3.95
24. Paplanlepedők, az összes paplanokhoz alkalmas óriás vászonból, egyszélesség, legtartósabb minőség, drbja... 1.75
25. Szalon szőnyeg, smyrna utánzat, legszebb eredeti színekben, dus választék, 300 cm. hosszú, 200 cm. széles, drbja ... 7.50
26. Ágyelők, smyrna utánzat, 120 cm. hosszú, 60 cm. széles ... 1.05 ennél nagyobb ... 1.20

Csipke- és szövet-függönyökben óriási választék. valóságos karácsonyi árak mellett.

(A volt Hirsch Testv.-féle üzlethelyiség)

FISCHER D. ÉS TÁRSAI

Budapest, IV., váci-utca 26. szám.

Vidéki megrendelések (utánvétel mellett) lelkiismeretesen eszközöltetnek, meg nem felelő árak készséggel kiseréltetnek.

BUTOR részletfizetésre!

Allami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyházközségek, valamint más hitelképes egységek kedvező fizetési feltételek mellett kapnak szilárd gyártmányú asztalos- és kárpított butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Krász-bet-tér 18. sz.
Sas-utca sarok, I. em.
Árjegyzékét 25 kr. levéljeggy behatárolás ellen bérmentve küldi fenti cég B. osztálya. 5167

Hölgyeknek

ajánljuk megrendelésre az „Illat és szépítő szerek készítése“ című könyvet.

Magában foglalja az összes divatos illat- és szépítőszer, illatolajok, hajfestők, illatos mosdóvizet, szepítő- és májoltó elleni kezesek stb. stb. készítésének leírását.

Ára 1 korona 20 fillér.
Megrendelhető a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában.

MA 1 mèter

női posztó

dupla széles, minden színben

Weiner Mátyás 35 krajcár.

divatruházában
Budapest, Andrassy-ut' 3.

Kataphorese.

Uj gyógymód!

Félszülhetetlen gyógyhatású ideg-, nem-, bőrbetegségek és gyengeségi állapotok, impotencia gyökere gyógyítására. Tapasztalt radikális és gyors eredmények folytán honorarium teljes gyógyosker után fizethető.

Előrendeli intézet mintaszervi gyégytermeivel.
Budapest, Tetéz-közt 44. I. em.

Dr. Mitzger Tivadar
személyes vezetése alatt nyitva egész nap.
Levelekre díjtalanul válasz.

AZ ÁLLATVILÁG PULANAI FENYKEPEKÉBEN

192 állatképpel,

kivétel nélkül élő állatok fényképezésén alján készült művek, még pedig mindenféle állatok reprodukciójában. Minden állatkép csupa élet. A könyv célja az állatokat a maguk természetességében bemutatni, minden mesterségség, minden cifrasz elkészítésével. A kitűnő reprodukció mellett a könyv nagysága is megragadja a szemlélő figyelmét. Ily nagy képekben még egy munka sem születik, ha az állatvilágot. Az állatok a világghird berlini állatkerti állományából vannak vevőre a van köztük sok, a mely természetrajzi munkában egyáltalán nem látható. — A könyv pótolja a legelőzetesebb állatkerti sőt. A képekhez adott magyarázatok nem szíves leírások, hanem vagy az állatvilág kiadókat, elhessit valamelyik mozzanat, vagy pedig az illető állatra vonatkozó adatok. A magyarázatokat Dr. Heek, a berlini állatkerti igazgatója nyomán írta: **Dr. SZTERÉNYI HUGÓ.**

A díszes munka megkölti 18 fillérben. Minden füzet ára 60 fillér. Egy füzet 12 képpel, az egész munka összesen 192 képpel. Az egész munka ára örs díszkötésben

15 korona.
Megrendelhető

LAMPEL ROBERT (WODIANER F. ÉS FIAI)
és. és kir. udvari könyvkereskedésében
BUDAPESTEN, ANDRÁSSY-ÚT 21. SZ.

„The Gresham“

életbiztosító-társaság Londonban
Magyarországi fiók:
Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6.
a társaság házában.

A társaság vagyona 1899. december 31-én ... kor. 177,060.451.—
Évi bevétel biztosítások és kamatból 1899. évi december 31-én ... 30,835.871.—
Kifizetések, biztosítási és járadéki szerződéseik, valamint visszavásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848) ... 383,793.872.—
Az 1899. évben a társaság 5838 ... 56,097.103.—
összeget értékekben. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgál a magyarországi- és a keleti fiókja Budapestben, valamint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb városában.

Tulkövetelés, alku kizárva!!

Mindenki ismeri szolidaritásáról, jó hírnevéről és kitűnő gyártmányairól a

Mödlingi cipőgyárat.

Cipői eleganciájuk, tartósságuk és olcsóságukkal felülmúlnak valamennyi gyártmányt.
Vásároljon egyszer és maradjon vendégünk lesz.

Negy szabott egységár: **3, 5, 7 és 9 korona.**
Egy kiváló jó minőségű cipő a **11 korona.**

Kizárólagosan valódi orosz sárcipők a legmértékletesebb árban.

A Mödlingi cipőgyár főraktára

BUDAPEST, IV. Károly-körút 20.

Kapható minden gyógyszertárban.

Huzás már
dec. hó 12. és 13-án.

A ki elmulasztotta az első huzást és e sorsjátékban részt akar venni, rendelje meg az osztály-sorsjegyet Hecht-Bankháznál Budapest, Ferenciek-tere 6. Árak: egész 16 frt; fél 8 frt; negyed 4 frt; nyolcad 2 frt.

